

FCG Finnish Consulting Group Oy

Rääkkylän kunta, Kiteen kaupunki ja Kesälahden kunta

ORIVEDEN RANTAYLEISKAAVA

Luonto- ja maisemaselvitys

0423-D2549

28.1.2010

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	SELVITYSALUE, TUTKIMUSMENETELMÄT JA KÄYTETYT TIEDONLÄHTEET SEKÄ EPÄVARMUUDET	2
2.1	Selvitysalue	2
2.2	Maastotyöt	2
2.3	Lähtöaineisto	3
2.4	Kohteiden arvottaminen	5
2.5	Uhanalaisuusluokitus	6
2.6	Uhanalaiset luontotyypit	6
2.7	Rantaluokitus ja mitoitusvyöhykesuositus	7
2.8	Maankäyttösuositukset	7
2.9	Epävarmuudet	7
3	KAAVATILANNE	8
4	LUONNONYMPÄRISTÖ	9
4.1	Alueen luonnonhistoria	9
4.2	Maa- ja kallioperä	10
4.3	Kulutuskestävyys	12
4.4	Vesiolot	13
4.4.1	Pohjavesi	13
4.4.2	Pintavesi	14
4.5	Kasvillisuus	15
4.6	Eläimistö	17
4.7	Uhanalaiset luontotyypit	20
4.8	Uhanalaiset lajit	20
4.9	Silmälläpidettävät ja alueellisesti uhanalaiset lajit	23
4.9.1	Silmälläpidettävät lajit	23
4.9.2	Alueellisesti uhanalaiset lajit	24
4.10	Luontodirektiivin liitteen II ja IV lajit	24
4.11	Lintudirektiivin liitteen I lajit	25
4.12	Suomen kansainväliset vastuulajit	30
4.13	Arvokkaat luontokohteet	30
4.13.1	Natura 2000 -alueet	30
4.13.2	Suojeluohjelmien kohteet	32
4.13.3	Kalliosuojelukohteet	33
4.13.4	Arvokkaat morenimuodostumat ja harjut	34
4.13.5	Luonnonsuojelualueet	39
4.13.6	Suomen tärkeät lintualueet - FINIBA	40
4.13.7	Muut arvokkaat luontokohteet	40
5	MAISEMA JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ	75
5.1	Maisema	75
5.2	Luonnonmaisemakohteet	78
5.3	Kulttuurimaisemakohteet	79
5.4	Perinnemaisemat	82
5.5	Muinaisjäännökset	83

6 SUOSITUKSET91

- Liite 1 Maisemavyöhykkeet
- Liite 2 Luontotyytit
- Liite 3.1 Luonto, kulttuuri- ja maisema-arvot, uhanalaiset ja harvinaiset lajit - Rääkkylän kunta
- Liite 3.2 Luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvot, uhanalaiset ja harvinaiset lajit - Kiteen kaupunki ja Kesälahden kunta
- Liite 4 Mitoitusvyöhykesuositus
- Liite 5 Rantarakentamissuositukset

Kuvat © FCG Finnish Consulting Group Oy

Teksti © FCG Finnish Consulting Group Oy

Luontotyyppikartta, CLC2000 maankäyttö/maanpeite (25m): © SYKE (osittain © MMM, MML, VRK).

RÄÄKKYLÄN KUNTA, KITEEN KAUPUNKI JA KESÄLAHDEN KUNTA ORIVEDEN RANTAYLEISKAAVA

LUONTO- JA MAISEMASELVITYS

1 JOHDANTO

Kiteen kaupunki, Rääkkylän kunta ja Kesälahden kunta ovat käynnistäneet Oriveden rantaosayleiskaavoituksen. Tämä luontoselvitys palvelee tätä rantayleiskaavoitusta. Työn tavoitteena on, että maankäyttösuunnittelussa ja toteutuksessa voidaan huomioida luonnonsuojelun kannalta arvokkaiden alueiden ja luontotyyppien sekä kasvistolle ja eläimistölle tärkeiden alueiden ominaispiirteiden säilyminen. Selvitystyön tuloksia voidaan hyödyntää kaavan ympäristövaikutustarkastelussa. Selvitysalueen sijainti ilmenee kuvasta 1.

Selvityksen ovat laatineet i FCG Finnish Consulting Group Oy:n Kuopion toimistosta biologi FK Jari Kärkkäinen ja maisema-arkkitehti MARK Iivo Vänskä, joka vastasi maisemaosuudesta. Lintulaskennoista on vastannut metsäteknikko Ari Parviainen.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti.

2 SELVITYSALUE, TUTKIMUSMENETELMÄT JA KÄYTETYT TIEDONLÄHTEET SEKÄ EPÄVARMUUDET

2.1 Selvitysalue

Kaava-alue sijaitsee Kiteen kaupungin ja Rääkkylän ja Kesälahden kuntien alueella. Kaava-alueeseen kuuluu Oriveden vesialueet sekä noin 200 metrin laajuinen rantavyöhyke. Rantaviivaa selvitysalueella on noin 580 km, joka jakautuu kuntien kesken seuraavasti: Kitee 230 km, Rääkkylä 330 km ja Kesälahti 20 km. Lisäksi on kartoitettu seuraavat pienet järvet ja lammet Täitimenjärvi, Leppälampi, Suuri ja Pieni Heinälampi, Pieni Petäjälampi, Piilolampi, Porttilampi, Kangaslampi, Likolampi, Mensunlampi, Kypärälampi, Tervalampi, Kapalampi, Lopolampi, Hautalampi, Ylälampi, Hovilampi ja eräät pienemmät lammet.

Selvitysalueeseen eivät kuulu voimassa olevat ranta-asema- ja osayleiskaava-alueet. Rääkkylän keskustaajaman ympäristöön on laadittu kolme oikeusvaikutteisista osayleiskaavaa: Paksuniemen (KV 26.2.1996), Piimälähdän (KV 26.2.1996) ja Vuoniemen (KV 20.12.2004) osayleiskaavat. Paksuniemen osayleiskaava on osittain oikeusvaikutteinen.

Kiteen kaupungin alueella voimassa olevia asemakaavoja on Puhoksen alueella. Rääkkylän kunnan alueella on voimassa kirkonkylä asemakaava. Rääkkylän kunnan alueella on voimassa seitsemän ranta-asemakaavaa, lisäksi Hyytsaareen on vireillä ranta-asemakaava, joka on ehdotusvaiheessa. Kiteen kaupungin alueella on voimassa kuusi ranta-asemakaavaa. Kesälahden kunnan alueella ei ole voimassa olevia ranta-asemakaavoja. Selvitysalueelle sijoittuu seuraavat ranta-asemakaavat:

- Erolan ranta-asemakaava
- Hernevaaran rantakaava
- Mattilan rantakaava
- Niemelän rantakaava
- Niemisen kärjen ranta-asemakaava
- Selänteen rantakaava
- Tiilitehtaan rantakaava
- Asikon rantakaava
- Hirvolanniemen rantakaava
- Koitamanniemen rantakaava
- Pien Pehessaaren rantakaava
- Tervapusan rantakaava
- Vanhanpaikan rantakaava

2.2 Maastotyöt

Suunnittelualueen luonnonympäristön nykytila selvitettiin maastokäynnillä. Inventoinnin tavoitteena oli saada yleiskuva alueen kasvillisuudesta ja eläimistöstä sekä tunnistaa arvokkaimmat kasvillisuus- ja eläimistökohteet. Maastotyöt tehtiin 25-29.5, 1-5.6, 15-18.6 ja 7-8.8.2009. Kesän alussa työt aloitettiin noin klo 5 aamulla ja päätettiin noin klo 18.00. Maastossa liikuttiin veneellä rannan tuntumassa ja välillä rantautuen. Rantautuminen tapahtui kohteilla, jotka oli valittu lähtöaineiston perusteella tai jotka maastossa näyttivät tutkimisen arvoisilta. Pienemmät järvet ja lammet tutkittiin kävellen.

Linnustoselvityksen tarkoituksena oli kartoittaa kaava-alueen linnustollisesti tärkeimmät alueet, harvinaiset ja uhanalaiset pesimälinnut sekä muodostaa yleiskuva alueen pesimälinnustosta.

Liito-oravaselvityksessä keskityttiin ilmakuva-, satelliittikuva- ja kartta-analyysin perusteella valittuihin kohteisiin, jotka ovat puustoltaan varttunutta tai vanhaa lehtimetsää, kuusimetsää tai kuusivaltaista havulehtipuusekametsää.

Maastossa

- kirjattiin maiseman peruspiirteet (mm. maa- ja kallioperän rakenne) ja kasvillisuuden yleiskuva sekä eläimistöhavainnot
- rajattiin arvokkaat kulttuuri- ja luonnonmaisemakohteet ja -alueet
- maiseman erityiskohteet ja maiseman häiriötekijät
- rajattiin arvokkaat luontokohteet
- kohteilta kirjattiin muistiin mm. kohteen luonne, puustorakenne, kasvillisuus- ja eläimistöhavainnot sekä uhanalaiset lajit

Muun eläimistön osalta tiedot pohjautuvat olemassa olevaan aineistoon sekä maastokäynnin yhteydessä tehtyihin havaintoihin. Kasvillisuustyyppit määritettiin Toivosen ja Leivon (1997) laatiman luokituksen mukaan.

2.3 Lähtöaineisto

Työn kannalta keskeisimmät lähteet olivat:

I. Maa- ja kallioperä

- Eronen, M. 1997: Ilmaston kehitys Pohjois-Euroopassa viime jääkauden loppuvaiheista nykyaikaan. Helsinki Papers in Archaeology No. 10, Varhain pohjoisessa. Maa - The Land. Yliopistopaino, Helsinki 1997.
- Hartikainen, A. ja Salminen, R. 1980: Esitutkimusraportti. karttalehti 4214, Rääkkylä. Geologinen tutkimuslaitos, Geokemian osasto.
- Lappalainen, V. 1962: The Shore-Line Displacement on Southern Lake Saimaa. Acta Botanica Fennica 64. 1-125
- Lavikainen, S. 1986: Rääkkylän kartta-alueen kallioperä. Lehti 4214. Kallioperäkarttojen selitykset Geologinen tutkimuslaitos.
- Lohilahti, H. 2009: Turvetuotannon soveltuvien soiden maastokatselmus kesällä 2008. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto.
- Lyytikäinen, A. 2009: Harjutiedot. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus. Sähköpostiviesti 10.11.2009.
- Mäkinen, K., Palmu, J-P., Teeriaho, J., Rönty, H., Rauhaniemi, T. ja Jarva, J. 2007: Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat. Suomen ympäristö 14.
- Ranta, P., Lyytikäinen, A. ja Hyvärinen, J. 2005: Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen, loppuraportti Keski-Karjalan seudulta. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut 386.
- Ristaniemi, O. 1987: Itämeren korkein ranta ja Ancylusraja sekä Muinais-Päijänne Keski-Suomessa. Turun Yliopiston julkaisuja, sarja C, osa 59.

II. Pinta- ja pohjavedet

- Britschgi, R. ja Gustafsson, J. (toim.) 1996: Suomen luokitettut pohjavesialueet. Suomen ympäristö 55.
- Ranta, P., Lyytikäinen, A & Hyvärinen, J. 2005: Pohjavesien suojelu ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen. Loppuraportti Keski-Karjalan seudulta. Alueelliset ympäristöjulkaisut 386.

III. Maisema ja kulttuuriympäristö

- Grönlund, A., Lehtelä, M., Luotonen, H. ja Hakalisto, S. 1998: Pohjois-Karjalan perinnemaisemaselvitys. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus, Alueelliset ympäristöjulkaisut 61:
- Museovirasto, kulttuuriympäristön rekisteriportaali (<http://kulttuuriymparisto.nba.fi>).
- Museovirasto, Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt 1993 -luettelo (<http://www.nba.fi>).
- Pohjois-Karjalan liitto 2007: Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt. Pohjois-Karjalan liitto, Julkaisu 83/2004.
- Rautiainen, M. 2003: Arvokasta Kiteellä. Kiteen kulttuuriympäristöohjelma. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Suoranta, O. 2003: Suuret selät. Rääkkylän kulttuuriympäristöohjelma. Gummerus Kirjapaino Oy.

IV. Kasvillisuus ja eläimet

- Corine 2000 -aineisto. CLC2000 aineiston tuotannossa on käytetty seuraavien tiedon tuottajien aineistoja: SYKE, MML, MMM (peltotiedot 1999), VRK (rakennetut alueet 2001) ja satelliittikuvien tulkinnaissa hyödynnetty Metsähallituksen ja UPM Kymmene Oy:n aineistoja.
- FINIBA ja lintujen suojelu, BirdLife Suomi (<http://www.birdlife.fi>)
- Helsingin yliopisto. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Rengastustoimisto. Kalasääksen pesät, kirje (9.3.2009)
- Kontkanen, H. 2009: Pohjois-Karjalan lintuvedet - linnuston tila ja kunnostustarve lintuvesiensuojeluohjelman. Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen raportteja 4.
- Metsähallituksen tiedotteita ja selvityksiä saimaannorpasta. (<http://www.metsä.fi>).
- Sipilä, T. & Kokkonen, T. 2009: Saimaannorppakannan tila vuonna 2008. Pieni ja pirstoutunut saimaannorppakanta on kriittisesti uhanalainen. Metsähallitus, Etelä- Suomen luontopalvelut. Asiakirja nro 707/41/2009.
- Suomen Perhostutkijain Seura ry. <http://www.perhostutkijainseura.fi>
- Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. - 567 s. Otava, Keuruu.
- Nenonen, S-P. 1990: Matkailu ja ympäristö: Tutkimus Lapin matkailualueiden luonnonympäristön kulutuskestävyydestä. Lapin seutukaavaliiton julkaisu no. 108, sarja A, 63 s

V. Luonto- ja maisemaselvitykset

- Halonen, M. (toim.) 2005: Luontoretelle Karjalan kunnalle. Kohdeopas Keski-Karjalaan ja naapuriin. Keski-Karjalan Luonto ry. Tammerpaino Oy, Tampere.
- Pohjois-Karjalan seutukaavaliitto 1975: Pohjois-Karjalan luonnonsuojelualueet 1975. A 17.

VI. Uhanalaiset ja silmälläpidettävät sekä luontodirektiivin liitteen II ja IV lajit sekä uhanalaiset luontotyypit

- Metsähallitus 6.3.2008. Saimaannorpan pesäpaikat 1987–2008. Tietoja täydennetty vuoden 2009 osalta.
- Pohjois-Karjalan ympäristökeskus (2010)
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö, Helsinki, 432 s. Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmä.

- Raunio, A., Schulman, A. ja Kontula, T. (toim.) 2008a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristö 8.
- Raunio, A., Schulman, A. ja Kontula, T. (toim.) 2008b: Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 8.
- Suomen ympäristökeskus, HERTTA -ympäristötietojärjestelmä (2009).

VII. Muu lähtöaineisto

- Kuusipalo, J. 1996: Suomen metsätyypit. Kirjayhtymä Oy, Rauma.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus Tapio, Helsinki.
- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2005: Pohjois-Karjalan maakuntakaava kaavaselostus, osa A. 21.11.2005.
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA -menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Toivonen, H. & Leivo, A. 1997: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvillisuus- ja kasvupaikkaluokitus. Kokeiluversio. Metsähallituksen luonnon-suojelujulkaisuja. Sarja A: 14.

Internet -sivut:

<http://www.gsf.fi>
<http://www.ymparisto.fi>
<http://www.kesalahti.fi>
<http://www.kitee.fi>
<http://www.raakkyla.fi>

2.4 Kohteiden arvottaminen

Tunnetut ja maastotyössä löydetty arvokkaat kohteet arvioidaan luontoarvojen perusteella. Kohteiden arvotuskriteereinä käytetään kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta, luonnon monimuotoisuutta lajitasolla sekä kohteen toiminnallista merkitystä lajistolle. Alueen arvoa nostaa sen toimiminen eläimistön lisääntymis- tai ravinnonhankinta-alueena. Mitä harvinaisemmasta ja uhanalaisemmasta lajista on kyse sitä arvokkaampi alue on. Metsien luonnontilaisuutta arvioitaessa huomioidaan metsän metsähoidollinen tila, lahopuujatkuvuus ja lahopuun määrä sekä elävän puuston rakenne ja puulajisuhteet.

Arvoluokitus pohjautuu seuraavaan jaotukseen: a) kansainvälisesti arvokkaat kohteet, b) kansallisesti arvokkaat kohteet, c) maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet, d) paikallisesti arvokkaat kohteet sekä e) muut luonnon-suojelullisesti arvokkaat kohteet. Vesilain luontotyyppit arvioidaan tapauskohtaisesti poikkeuksena fladat ja kluuvijärvet, jotka luokitetaan kansallisesti arvokkaiksi kohteiksi.

Kansainvälisesti arvokkaat kohteet. Tähän ryhmään kuuluvat Natura 2000 -verkoston alueet, Ramsar -alueet ja kansainvälisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet (IBA -alueet).

Kansallisesti arvokkaat kohteet. Kansallisesti arvokkaihin kohteisiin kuuluvat kansallispuistot, luonnonpuistot, suojeluohjelmien kohteet, erämaa-alueet, koskiensuojelulain mukaiset vesistöt, valtakunnallisten suojeluohjelmien kriteerit täyttävät kohteet, kansallisesti tärkeät lintuvesialueet (FINIBA -alueet), kohteet, joilla on luonnonsuojelulain luontotyyppijä (LsL 29§), äärimmäisen ja erittäin uhanalaisten sekä vaarantuneiden lajien esiintymispaikat, erityisesti

suojeltavien lajien esiintymispaikat ja muut arvokkaat luonnonsuojelualueet. Lisäksi kansallisesti arvokkaisiin kohteisiin kuuluvat valtakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat ja kulttuurimaisemat.

Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet. Tähän ryhmään kuuluvat valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet, seutu- ja maakuntakaavan suojelualuevaraukset, alueellisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikat ja maakunnallisesti/seudullisesti merkittävät muut luontokohteet.

Paikallisesti arvokkaat kohteet. Paikallisesti arvokkaisiin kohteisiin kuuluvat kohteet, joilla on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (MeL 10§), yleis- ja asemakaavojen suojeluvaraukset, paikallisesti uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymispaikat sekä muut paikallisesti harvinaiset ja edustavat luontokohteet.

Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet. Kohteet, jotka eivät ole edellä mainituissa luokissa mutta, jotka ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta tärkeitä, esimerkiksi suuret yhtenäiset tavanomaisen luonnon alueet ja ekologiset käytävät. Lisäksi tähän luokkaan kuuluvat luonnonmuistomerkit.

2.5 Uhanalaisuusluokitus

Luontoselvityksen uhanalaisuusluokitus pohjautuu uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän esitykseen, joka on laadittu IUCN:n uusien uhanalaisuusluokien ja kriteerien mukaisesti. Tässä mietinnössä määriteltiin kaikille uhanalaisille lajeille uhanalaisuusluokan lisäksi elinympäristötyyppi ja uhkatekijät. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja.

Alueellisesti uhanalaisten lajien osalta uhanalaisuusluokituksen aluejakona käytetään metsäkasvillisuusvyöhykkeitä osa-alueineen. Lajit jaetaan kahteen luokkaan: alueellisesti hävinneet (RE) ja alueellisesti uhanalaiset (RT).

2.6 Uhanalaiset luontotyypit

Luontotyyppien uhanalaisuusluokitus pohjautuu Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointiin¹. Arviointi auttaa kohdentamaan suojelua, hoitoa, ennallistamista, tutkimusta ja seurantaa tarkoituksenmukaisesti. Uhanalaisuuden arvioinnissa Suomi on jaettu kahteen osa-alueeseen. Pohjois-Suomi vastaa pohjoisboreaalista metsäkasvillisuusvyöhykettä ja Etelä-Suomi hemi-, etelä- ja keskiboreaalista vyöhykettä.

Luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnissa käytetyt uhanalaisuusluokat vastaavat pääpiirteissään lajien uhanalaisuustarkastelussa käytettyjä luokkia. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) luontotyypit. Luontotyypin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka, erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa tai suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä tarkastelualueelta. Uhanalaisten luontotyyppien esiintymiä voi uhata pelkästään laadullinen heikkeneminen.

Luontotyyppi on silmälläpidettävä (NT), jos sen esiintymät ovat taantuneet tai se on harvinainen. Säilyvän (LC) luontotyypin esiintymiin ei kohdistu merkittävää häviämisen uhkaa keskipitkällä aikavälillä. Luontotyyppi kuuluu luok-

¹ Raunio ym. 2008a, 2008b

kaan hävinnyt (RE), jos sen kaikki esiintymät ovat hävinneet tarkastelualueelta.

2.7 Rantaluokitus ja mitoitussyöhykesuositus

Ranta-alueet luokitetaan kolmeen maisemaekologiseen rantaluokkaan, jotka perustuvat ranta-alueiden maisemaekologiseen kapasiteettiin. Tähän vaikuttavat mm. rannan kallioisuus, rantavyöhykkeen jyrkkyys, rannan soistuneisuus, ranta-puuston harvuus ja kalliokasvillisuuden heikko kulutuskestävyys. Edellä mainitut tekijät alentavat maiseman kapasiteettia. Myös edustava ranta-, metsä-, suo- ja vesikasvillisuus sekä uhanalaisten lajien esiintyminen vaikuttavat maisema-kapasiteettia alentavasti.

Rantaluokitus on seuraava:

- 1) Rakentamista ei suositeta. Näillä rannoilla on huomattavia ekologisia tai maisemallisia arvoja. Maisemakapasiteetti on erittäin heikko tai heikko. Rakentamisen seurauksena alueiden luonne muuttuisi merkittävästi. Ympäristövaikutukset ovat merkittäviä. Ryhmään kuuluvat luonnon- ja maisemansuojelun kannalta merkittävät kohteet, kuten rantaluodot, puronotkelmat, laajat avokalliot, kalliojyrkänteet ja lehdot.
- 2) Alueet, joilla rakentamis- ja muut toimenpiteet ovat mahdollisia tietyin rajoituksin. Tähän kuuluvat rannat, joilla on ympäristöllisiä tai maisemallisia erityispiirteitä. Erityispiirteitä ovat esimerkiksi soinen ranta, kallioisuus ja harva mäntypuusto. Ympäristövaikutukset voivat olla merkittäviä. Maisemakapasiteetti on jokseenkin heikko tai kohtalainen.
- 3) Erlaiseen maankäyttöön luonnon kannalta hyvin soveltuvat alueet. Ympäristöltään nämä rannat ovat tavanomaista rantaa. Ympäristövaikutukset ovat vähäiset. Maisemakapasiteetti on hyvä tai kohtalainen. Soveltuvat parhaiten rantarakentamiseen ja muuhun maankäyttöön.

Rantaluokituksen perusteella laaditaan suositus mitoitussyöhykkeistä ja yleisestä mitoituksesta.

2.8 Maankäyttösuositukset

Luontokohteille ja maisema-alueille esitetään maankäyttösuositukset. Kaavasuositusmerkinnät ovat

- SL Luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue.
- sl Luonnonsuojelulainmukainen suojeltava luontotyyppi
- MY Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ympäristöarvoja.
- luo luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue tai kohde.
- nat Natura-alue
- ge Arvokas harju- ja kallioalue tai muu geologinen muodostelma.
- ma Arvokas maisema-alue.
- MA maisemallisesti arvokas peltoalue.
- pma Arvokas perinnemaisema-alue tai -kohde.
- pv Pohjavesialue

2.9 Epävarmuudet

Sääolot olivat hyvät pääosan maastokartoituksen aikana, mutta kahtena päivänä tuulisuus ja sateisuus erityisesti vaikeuttivat työtä. Tällöin lintujen ha-

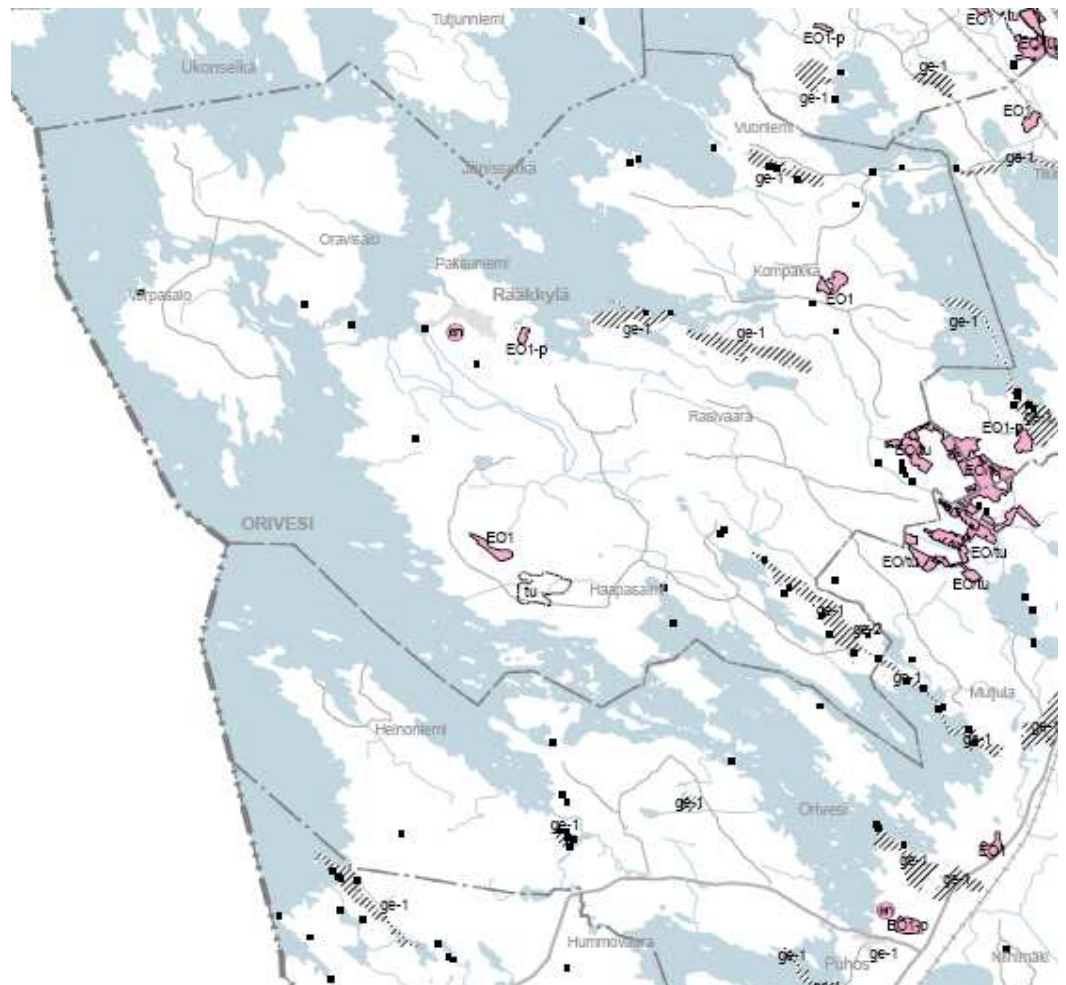
vaittävyys heikkeni olennaisesti. Tästä syystä Taitimenjärven, Suuren Heinälammen ja Pieni Heinälammen linnustosta ei saatu luotettavaa kuvaa.

3 KAAVATILANNE

Alueella on voimassa oikeusvaikutteinen Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 1. vaihe, jonka Pohjois-Karjalan maakuntavaltuusto hyväksyi 21.11.2005 ja valtioneuvosto vahvisti sen 20.12.2007.

Kuva 2. Ote Pohjois-Karjalan 1. vaiheen maakuntakaavasta.

Kuva 3. Ote Pohjois-Karjalan 2. vaiheen maakuntakaavasta.

Pohjois-Karjalan 1. vaiheen maakuntakaavaa on täydennetty 2. vaihekaavalla, jonka Pohjois-Karjalan maakuntavaltuusto hyväksyi 4.5.2009. Maakuntakaavan täydennys käsittää koko Pohjois-Karjalan maakunnan alueen ja koskee alueidenkäyttöä, jota ei käsitelty 1. vaiheen maakuntakaavassa. Näitä ovat maa-ainesten otto- ja turvetuotantoalueet ja niihin liittyvät maakunnalliset suojelualueet sekä varuskuntien ja niiden ampuma-alueiden melualueet. Lisäksi täydennyksessä on huomioitu muita maakunnallisia suojelualueita ja tarkistettu 1. vaiheen kaavaa.

Vuoden 2009 loppupuolella on käynnistetty maakuntakaavan 3. vaiheen suunnittelu. Maakuntakaava täydentää aikaisemmin käsiteltyjä kaavoja.

Selvitysalueella on useita ranta-asemakaava-alueita.

4 LUONNONYMPÄRISTÖ

4.1 Alueen luonnonhistoria

Noin 14 500 vuotta sitten ilmasto alkoi nopeasti lämmetä. Mannerjää alkoi sulaa ja vetäytyi Salpausselkien tasalle. Ilmasto kylmeni nopeasti n. 12 600 vuotta sitten, jolloin ns. bölling-alleröd interstadiaali päättyi. Jäätikön sulaminen pysähtyi ja kylmä kausi (nuorempi dryas) kesti noin 1 200 vuotta. Tällöin syntyivät Salpausselät. Ilmasto alkoi lämmetä noin 11 400 vuotta

sitten, jolloin jäätikkö vetäytyi nopeasti Salpausselkien tasalta. Sulavan jään ja Salpausselkien väliin jäi jääjärvi joka laski lännestä vetensä muinaiseen Itämereen, tuolloiseen Baltian jääjärveen. Ylin ranta on seudulla noin 110–95 metrin tasolla (vedenpinta laski Baltian jääjärven tasosta lyhytaikaisen Saimaan jääjärven tasoon).

Saimaan vesistö kuroutui lopullisesti Itämerestä Ancyclusjärvivaiheessa noin 10 000 vuotta sitten. Eteläisen Saimaan alue oli jo eronnut Yoldiamerestä itsenäiseksi vesistöksi noin 800 vuotta aiemmin. Saimaan ensimmäinen lasku-uoma sijaitsi Pielavedellä, josta vedet laskivat Kiuruveden kautta nykyiseen Pielavesi-järveen, tuolloiseen muinaiseen Päijänteeseen. Sekä Saimaan että Päijänteen vedet laskivat aluksi yhteistä Pihtiputaan lasku-uomaa myöten Muinaiseen Pohjanlahteen.

Saimaan lasku-uoma sijaitsi järvioltaan nopeimman maankohoamisen alueella. Heti järven kuroutumisen jälkeen alkoi altaan lasku-uoman (Kiuruvedellä) kaakkoispuolisilla alueilla veden nousu eli transgressio. Päijänteen ja Saimaan veden pinnat nousivat samalle tasolle noin 7 100 vuotta sitten ja järvet muodostivat yhtenäisen lyhytikäisen ns. Keski-Suomen Suurjärven, joka laski Pihtiputaan kautta Pohjanlahteen, muinaiseen Litorinamereen. Noin 6 900 vuotta sitten Päijänteen tulva saavutti huippunsa. Päijänteen nykyinen lasku-uoma etelään puhkesi Heinolanharjun läpi ja Päijänteen vesi alkoi laskea nopeasti.

Saimaalla jatkui edelleen veden nousu, kunnes uusi lasku-uoma aukesi Ristiinan Matkuslammen kohdalta Kymijoen vesistöön noin 6 800 vuotta sitten. Tämä kapea uoma ei vielä lopettanut veden nousua. Lappeenrannan Kärenlammella aukesi uoma Saimaasta Jängynjärveen ja edelleen Kymijokeen noin 6 400 vuotta sitten. Tällöin Saimaan veden pinnan nousu pysähtyi Matkuslammen uoman luoteispuolisella järviolueella (Ristiina-Rantasalmi-Joensuu linjan luoteispuolella). Tässä vaiheessa selvitysalueella Saimaan vedet ulottuivat nykyistä korkeammalle.

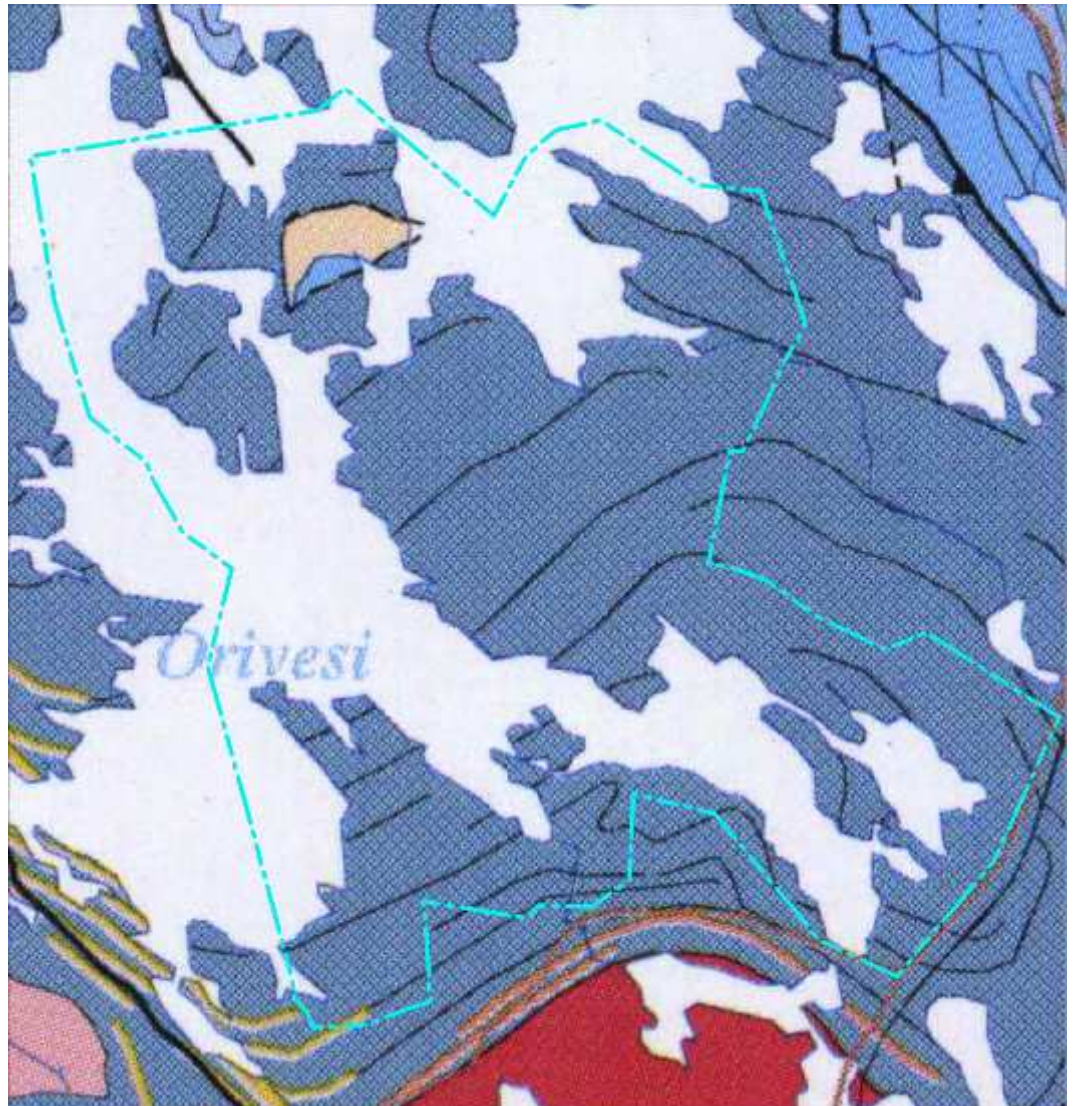
Tulva eli vedennousu jatkui edelleen Ristiina-Rantasalmi-Joensuu linjan kaakkoispuolella, koska Kärenlammen uoma oli liian ahdas, ja Saimaan kaakkoisimman osan vedet eivät päässeet esteettä virtaamaan uomasta. Pielaveden lasku-uoma kuivui ja eteläisimmän Saimaan veden pinta nousi. Lopulta vesi saavutti Imatran Vuoksenniskalla Salpausselän harjan (noin 81,5 m korkeustasolla) ja Vuoksen lasku-uoma puhkesi noin 6 000 vuotta sitten. Tämän jälkeen Saimaan kuten myös Oriveden veden pinta laski nykyiselle noin 76 m korkeustasolle.

4.2 Maa- ja kallioperä

Alue kuuluu kokonaisuudessaan karjalaisen liuskealueeseen. Suurin osa selvitysalueen kallioperästä on kiilleliusketta. Paikoittain on kiilleliuskeiden seassa välikerroksina lisäksi mustaliusketta. Kuvassa 4 on esitetty yleiskuva kallioperästä ja maaperästä kuvassa 5.

Suurimmaksi osaksi maaperä on pohjamoorenia, joka peittää kallioperän lähes kaikkialla. Noin 120 metrin korkeuskäyrän yläpuolisilla alueilla se on ns. huuhtoutumatonta maata eli sisältää runsaasti hienoa ainesta. Kumpumoreenimuodostumia, jotka ovat syntyneet sekä jäätikön pohjassa että sen päälle kasautuneesta aineksestä, on Puhoksen länsipuolella, Suoparsaarella, Heinonien, Varpasalossa ja Oravisalossa ja Samppanniemen sekä Piimalahdella. Savi- tai silttipitoisia rantakerrostumia on jonkin verran Sangenlahden ja Haapasalmen alueella, Piimalahdella, Varpasalossa sekä Oravisalossa. Kal-

liomaat keskittyvät Oravisalon ja Varpasalon saariin. Ranta-alueella turve-
maata on laajasti erityisesti Taitimenniemen alueella.

Kuva 4. Alueen kallioperä. (granodioriitti = keltainen rasteri, kiilleliuske = sininen rasteri).

Selvitysalue rajautuu idässä II Salpausselkään ja alueen halki kulkee lukuisia länsiluoteeseen suuntautuvia harjujaksoja. Selvitysalueelle sijoittuu 25 arvokasta harjualueita. Merkittävin niistä on Multamäki-Kirkkovaara, joka ei ulotu Oriveden rantaan. Multamäki-Kirkkovaara on kansallisesti arvokas kohde. Maakunnallisesti arvokkaiksi harjualueiksi on arvotettu yhdeksän aluetta, ja paikallisesti arvokkaiksi 15 harjualueita. Alueelle sijoittuu lisäksi seitsemän arvokasta kalliokohdetta ja yksi arvokas moreenimuodostuma.

Yksi Suomen tunnetuista meteoriittikraattereista sijoittuu Oriveden Paasiselälle. Paasiselän kraatteri on Suomen yhdeksäs meteoriittikraatteri. Sen läpimita on yli 10 kilometriä ja ikä noin 200 miljoonaa vuotta.

4.4 Vesiolot

4.4.1 Pohjavesi

Pohjavesialueet sijaitsevat harjujaksoja. Selvitysalueen pohjavesialueet on koottu taulukkoon 2., esitetty kuvassa 6 sekä liitekartoissa 3.1 ja 3.2. Pohjavesialue rajaukseen sisältyvät pohjaveden varsinainen muodostumisalue sekä sitä ympäröivä suojavyöhyke. Kaavassa nämä alueet suositetaan osoitettavaksi pv -merkinnällä.

Taulukko 2. Pohjavesialueet. Vedenhankintaa varten tärkeät pohjavesialueet kuuluvat luokkaan 1 ja vedenhankintaan soveliaat pohjavesialueet luokkaan 2.

Nimi	Tunnus	Kokonaispinta-ala (ha)	Luokka
Aronkangas	770707	186,1	1
Hallakorpi	726005	435,2	1
Jaamankangas	770703	401	1
Leppälampi	770702	140,1	1
Rääkkylän kirkonkylä	770701	224,5	1
Variskangas	726001	454,7	1
Vuoniemi-Sintsi	770712	740,2	1
Kieskangas	770708	467,8	2
Koivikonkangas	726004	341,6	2
Likolampi	726002	521,8	2
Papinkangas	726034	839,4	2
Rapaharju	770706	271,5	2
Salmenkangas-Muljula	726052	611,1	2
Siansärkkä	726007	214,2	2
Sikosärkät	724827	279,8	2
Vaaranmäki	770705	101	2
Viilniemi-Laakii	726028	394,5	2

Kuva 6. Selvitysalueella ja sen läheisyydessä sijaitsevat pohjavesialueet.

4.4.2 Pintavesi

Orivesi on kokonaisuudessaan laaja vesistö (668 km²). Se ulottuu Rääkkylän, Liperin kuntien sekä Kiteen ja Savonlinnan kaupunkien alueelle. Se saa vetensä lukuisten pienten jokien ja purojen ohella Höytiäisen, Viinijärven ja Pyhäjärven ja Pielisjoen kautta Piellisen ja Koitereen alueilta. Orivesi laskee Paasälän länsiosalta Pyy-, Hauki- ja Pihlajavedelle ja edelleen Etelä-Saimaan ja Vuoksen kautta Laatokkaan.

Oriveden veden laadun nykytilaa on arvioitu ympäristöhallinnon Herttatietokannasta saatujen tietojen perusteella. Veden laadun arvioinnissa käytettiin seuraavia havaintopisteitä: Orivesi 9 Puhoslahti, Orivesi 8 Puhoslahti, Orivesi 47 Laakiinlahti, Orivesi 85 Mustasaari, Orivesi 7 Puhosselkä, Orivesi 37 Muljulanselkä, Orivesi 107 Haukiluodot, Orivesi 2 Samppaanselkä, Orivesi 123 Samppaanselkä, Orivesi 59 Reposaaari, Orivesi 4 Savonselkä, Orivesi 35 Ukonselkä, Orivesi 3 Kivisalmi, Hämeenselkä 61, Jänisselkä 4 syväne, Orivesi 2 Arvinsalmi ja Orivesi 147 Tikanselkä. Tuloksista huomioitiin 2000-luvulla tehdyt vedenlaatuhavainnot, joista laskettiin keskiarvot (taulukko 3).

Päällysveden hapen kyllästysarvot ovat koko Oriveden alueella olleet erinomaisen veden luokkaa. Alusveden happipitoisuudesta on yksi havainto hapttomuudesta pisteellä Orivesi 107 Haukiluodot. Muiden havaintojen perusteella alusveden happitilanne on ollut erinomainen koko vesistön alueella.

Taulukko 3. Oriveden veden laatuhavaintojen keskiarvot 2000-luvulla.

Paikka	Happi kylläaste [%]	Happi [mg/l]	Klorofylli-a [µg/l]	Kokonais- fosfori [µg/l]	Koko-nais- typpi [µg/l]	Väri- lu- ku mg Pt/l	CODM n mg/l
Orivesi 9 Puhoslahti	93	10,1	9,1	10,4	316	19	5,3
Orivesi 8 Puhoslahti	93	10,1	5,4	9,0	287	17	5,1
Orivesi 47 Laakiinlahti	95	10,4	4,4	9,3	286	17	5,1
Orivesi 85 Mustasaari	94	10,3	4,3	9,0	285	17	4,9
Orivesi 7 Puhosselkä	92	10,1	4,2	8,2	293	17	5,2
Orivesi 37 Muljulanselkä	94	8,6	+	12,8	395	44	9,2
Orivesi 107 Haukiliudot	69	7,6	7,6	10,5	385	38	6,5
Orivesi 2 Samppaanselkä	86	9,8	4,0	7,3	394	56	9,5
Orivesi 123 Samppaan- selkä	80	9,5	3,7	7,9	405	53	9,1
Orivesi 59 Reposaari	82	9,3	4,9	8,5	424	55	9,4
Orivesi 4 Savonselkä	81	9,5	3,6	9,3	410	61	9,8
Orivesi 35 Ukonselkä	83	10,0	3,9	10,5	440	66	9,8
Orivesi 3 Kivisalmi	91	10,2	6,0	10,1	450	64	10,8
Hämeenselkä 61	92	11,0	5,9	11,3	442	70	11,1
Jänisselkä 4 syväne	78	9,1	4,8	10,0	411	71	10,6
Orivesi 2 Arvinsalmi	90	11,0	3,8	8,9	435	74	11,4
Orivesi 147 Tikanselkä	81	9,3	4,2	10,6	422	76	11,6

Havaintojakson kokonaisfosforipitoisuuden keskiarvon perusteella Oriveden vesi on karua. Kokonaistyyppipitoisuuden perusteella Oriveden vesi on karua Samppaanselän havaintopisteen kaakkois- ja itäpuolisilla alueilla.

Kokonaistyyppi- ja klorofyllipitoisuuksien perusteella Samppaanselän havaintopisteen pohjoispuoliset alueet ovat lievästi reheviä. Veden värin ja kemiallisen hapenkulutuksen perusteella Samppaanselän pohjoispuoliset alueet ovat keskihumuksisia ja kaakkois- ja itäpuoliset alueet vähähumuksisia.

Oriveden veden laatu on koko järven alueella karun ja lievästi rehevän rajamailla. Osassa Orivettä on havaittavissa lievä ruskeavetisyys. Järven kaakkois- ja itäosan alueet (Mustanselkä, Puhoslahti ja Muljulanselkä) ovat jonkin verran karumpia ja kirkasvetisempiä kuin muut Oriveden alueet.

Ympäristöhallinnon vesistöjen käyttökelpoisuusluokituksen mukaan pääosa Orivedestä kuuluu luokkaan hyvä (II). Luokituksen mukaisen vesistön kuvauksen mukaan vesialue on lähes luonnontilainen, mutta lievästi rehevöitynyt tai selvästi humuspitoinen. Oriveden Paasiselän osalla veden laatu on erinomainen, mutta matalissa Oriveden lahdissa Piimälahden ja Jokilammen osalla vedenlaatu välttävä ja Puhoksen sahan edustalla tyydyttävä.

Täitimenjärven veden laatu on tyydyttävä.

4.5 Kasvillisuus

Kitee ja Kesälahti kuuluvat eteläboreaalisen kasvillisuusvyöhykkeen Järvi-Suomen ala-alueeseen, ja Pohjois-Karjalan eliömaakuntaan. Selvitysalue sijoittuu osittain Keski-Karjalan lehtokeskuksen alueelle. Alueen luontotyyppikartta on liitteessä 2.

Selvitysalueella vaihtelevat rehevät, keskinkertaiset ja karuhkot metsämaat. Yleisimpiä eritoten alueen pohjoisosalla, Oravisalon ja Varpasalon alueilla ovat kuivahkot puolukkatyyppin (VT) sekä mustikkatyyppin (MT) tuoret kuusi- ja mäntykankaat. Kasvillisuus rehevöityy Asikko-Harkonsaaren itäpuolella ja

lehtomaiset kankaat (OMT) yleistyvät. Kaskikulttuurin jäänteinä on paikoin, etenkin selvitysalueen itäosalla. Nämä ovat valoisia koivikoita.

Kuivahkoja puolukkatyyppin (VT) sekä kuivia kanervatyyppin (CT) mäntykankaita esiintyy erityisesti harjualueilla sekä kallioilla. Harjumetsät sijoittuvat Kieskankaan, Rapaharjun, Iso Laitasaaren, Jaamankankaan, Sikosärkien sekä Viilniemen-Laakiin – harjujaksoilla. Kallioisia rantoja on alueella varsin vähän. Ne keskittyvät Varpasalon itäosiin ja Oravialon pohjoisosiin sekä Paasselän eteläosiin.

Lehdot ovat pienialaisia puronvarsilehtoja tai hieman laajempia rantalehtoja. Puustoltaan ne ovat kuusilehtoja tai koivu- ja harmaaleppävaltaisia lehtoja. Lehtokasvillisuus vaihtelee kuivista puolukka-lillukkatyyppin (VRT) ja käenkaali-oravanmarjatyyppin (OMaT) tuoreista lehdoista rehevämpiin käenkaali-mesiangervotyyppin (OFiT) kosteisiin suurruoholehtoihin sekä saniaistyyppin (FT) lehtoihin.

Tuore käenkaali-oravanmarjatyyppi (OMaT) lehto on yleisin lehtotyyppi. Toinen yleinen lehtotyyppi on saniaistyyppin (FT) lehto, missä yleisimmät kenttäkerroksen lajit ovat metsäimarre, metsäalvejuuri, soreahiiirenporras, käenkaali, oravanmarja ja metsäkurjenpolvi. Tuoreissa ja saniaisvaltaisissa lehdoissa tyyppilliset vaateliaat lehtolajit ovat sudenmarja ja lehtotesma.

Kuivaa lehtokasvillisuutta on kokonaisuudessaan niukasti. Parhaimmat kuivan lehdon kohteet ovat Päivilän rantalehdossa ja Takkasaassa. Kuivan lehdon kasvillisuutta luonnehtivat yleensä metsäkastikka, karhunputki, metsäkurjenpolvi, mustikka, puolukka, ahomansikka, kultapiisku, kielo, lillukka, aitovirna ja tesma. Sammalpeite on epäyhtenäinen ja koostuu lähinnä metsäliekosammalesta ja suikerosammalista. Kuivien lehtojen multakerros on hyvin ohut, ja ne vaihettuvat usein vähitellen lehtomaisiksi kankaiksi.

Käenkaali-mesiangervotyyppin (OFiT) lehtoa on alueella niukasti ja sen kenttäkerroksen valtalajit ovat mesiangervo, käenkaali, nokkonen ja metsäkurjenpolvi.

Yleisin ranta-alueiden suotyyppi ovat suojaisiin lahdenpohjukoihin ja mataliin lahtiin syntyneet rantaluhdet. Tyyppillisimmän luhdet ovat suhteellisen laajoja järviruoko- ja saraluhtia, jotka alavilla rannoilla vaihettuvat pajuluhdiksi. Laajoja luhtaisia ranta-alueita on mm. Ruokosalmessa, Taitimenjärvellä, Honkasalmessa, Jokilammella ja Hautalammella. Avoluhdilla tyyppillisiä lajeja ovat järviruoko, kastikat, järvikorte, kurjenjalka, luhtavilla, viitakastikka, piukkasara, viiltosara, jouhisara ja pullosara, metsäkorte, suopotki ja terttualpi. Yleensä avoluhta muuttuu rannan tuntumassa pajuluhdaksi ja metsäluhdaksi. Paikoin laajemmilla luhta-alueilla on myös tulvametsiä.

Matalilla rannoilla on vesikasvillisuudelle tyyppillistä selvä vyöhykkeisyys. Näillä rannalla on joko saravyöhyke, jossa kasvaa mm. piukka-, viilto-, pullo- ja luhtasaraa tai ruovikko- tai kortevaltainen vyöhyke. Erityisesti järviruoko muodostaa Orivedellä useimmin laajoja tiheitä kasvustoja. Tiheimmät ruovikot sijaitsevat matalissa lahdissa ja salmissa. Edellisten lajien lisäksi tyyppillisiä rantakasveja ovat kurjenjalka ja terttualpi sekä erityisesti rehevillä osilla myrkkyykeiso ja vehka. Ilmaversoisten vyöhykkeen jälkeen on yleensä kelluslehtisten kasvien vyöhyke, jolle tyyppillinen laji on ulpukka. Muita lajeja ovat mm. palpakot, vesitatar ja ratamosarpio.

Hiekka- ja hiesupohjilla on pohjaruusu- ja kasvillisuutta, jolle tyyppillisiä lajeja ovat mm. nuottaruoho, tumma- ja vaalealahnaruoho, äimäruoho, raani ja

hapsiluikka. Tuulisilla ja aallokkoisilla rannoilla ranta on yleensä lähes kasviton.

Yleisimmät uposlehtiset ovat Orivedellä ahvenvita, uistinvita, heinävita, järvisätkin ja ruskoärviä.

4.6 Eläimistö

Alueen nisäkäslajisto on Pohjois-Karjalalle tyypillinen. Alueen eläimistöön kuuluvat mm. hirvi, metsäjänis, rusakko, orava ja kettu. Harvinaisempiin lajeihin kuuluu lisäksi liito-orava. Suurpedoista alueella tavataan ilvestä, karhua ja sutta. Alueen eläimistöön kuuluu myös uhanalainen saimaannorppa. Selvitysalueella norpalle tärkeitä alueita ovat Paasiselkä, Samppaanselkä, Jänisselkä ja Tikanselkä.

Selvitysalueetta luonnehtivat karut vesistöt sekä paikoin tiheät ruovikkoiset, matalat lahdet ja rannat. Rehevimmät lahden pohjukat ja lammet ovat linnustollisesti arvokkaimpia. Merkittävimmät alueet ovat liitetty Natura 2000 – suojelualueverkostoon. Nämä alueet ovat Joki-Hautalampi, Jouhtenuslampi ja Hovinlampi-Ylälampi. Lisäksi linnustollisesti arvokkaita ruovikkolahtia ja alueita ovat mm. Ruokosalmi, Heinäluoto ja Kyyrölahti.

Vesi- ja rantalinnuston näkyvimmit linnut ovat koskelot ja kalalokit. Pesimälinnustoon kuuluvat tyypilliset selkävesien lajit kuikka, selkälokki ja kalatiira. Reheviä elinympäristöjä suosivista lajeista selvitysalueella tavattiin mm. heinätavi, pikkulokki, haapana, tukkasotka ja silkkiuikku. Lokkilintujen muodostamia kolonioita on useita.

Linnustohavainnot on jaettu kahteen ryhmään: vesi- ja rantalinnusto sekä muut lajit. Kaavoituksella on todennäköisesti selvä vaikutus vesi- ja rantalinnustoon sekä petolinnuista kalasäaskeen.

Kuikka on karujen selkävesien tyypillisimpiä vesilintuja. Laji pesii eri puolilla selvitysalueetta mm. Romuluodolla, Mölsänsaarella, Lokiluodonsaarten luodoilla ja Arvisalmen luodoilla.

Silkkiuikku on laajojen ruovikkorantojen tyypillinen laji, joka pesii selvitysalueella yleisesti. Laji pesii mm. Mannerrannan luhdalla, Halkosaaren Häiskynlammella, Taanislahdella ja Iivonlahdella. *Härkälintu* on maassamme silkkiuikkuja harvalukuisempi, karumpien elinympäristöjen uikkulintu. Laji havaittiin mm. seuraavilta paikoilta Kattilasaaren luhta, Suoparsaaren lounaisranta ja Ruokosalmi.

Laulujoutsen pesii rauhallisissa lahdissa ja pienissä saarissa. Selvitysalueelta havaittiin useita pesintöjä. Laulujoutsen pesii mm. Ruukinlahden itä- ja koillisrannalla, Kotalahden Varpasalon pohjoisrannalla, Takkusaarella ja Ruokosalmella. Lisäksi pesimättömiä, kierteleviä yksilöitä ja kihlapareja havaittiin eri puolilta selvitysalueetta. Heinäluodon alueella kesäkuun alussa oleili noin 100 joutsenta.

Kuva 7. Pesimätön nuori joutsenpari. Joutsen on yleinen näky Orivedellä.

Kanadanhanhi on Suomeen tuotu riistalintulaji, joka pesii Pohjois-Karjalassa harvakseltaan yksittäispareina. Vääräluodolla todettiin kanadanhanhiparin pesintä.

Kuva 8. Kanadanhanhi pesii Vääräluodolla.

Karujen vesistöjen ja etenkin selkävesien *tukkakoskelo* ja *isokoskelo* ovat alueella tyypillisiä pesimälintuja. Tukkakoskeloita on Oriveden alueella runsaammin kuin isokoskeloita.

Selvitysalueen yleisimpiä sorsalintuja ovat telkkä, sinisorsa ja tavi. *Telkkä* on maamme kolmanneksi yleisin vesilintu ja se viihtyy monenlaisilla järvillä. Laji pesii niin Orivedellä sekä pienemmillä järvillä ja lammilla. *Tavi* on maamme yleisin vesilintu, joka pesii myös vaatimattomissa kosteikoissa. Laji on tyypillinen pesijä mm. Oriveden rehevillä matalilla lahdilla ja rannoilla. *Sinisorsa* on tavin ohella runsain maassamme pesivistä vesilinnuista. Lajin runsaus vaihtelee alueittain vallitsevien elinympäristöjen mukaan. Lajista tehtiin eniten havaintoja Pohjasaaren luhdalla, Ritosalmen länsirannalla, Kivilahdella, Kattilasaaren alueella, Kyyrönlahdella ja Pohjasaaren alueella.

Reheviä elinympäristöjä suosivista vesilinnuista selvitysalueella tavattiin haapana, heinätavi ja punasotka. *Haapana* esiintyy pesivänä koko Suomessa. Sen elinympäristövaatimukset ovat kovemmat kuin esimerkiksi sinisorsalla, ja se suosii rehevämpiä elinympäristöjä. Heinätavi on rehevien lintujärvien vaateliias pesimälintu, ja se pesii Kattilasaarella, Taanislahdella, Ritosalmella ja Apajalahdella. *Punasotka* pesii vain alueilla, joilla vesikasvillisuus on riittävän rehevää. Laji todennäköisesti pesii Taanislahdella, Kiviniemellä ja Ruunanniemen luhdalla.

Selvitysalueen lokiinnustoon kuuluvat kalalokki, harmaalokki, selkälokki, naurulokki, pikkulokki ja kalatiira. *Kalalokki* on karujen järvien peruslintu, joka pesii tyypillisesti yksittäispareina lähellä rantaviivaa olevalla kivellä. Laji kuuluu koko selvitysalueen pesimälinnustoon. Selvitysalueen *selkälökkikanta* on noin 20 paria, lisäksi kiertelevät pesimättömät yksilöt ovat yleisiä.

Kuva 9. Pikkulokki.

Kuva 10. Harmaalokki.

Pääasiassa yksittäisparein pesiviä *harmaalokkeja* havaittiin mm. Kummelisaari-Kuussaari ympäristöstä, Kummelisaaren lähiluodolta ja Munakalliolta, missä oli selvitys selvitysalueen suurin harmaalokkipesimäkolonia (10 paria). *Naurulokki* pesii selvitysalueella tyypillisimmin yhdyskuntina, jotka keskittyvät Rääkkylän eteläosiin. Pesimäkanta on noin 650–700 paria. Suurimat naurulokkiyhdyskunnat ovat Kiteen Taanislahden pohjukan luhdalla ja Rääkkylän Kaipialanniemen luodolla. *Pikkulokki* havaittiin eri puolilla selvitysalueita pääosin ruokailevina yksilöinä, kuten Kattilasaarella, mutta laji pesii Taanislahdella, Asikkolammella, Jokilampi-Hautalampi ja Jouhtenuslampi Natura-alueilla. *Kalatiira* pesii harvakseltaan koko selvitysalueella.

Ruskosuohaukka ja *kaulushaikara* suosivat samanlaisia elinympäristöä - tiheitä ja laajoja ruovikoita. Lajit ovat varsin yleisiä lajeja selvitysalueen ruovikkorannoilla, kuten, Apajalahdella, Rajalahdella, Heinäluotolla ja Ruokosalmella sekä linnustollisesti arvokkailla Natura-alueilla. Näiden alueiden lisäksi ruskosuohaukalla on kuusi muuta reviiripaikkaa ja kaulushaikaran reviirit löytyvät mm. Kyyrönlahdella, Sangenlahdella ja Pötsönlahdella.

Rantasipi on karujen järvenrantojen tavallinen kahlaaja. Laji havaittiin eri puolilla selvitysalueita. Tiheet järviruovikot ovat *ruokokerttusen* elinympäristöä. Laji on yleinen.

4.7 Uhanalaiset luontotyypit

4.8 Uhanalaiset lajit

Saimaannorppa (*Phoca hispida saimensis*)

Saimaannorppa on erittäin uhanalainen (EN), erityisesti suojeltava, rauhoitettu, luontodirektiivin liitteen II priorisoitu ja liitteen IV laji. Saimaannorpan levinneisyys keskittyy Saimaan vesistöihin ja levinneisyysalue on 10 200 km². Laji kokonaiskanta on noin 260 eläintä, joista lisääntymiskykyisiä on 100–150 eläintä. Norpan keskeisiä alueita ovat Linnansaaren kansallispuisto, Koloveden kansallispuisto sekä Pihlajavesi. Oriveden saimaannorpan kanta on taantunut ja jopa epäilty, että laji on häviämässä Oriveden alueelta. Vuonna 1990 keskikannan koko oli 14 yksilöä ja vuonna 2005 oli 10 yksilöä. Tämän vuoden laskennoissa Orivedellä syntyi ensimmäinen kuutti viiteen vuoteen. Edellinen kuuttihavainto oli tehty 2003. Selvitysalueella norpalle tärkeitä alueita ovat Paasiselkä, Samppaanselkä, Jänisselkä ja Tikanselkä.

Taulukko 4. Saimaannorpan keskikannan koon muutokset 1990–2005 Orivedellä.

Vuosi	1990	1995	2000	2005
Orivesi	14	13	12	10

Valkoselkätikka (*Dendrocopos leucotos*)

Valkoselkätikka on luokiteltu Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi (CR). Kanta on Suomessa noin 75–80 pesivää paria. Laji pesii etupäässä vanhoissa koi-uvuvaltaisissa metsissä, missä on runsaasti lahoppua. Lajin tiedossa olevia esiintymäpaikkoja on selvitysalueella useita. Lajia ruokitaan talvella viidellä paikalla Rääkkylässä ja Kiteellä.

Pikkutikka (*Dendrocopos minor*)

Pikkutikka on vaarantunut laji ja se viihtyy viljelysten, asutuksen ja vesistöjen pilkkomissa lehtimetsissä, joissa on runsaasti lahoja lehtipuita. Viime vuosikymmeninä laji on vähentynyt selvästi koko Suomessa. Syynä on mm. pesäpuuna sekä ravinnon hankinnassa tärkeiden lahojen ja kuolevien lehtipuiden väheneminen metsissä sekä lehtimetsien kuusettuminen.

Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmän (2009) mukaan laji on todettu seuraavilta useilta kohteilta. Havainnot ovat pitkälti varsin vanhoja, 1980–1990 -luvulta. Maastotyön aikana löydettiin yksi pikkutikan pesimämetsä.

Ampuhaukka (*Falco columbarius*)

Ampuhaukka on vaarantunut laji. Lajin tiedetään pesivän Jouhtenuslampi ja Hovinlampi-Ylälampi Natura-alueilla.

Naurulokki (*Larus ridibundus*)

Naurulokki pesii tyypillisimmin yhdyskuntina rehevien lintujärvien ja -lahtien ruovikoissa ja rantaluhdissa. Lajin kanta on alkanut vähetä 1970–80 -luvulta lähtien. Taantumisen syynä voivat olla mm. minkin ja harmaalokin runsastuminen sekä ravinnonsaantia heikentänyt tehomaatalous. Naurulokki on yhdyskuntapesijä, joka pesi rehevillä rannoilla. Se pesii myös puuttomilla kareilla. Koko Suomen nykykannaksi on arvioitu 100 000 paria. Vaarantunut laji.

Oriveden selvitysalueen pesimäkanta on noin 650–700 paria. Naurulokkikoloniat keskittyvät Rääkkylän eteläosiin.

Selkälokki (*Larus fuscus*)

Vaarantunut selkälokki on tyypillinen karujen järvien selkävesilintu. Laji pesii luodoilla ja kareilla, sisävesillä myös pienten puustoisten saarten rantavyöhykkeellä ja kallioisissa niemissä. Laji voi pesiä sekayhdyskunnissa mm. harmaalokin, naurulokin, kalalokin sekä kalatiiran kanssa.

Myöhään pesivän selkälokin kanta on viime vuosina taantunut, johtuen erityisesti veneilyn ja leiriintymisen aiheuttaman häirinnän lisääntymisestä. Suomen selkälökkikanta on noin 5000–7000 paria.

Kuva 11. Kusiaiskalliolla on naurulokkikolonia

Selkälokin kokonaiskanta selvitysalueella on noin 20 paria. Lajin pesintä tai mahdollinen pesintä todettiin 16 kohteelta. Pesimättömät tai pesinnässään epäonnistuneet kierteelijät ovat yleisiä.

Kuva 12. Alueen pesimälinnustoon kuuluu uhanalainen selkälokki.

Peltosirkku (*Emberiza hortulana*)

Peltosirkku on paketti- ja viljapeltojen reunustojen tyyppilaji. Laji on viime vuosikymmeninä taantunut vahvasti koko maassa. Lajista on havaintoja Ho-
vinlampi-Ylälampi Natura-alueelta. Peltosirkku on vaarantunut.

Nunnakirjokoisia (*Pyrausta cingulatus*)

Harjualueilla viihtyvä nunnakirjokoisia on selvästi taantunut ja hävinnyt monil-
ta tunnetuilta paikoilta. Laji on aiemmin esiintynyt laajalti aina Oulun korkeu-
delle asti. Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmän (2009) mukaan laji
esiintyy Suurisärkän alueella. Laji on vaarantunut.

Rantaorvokki (*Viola persicifolia*)

Rantaorvokki on monivuotinen kasvi ja sen kukinto on valkoinen. Se kasvaa
rannoilla sekä kosteilla niityillä. Tärkeimmät syyt rantaorvokin harvinaistumi-
seen ovat rantojen umpeenkasvu sekä risteytyminen aho-orvokin kanssa. Laji
on löydetty Rääkkylän Oravilahden alueelta (Ympäristöhallinnon Eliölajit-
tietojärjestelmä 2009). Ensimmäinen havainto on tehty 1916. Laji on vaaran-
tunut.

Ruusuruohokiitäjä (*Hemaris tityus*)

Ruusuruohokiitäjä elää lämpimillä avomailla, kuten aurinkoisilla ja kuivahkoilla
ahoilla ja rinneniiyillä. Ruusuruohokiitäjää tavataan Itä- ja Kaakkois-
Suomessa. Kiteen Puhoksen alueelta on tehty havainto aikuisesta yksilöstä
kesällä 2004 (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009). Laji on vaa-
rantunut.

Sukaokakärsäkäs (*Trachyphloeus aristatus*)

Kovakuoriaisiin kuuluva sukaokakärsäkäs on havaintoja Suurisärkän harjualu-
eelta (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009). Laji on vaarantunut.

Liito-orava (*Pteromys volans*)

Vaarantunut liito-oravan elinympäristövaatimuksia ovat sopiva pesäkolo,
muutama pesää suojaava kuusi sekä lähellä kasvavat lehtipuut. Lajin
luontaisia elinympäristöjä ovat vanhat kuusivaltaiset sekametsät, joissa
kasvaa järeitä haapoja sekä leppää ja koivua. Liito-oravametsissä puusto on
tyypillisesti eri-ikäistä ja latvuserroksia on useita. Elinalueet ovat usein
kallioiden juurilla, rinteissä ja pienvesistöjen varsilla. Viime vuosina liito-
oravan on todettu elävän myös tasaikäisissä varttuneissa kuusikoissa, mikäli
lehtipuuvaltaista ruokailumetsää on vieressä. Liito-oravat pystyvät
käyttämään ruokailuun ja liikkumiseen nuoria metsiä sekä
siemenpuuasentoon hakattuja ja varttuneita taimikoita. Aikuiset liito-oravat
elävät samassa metsässä vuosia. Naarilla elinympäristön suuruus on 1-3 ha,
koirilla suurempi.

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jonka lisääntymis- ja
levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulaissa
kielletty (LsL 49§). Lajin kannan taantumisen syynä ovat metsätalouden
aiheuttamat elinympäristömuutokset. Laji on kärsinyt mm. kolopuiden
vähenemisestä ja elinympäristöjen pirstoutumisesta. Vuosina 2003–2005
tehdyn ympäristöministeriön rahoittaman kartoitustyön mukaan Suomessa
elää noin 143 000 naaraspuolista liito-oravaa.

Selvitysalueella tunnetaan viisi lisääntymis- ja lepäilypaikkaa.

Juurtokaisla (*Scirpus radicans*)

Juurtokaisla kasvaa tulvarannoilla. Laji esiintyy Suomessa kahdella erillisellä alueella, Kymenlaakson Kymijokivarressa sivuhaaroineen sekä Pohjois-Karjalassa suppealla alueella Pielisjokivarressa ja Pyhäselän rannoilla. Juurtokaislaa kasvaa Rääkkylän Oravilahden alueella (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009). Laji on vaarantunut.

Kangasvuokko (*Pulsatilla vernalis*)

Kangasvuokko viihtyy valoisissa harjunrinnemänniköissä ja hiekkaisilla kaneriva- ja puolukkakankailla. Lajin levinneisyysalue keskittyy Kaakkois-Suomeen Salpausselkien ja Etelä-Savon alueelle. Yksittäisiä esiintymiä lajilla on Uudenmaan pohjoisosista Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan eteläosiin. Kangasvuokon kasvupaikkoja on selvitysalueella Leinovaaran alueella (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009 ja A. Lyytikäinen Pohjois-Karjalan ympäristökeskus). Laji on vaarantunut.

Suikeanoidanlukko (*Botrychium lanceolatum*)

Suikeanoidanlukko kasvaa kuivilla kedoilla ja niityillä, hiekkaisilla pientareilla ja kallioilla. Lajista on vuodelta 2004 havaintotieto Rääkkylän kirkonkylästä (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009). Laji on vaarantunut.

4.9 Silmälläpidettävät ja alueellisesti uhanalaiset lajit

4.9.1 Silmälläpidettävät lajit

Ahonoidanlukko (*Botrychium multifidum*)

Ahonoidanlukko kasvaa hiekkaisilla laidunmailla ja kedoilla. Lajin kasvupaikat löytyvät Härkäkankaalta ja Rääkkylän kirkonkylästä (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009).

Ketonoidanlukko (*Botrychium lunaria*)

Ketonoidanlukkoa tavataan laidunnetuilla, matalakasvuisilla niityillä ja hakamailla sekä kuivilla, hiekkaisilla kedoilla. Lajia kasvaa Rääkkylän kirkonkylässä (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009).

Suopunäkämme (*Dactylorhiza incarnata ssp. incarnata*)

Suopunäkämme kasvaa rehevillä soilla, kosteilla niityillä, lähdepuroilla ja rannoilla. Laji on rauhoitettu Oulun läänin eteläpuolella. Lajin kasvupaikat ovat Jouhtenuslammella ja Hautalammella (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009).

Tummahärensilmä (*Maniola jurtina*)

Perhosiin kuuluvan tummahärensilmän elinympäristöä ovat niityt ja pientareet. Lajin aikuisyksilö on havaittu Patamäen alueelta (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009).

Karhu (*Ursus arctos*)

Ks. 4.10. Luontodirektiivilajit

Kalasääski

Ks. 4.11. Lintudirektiivilajit

Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*)

Ks. 4.11. Lintudirektiivilajit

Käki (*Cuculus canorus*)

Käki on tasaisimmin levinneitä lintuja Suomessa. Sille kelpaavat monenlaiset metsäiset ja puuryhmiä kasvavat elinympäristöt, joilta löytyy reunoja ja väljyyttä. Laji suosii puoliavoimia metsiä, kuten mäntykankaita, kalliomänniköitä ja niiden laiteita. Käki on yleinen myös rämeillä ja rannoilla. Käen on arveltu harvinaistuneen Etelä- ja Keski-Suomen kulttuuriseuduilla. Käki on tyypillinen selvitysalueen kangasmetsien laji, josta tehtiin useita havaintoja mm. Kiteen Särkiniemen lehdossa.

Mehiläishaukka (*Pernis apivorus*)

Ks. 4.11. Lintudirektiivilajit

Metso (*Tetrao urogallus*)

Ks. 4.11 Lintudirektiivilajit

Ruskosuohaukka (*Circus aeruginosus*)

Ks. 4.11. Lintudirektiivilajit

Sinisuohaukka (*Circus cyaneus*)

Ks. 4.11. Lintudirektiivilajit

Ruisrääkkä (*Ctex crex*)

Ks. 4.11. Lintudirektiivilajit

Teeri (*Tetrao tetrix*)

Ks. 4.11. Lintudirektiivilajit

Pohjantikka (*Picoides tridactylus*)

Ks. 4.11. Lintudirektiivilajit

Pikkulepinkäinen

Ks. 4.11. Lintudirektiivilajit

4.9.2 Alueellisesti uhanalaiset lajit

Alueelta ei ole tiedossa tai havaittu alueellisesti uhanalaisia lajeja.

4.10 Luontodirektiivin liitteen II ja IV lajit

Saimaannorppa (*Phoca hispida saimensis*)

Ks. 4.8 Uhanalaiset lajit

Karhu (*Ursus arctos*)

Etupäässä metsäseuduilla elävä karhu vaeltelee pitkiä matkoja. Laji kuuluu selvitysalueen eläimistöön.

Liito-orava (*Pteromys volans*)

Ks. 4.8 Uhanalaiset lajit

Susi (*Canis lupus*)

Susi liikkuu selvitysalueella.

4.11 Lintudirektiivin liitteen I lajit

Kalasääski (*Pandion haliaetus*)

Kalasääski pesii harvalukuisena koko Suomessa rauhallisilla metsä- ja suoalueilla, usein kilometrien päässä saalistusvesiltä. Vain pieni osa pareista pesii rannoilla ja pikkusaarissa. Pesäpaikan valinnan ratkaisevat paikan rauhallisuus, sopivan pesäpuun löytyminen ja vesistöjen läheisyys. Pesät sijaitsevat vanhan, tasalatvaisen männyn latvassa. Monilla kalasääskipareilla on 2-3 pesää (vaihtopesät). Selvitysalueella on 18 kalasääsken pesäpuuta, joista suurin osa on Rääkkylän puolella ja yksi pesä Kiteellä. Kesälahden osalla ei pesiä ole. Ranta-alueella on kalasääksellä kahdeksan pesäpaikkaa. Lisäksi lajilla on useita pesiä ranta-alueen lähialueilla.

Kalatiira (*Sterna hirundo*)

Kalatiira on sisävesillä yleinen laji. Se suosii suurten selkävesien luotoja ja pikkusaarten rantakallioita, mutta pesii myös pienemmissä vesistöissä karuista metsäjärvistä reheviin lintujärviin. Kalatiira pesii harvakseltaan koko selvitysalueella. Pesimäkanta on yli 50 paria. Laji pesii seuraavilla kohteilla:

- Suurikivi Muljulanselän eteläosassa (6-7 paria)
- Kiimaselän Pieni Kiimasaari (5-6 paria)
- Hiekkalahden kaksi nimetöntä pikkuluotoa (1 pari)
- Munakallio (4 paria)
- Luotoryhmä Arvinsalmen länsipuolella (Vääräluoto - Koivuluoto - nimetön luoto) (7-8 paria)
- Koivuluoto-Petäjäluoto-Saariset-Päivisensaari (1 pari)
- Ruukinlahti Lietteenperä (2 paria)
- Rakkaudenkallio (1 pari)
- Muljulanselän Vasikkakallio (7 paria)
- Kusiaiskallio ja kaksi nimetöntä luotoa (2 paria)
- Lökkiluoto-Aidansaari (4-5 paria)
- Lökkikallio Enanlahdella (2 paria)
- Puhoksen nimetön luoto (n. 10 paria).

Laji elää myös Jouhtenuslammella, Hovinlammella, Ylälammella ja Partiissuolalla.

Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*)

Kaulushaikaran pohjoisimmat pesimäpaikat ovat Etelä-Suomen järvien ja merenlahtien laajimmassa ruokokasvustoissa. Laji suosii vetisiä, korkeita

järviruovikoita. Se keskittyy järville ja jokisuistoihin. Koiraan huutelupaikakseen valitsema kasvusto voi olla alle hehtaarin suuruinen. Koko reviiri on tavallisesti noin 0,5 km² ja siihen kuuluu ruovikon lisäksi saraniittyjä, vesiuomia ja avovesialueita.

Kaulushaikara alkoi levittäytyä Suomeen 1800-luvun lopulla. Laji alkoi selvästi runsastua 1970-luvulla. Kaulushaikaraa tavataan harvakseltaan etelärannikolla ja Järvi-Suomessa. Vaasa-Joensuu-linjan pohjoispuolella laji on melko harvinainen. Suomen kanta on noin 250 paria, esiintymisalueen painopisteen ollessa Kymenlaaksossa ja Päijät-Hämeessä. Oriveden alueella lajin reviiri- ja pesimäpaikat ovat seuraavilla paikoilla:

- Harkonsaaren Häiskynlampi
- Rajalahti
- Ruokosalmi
- Kattilasaari
- Kyyrölahti
- Heinäluoto
- Ruukinlahden itä- ja koillisranta
- Haaporanta Heinoniemen koillisrannalla
- Iivonlahti
- Kiesjärvi
- Hautalampi-Jokilampi
- Jouhtenuslampi
- Taitimenjärvi

Kuikka (*Gavia arctica*)

Kuikka on pitkäikäinen ja hitaasti lisääntyvä lintulaji, jonka kanta on taantunut. Syynä tähän pidetään rantojen rakentamista ja retkeilyn aiheuttama lisääntynyt häirintä. Vaikutus on usein välillinen: pesältään paenneen kuikan munat joutuvat helposti variksen tai muiden pesärosvojen saaliksi. Kuikka suosii pesimä-ympäristöinä rauhallisia ja karuja järviä. Kuikan pesimäympäristöjä ovat Lokkiluodonsaarten lounaispuolen saaret, Niinisaaret ja Näreikkösaaret, Johno, Mölsänsaari, Luotoryhmä Arvinsalmen länsipuolella, Koivuluoto-Petäjälüoto-Saariset-Päivisensaari - saariryhmä ja Romuluodot Hautasaaren luoteispuolella.

Kurki (*Grus grus*)

Kurki pesii erilaisilla soilla, varmimmin suurilla rimpisillä nevoilla. Laji asettuu usein myös peltojen ympäröimien järvien niityille ja ruovikoihin, pienelle avosuolle tai soistuneelle lammelle, jos lähetyvillä on rauhallisia, ruokailupaikoiksi sopivia rantaniittyjä tai peltoja. Kurki pesii ja elää mm. Joki-Hautalammen, Jouhtenuslammen, Hovinlammen ja Ylälammen alueella.

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*)

Laulujoutsen on nykyisin koko Suomen pesimälintu, joka kelpuuttaa syrjäisten suojärvien lisäksi elinpaikoikseen myös viljelyseutujen runsaskasviset lintujärvet ja suorantaiset metsäjärvet. Parhaiten laji viihtyy matalilla kortteikkorannoilla. Joutsen on pitkäikäinen lintu, joka alkaa pesiä vasta 4-6 -vuotiaana. Noin 1/3 joutsenkannasta pesii vuosittain. Valtaosa pesimättömistä pareista on nuoria.

Laulujoutsen on varsin yleinen pesimälaji. Lisäksi nuori laulujoutsenia lepäilee muuttoaikana ja kierteleä alueella. Muun muassa Heinäluodon alueella kesäkuun alussa oleili noin 100 joutsenta. Laulujoutsen pesii mm. Jokilammen,

Hautalammen, Jouhtenuslammen, Hovinlammen ja Ylälammen alueilla, Ruukinlahden itä- ja koillisrannalla, Kotalahden Varpasalon pohjoisrannalla ja Ruokosalmella.

Kuva 13. Laulujoutsenpari on yleinen näky Oriveden rehevillä rannoilla.

Palokärki (*Dryocopus martius*)

Palokärki viihtyy järeäpuisissa männiköissä, sekametsissä, lehdoissakin. Pitkällä aikavälillä laji on taantunut metsätalouden aiheuttamien elinympäristömuutosten vuoksi. Lajista on havainnot mm. Hovinlampi-Ylälampi alueelta ja

Varpasalon luoteisrannalta.

Pyy (*Bonasa bonasia*)

Pyy suosii pesimäympäristönään kuusivaltaisia, koivua ja leppää kasvavia sekametsiä. Se suosii etenkin kosteita, suojaa tarjoavia tiheitä kuusisekametsiä ja korpia rannoilla, purojen varsilla, peltojen ja soiden laitamilta. Selvitysalueella pyy on suhteellisen yleinen laji.

Ruskosuohaukka (*Circus aeruginosus*)

Ruskosuohaukan levinneisyys ulottuu rannikolla Suomenlahdelta Perämeren pohjukkaan ja sisämaassa aina Kainuun rajoille. Laji kotiutui maahamme vasta 1920-luvulla. Ruskosuohaukka hyväksyy pesäpaikakseen vain tiheimmät ja laajimmat järviruovikot. Suomen pesivä kanta on noin 320 paria.

Selvitysalueella on yli 10 reviiriä ja ne sijoittuvat seuraaville ruovikkokohteille:

- Heinäluoto (2 yksilöä)
- Lörtsönniemi, Pohjasaaren luhta (3 ruskosuohaukkakoirasta)
- Ruokosalmi
- Häiskynlampi, Harkonsaari
- Varpasalon Apajalahden pohjukka (1 yksilö)
- Rajalahti (todennäköinen pesintä)
- Härkölampi
- Mökkelölahti-Hevosaidanlahti
- Kiesjärvi
- Hautalampi-Jokilampi
- Jouhtenuslampi
- Pieni Leppälampi (todennäköinen pesintä)

Sinisuohaukka (*Circus cyaneus*)

Sinisuohaukan saalistusmaiksi kelpaavat kaikenlaiset avoimet alueet, joilla on tarjolla myyriä tai linnunpoikasia. Pesänsä sinisuohaukka rakentaa avoimille

tai puoliavoimille maille. Suomen sinisuohaukkakanta vaihtelee vuosittain 2000–4000 parin välillä. Lajin esiintymisalueilta ovat Partiissuo, Oravilahti, Hovinlampi, Ylälampi ja Jouhtenuslampi.

Metso (*Tetrao urogallus*)

Metso viihtyy vanhoissa ja keski-ikäisissä kuusimetsissä, mäntykankailla, korvissa ja rämeillä. Laji tarvitsee sopivan ympäristön vuosikierron eri vaiheissa. Metsokannan heikkenemisen tärkein syy on vanhojen, laajojen metsäalueiden väheneminen ja pirstoutuminen. Selvitysalueella metso on varsin yleinen. Lajin soidinpaikka on mm. Anninkankaalla (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009).

Teeri (*Tetrao tetrix*)

Lajin suosimia elinympäristöjä ovat metsän ja avomaaston valoisa reunavyöhykkeet soiden laiteilla, peltojen tuntumassa, hakkuuaukeilla ja saarissa. Talviravinnon teeri saa koivikoista. Viimeisen 30 vuoden aikana teerikanta on vähentynyt noin 70 %. Teeri on varsin yleinen selvitysalueella. Laji pesii mm. Haapavaaran alueella.

Ruisrääkkä (*Ctex crex*)

Ruisrääkkä pesii harvalukuisena pelloilla ja rantaniityillä Etelä- ja Keski-Suomessa. Kanta on vahvin maan kaakkoisosissa. Lajin kanta vaihtelee vuosittain. Ruisrääkälle on niukasti sopivia elinympäristöjä ranta-alueella. Lajista on havaintoja Oravilahden alueelta (Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmä 2009).

Kapustarinta (*Pluvialis apricaria*)

Kapustarinta suosii laajoja kuivia avosoita. Erityisesti se suosii keidassoita. Lajista on havaintoja Natura- suojelualueilta: Joki-Hautalampi, Jouhtenuslampi, Partiissuo ja Hovinlampi-Ylälampi.

Liro (*Tringa glareola*)

Liro pesii kaikenlaisissa suoympäristöissä ja paikoin myös rantaniityillä. Lajin elinalueet löytyvät seuraavilta kohteilta: Joki-Hautalampi, Jouhtenuslampi, Hovinlampi-Ylälampi ja Partiissuo.

Luhtahuitti (*Porzana porzana*)

Luhtahuitin esiintymisen pohjoisraja kulkee Pohjois-Karjalasta Oulun seudulle. Laji esiintyy tyypillisesti Etelä- ja Kaakkois-Suomen lintuvesien rehevillä sara-valtaisilla rantaniityillä. Suomeen saapuvien yksilöiden määrä vaihtelee runsaasti vuosittain ennen kaikkea kevään sääolojen mukaan. Vuosivaihteluiden keskiarvona Suomen kannan arvioidaan olevan noin 1500 paria. Lajin tiedetään pesivän Joki-Hautalampi, Jouhtenuslampi ja Hovinlampi-Ylälampi Natura-alueilla.

Mustakurkku-uikku (*Podiceps auritus*)

Mustakurkku-uikku suosii reheviä umpeen kasvavia lampia ja pieniä järviä. Lajista on havaintoja Joki-Hautalampi, Jouhtenuslampi, Hovinlampi-Ylälampi Natura-alueilta.

Mehiläishaukka (*Pernis apivorus*)

Mehiläishaukka viihtyy avomaiden, varsinkin peltojen ja niittyjen pirstomissa metsämaisemissa. Pesä löytyy yleensä sekametsästä tai runsaasti lehtipuita kasvavasta kuusikosta, joskus myös puhtaasta kuusi- tai lehtimetsästä. Laji viihtyy vesistöjen läheisyydessä. Mehiläishaukka havaittiin Ruokosalmella ja se elää Joki-Hautalampi, Jouhtenuslampi ja Hovinlampi-Ylälampi Natura-alueilla.

Pikkulepinkäinen (*Lanius collurio*)

Pikkulepinkäisen tapaa useimmin avoimesta maastosta, josta löytyy sopivia tähytyspaikkoja. Laji viihtyy mm. seuraavilla alueilla: Joki-Hautalampi, Jouhtenuslampi ja Hovinlampi-Ylälampi.

Pohjantikka (*Picoides tridactylus*)

Pohjantikka viihtyy kuusi- tai havupuuvaltaisissa vanhoissa metsissä. Nykyykannaksi arvioidaan noin 17 000 paria. Laji on uhanalaisluokituksen mukaan silmälläpidettävä. Laji elää Joki- ja Hautalammen alueella.

Sinirinta (*Luscinia svecica*)

Sinirintaa tavataan Lapin tunturikoivikoissa ja jonkin verran Metsä-Lapissa. Lajia tavataan muuttoaikana Joki-Hautalammen, Jouhtenuslammen, Hovinlammen ja Ylälammen Natura-alueilta.

Suopöllö (*Asio flammeus*)

Suopöllön levinneisyys painottuu pohjoiseen. Suopöllö on muuttolintu, joka vuosittain valitsee pesimäalueensa myyrätilanteen mukaan. Lajia on tavattu Hovinlammen ja Ylälammen alueilta.

Uivelo (*Mergellus albellus*)

Laji pesimäalueet sijoittuvat Pohjois-Suomeen. Lajia tavataan muuttoaikana mm. Joki-Hautalampi, Jouhtenuslampi ja Hovinlampi-Ylälampi Natura-alueilta.

Suokukko (*Philomachus pugnax*)

Laji pesimäympäristönä ovat laajat merenrantaniityt sekä rimpiset suot. Lajia tavataan Jouhtenuslampi, Hovinlampi-Ylälampi ja Partiissuo Natura-alueilta.

Ampuhaukka (*Falco columbarius*)

Ks. 4.8 Uhanalaiset lajit

Helmipöllö (*Aegolius funereus*)

Helmipöllö, on levinnyt koko Suomeen ja se on pohjoisen havumetsävyöhykkeen runsain pöllölaji. Laji esiintyy mm. Hovinlampi-Ylälampi Natura-alueella.

Hiiripöllö (*Surnia ulula*)

Laji pesimäalue kattaa Pohjois-Suomen (Lapin ja Oulun läänit), mutta talvisin sitä tavataan myös Etelä-Suomessa. Hiiripöllön elinpiiriä ovat suot, hakkuuaukeat, pellonreunat ja muut avoimet alueet. Lajia on tavattu muuttoaikana Hovinlampi-Ylälampi Natura-alueella.

Peltosirkku (*Emberiza hortulana*)

Ks. 4.8 Uhanalaiset lajit

Valkoselkätikka (*Dendrocopos leucotus*)

Ks. 4.8 Uhanalaiset lajit

4.12 Suomen kansainväliset vastuulajit

Alueella elää useita Suomen vastuulajia. Osa lajeista on hyvin yleisiä ja osa harvinaisia lajeja. Pääosa vastuulajeista on lintuja. Vastuulajit ovat:

Nisäkkäät:

- saimaannorppa (harvinainen)

Linnut:

- rantasipi (yleinen)
- helmipöllö (kohtalaisen yleinen)
- tavi (yleinen)
- haapana (varsin yleinen)
- tukkasotka (varsin harvinainen)
- telkkä (yleinen)
- kuovi (varsin yleinen)
- laulujoutsen (varsin yleinen)
- varpuspöllö (kohtalaisen harvinainen)
- selkälökki (kohtalaisen harvinainen)
- pikkulökki (varsin yleinen)
- isokoskelo (yleinen)
- tukkakoskelo (yleinen)
- leppälintu (varsin yleinen)
- pohjantikka (harvinainen)
- kalatiira (varsin yleinen)
- teeri (varsin yleinen)
- liro (varsin harvinainen)
- valkoviklo (harvinainen)
- metso (varsin yleinen)

Kasvit:

- ahonoidanlukko (harvinainen)
- vaalea- ja tummalahnanruoho (yleinen)
- nuottaruoho (yleinen)
- kaiheorvokki (paikoin, harvinainen)

4.13 Arvokkaat luontokohteet

4.13.1 Natura 2000 -alueet

1. Oriveden-Pyhäselän saaristot

Pinta-ala: 12 405,5 ha

Kunta: Rääkkylä ja Kitee

Arvoluokka: Kansainvälisesti arvokas

Maankäyttösuositus: SL/nat

Oriveden-Pyhäselän alue (FI0700018, SCI) on erittäin uhanalaisen saimaannorppan tärkeää pesimä- ja elinaluetta. Alueella elää noin 5 % koko saimaannorppakannasta. Alueen suojelun toteutuskeinoina ovat maasto- ja vesiliiken-

nelaki, rakennuslaki, kalastuskuntien kanssa tehtävät rauhoitus sopimukset ja luonnonsuojelulaki sekä harjujensuojeluohjelma-alueen osalla myös maaineslaki.

Alueelta todetut luontodirektiivin luontotyypit ovat harjumuodostumien metsäiset luontotyypit, puustoiset suot, vaihettumissuot ja rantasuot ja boreaaliset lehdot. Suojelu kohdistuu saimaannorpan lisäksi myös ilvekseen, karhuun ja suteen.

2. Jokilampi - Hautalampi

Pinta-ala: 289,2 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: Kansainvälisesti arvokas

Maankäyttösuositus: SL/nat

Jokilampi - Hautalampi (FI0700005, SPA) on kansainvälisesti arvokas lintuvesi. Säännölliseen pesimälajistoon kuuluvat mm. laulujoutsen, ruskosuohaukka, pikkulokki ja pikkutikka. Lajistossa ovat monipuolisesti edustettuina vesilinnut ja ruovikkolajit. Alueen linnustoon kuuluvat seuraavat lintudirektiivin liitteen I lajit: kalatiira, kapustarinta, kaulushaikara, kurki, laulujoutsen, liro, luhtahuitti, mehiläishaukka, mustakurkku-uikku, pikkulepinkäinen, pohjantikka, ruskosuohaukka, sinirinta, suopöllö ja uivelo.

Joki-Hautalampi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan ja sitä on ehdotettu sisällytettäväksi kansainvälisesti arvokkaisiin kosteikkoalueisiin (= RAMSAR-kohteisiin).

3. Jouhtenuslampi

Pinta-ala: 166,3 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: Kansainvälisesti arvokas

Maankäyttösuositus: SL/nat

Jouhtenuslampi (FI0700007, SPA) on kansainvälisesti arvokas lintuvesi. Alueella pesii useita Suomessa harvinaisia ja uhanalaisia lintulajeja, kuten kaulushaikara, uivelo, ruskosuohaukka, jänkäkurppa ja pikkulokki. Jouhtenuslampi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Itäosaa lukuun ottamatta Jouhtenuslampi on merkitty Piimälähden osayleiskaavassa suojelualueeksi.

Alueelta todetut lintudirektiivin liitteen I lajit: ampuhaukka, kalatiira, kapustarinta, kaulushaikara, kurki, laulujoutsen, liro, luhtahuitti, mehiläishaukka, mustakurkku-uikku, pikkulepinkäinen, ruskosuohaukka, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko ja uivelo sekä lisäksi yksi uhanalainen laji.

4. Akankangas

Pinta-ala: 32.2 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: Kansainvälisesti arvokas

Maankäyttösuositus: SL/nat

Akankangas (FI0700040, SCI) on laaja lehtipuuvaltainen korpialue, joka koostuu pääosin ruoho- ja lehtokorvista. Puronvarressa on myös kotkansiipivaltainen lehtokorpea. Alueen eteläosan suot eivät ole täysin luonnontilaisia. Alueen luontodirektiivin luontotyypit ovat luonnontilaiset tai niiden kaltaiset vanhat havu-lehtipuusekametsät ja koivuvaltaiset puustoiset suot.

5. Hovinlampi-Ylälampi

Pinta-ala: 328,9 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: Kansainvälisesti arvokas

Maankäyttösuositus: SL/nat

Hovinlampi-Ylälampi (FI0700008, SPA) on kansainvälisesti arvokas lintuvesikohde. Suojelu kohdistuu seuraaviin lintudirektiivin liitteen I lajeihin: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kalatiira, kapustarinta, kaulushaikara, kurki, laulujoutsen, liro, luhtahuitti, mehiläishaukka, mustakurkku-uikku, palokärki, peltosirkku, pikkulepinkäinen, ruskosuohaukka, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö ja uivelo. Alueella on merkitystä myös muutonaikaisena levähdysalueena ja vesilintujen sukimialueena.

6. Partiissuo

Pinta-ala: 364.8 ha

Kunta: Kitee

Arvoluokka: Kansainvälisesti arvokas

Maankäyttösuositus: SL/nat

Partiissuo (FI0700071, SCI) on mäkien ympäröimä eksentrisen keidassuo. Suon keskeisillä osilla vallitsevia suotyyppejä ovat kuljuneva, oligotrofinen rimpineva, ombrotrofinen lyhytkorsineva ja keidasräme. Laiteilla vallitsevat isovarpurämeet ja rahkarämeet. Kermi- ja kuljuaalue kattaa suuren osan suosta ja rimmet ovat paikoitellen suuria.

Suon linnustoon kuuluvat seuraavat lintudirektiivin liitteen I lajit: kalatiira, kapustarinta, liro, pyy sinisuohaukka ja suokukko. Suojelu kohdistuu muuttuneet ennallistamiskelpoiset keidassuot, keidassuot, humuspitoiset lammet ja järvet ja boreaaliset luonnonmetsät -luontodirektiivin luontotyyppeihin.

4.13.2 Suojeluohjelmien kohteet

1. Oriveden-Pyhäselän saaristot

Pinta-ala: 10 782 ha

Kunta: Rääkkylä ja Kitee

Oriveden-Pyhäselän saaristot (RSO070097) on otettu rantojensuojeluohjelmaan. Alue kuuluu Oriveden-Pyhäselän saaristot Natura-alueeseen.

2. Hovinlampi-Ylälampi

Pinta-ala: 306.6 ha

Kunta: Rääkkylä ja Kitee

Hovinlampi-Ylälampi (LVO070161) on lintuvesiensuojeluohjelman kohde. Alue kuuluu samannimiseen Natura-alueeseen.

3. Kiesjärvi, Hautalampi-Jokilampi ja Jouhtenuslampi

Pinta-ala: 689.5 ha

Kunta: Rääkkylä

Maankäyttösuositus: Kiesjärvi SL

Kiesjärvi, Hautalampi-Jokilampi ja Jouhtenuslampi (LVO070172) muodostavat arvokkaan lintuvesisuojelukohteen. Hautalampi-Jokilampi ja Jouhtenuslampi kuuluvat Natura 2000 -ohjelmaan.

Kiesjärvi on rauhallinen järvi, jonka rannat ovat rakentamattomat ja metsien ympäröimät. Järviruoko ja osmankäämi ovat vallitsevat ilmaversoiskasvit.

Lammen länsipäässä on laajempia ruovikoita etenkin Alangonrannan ympäristössä, mutta ruovikot eivät missään ole erityisen tiheitä. Rannat ovat suota ja saraluhtia, jossa on paikoin runsaita pajukasvustoja. Lahnalahti ja Kiesjärvenluhta ovat laajalti avosuota. Kohteen lajistoon kuuluvat muun muassa laulujuoutsen, nuolihaukka, kurki, mustakurkku-uikku, silkkiuikku, kaulushaikara sekä ruskosuohaukka. Kiesjärvi on myös hyvä rantakana- ja jänkäkurppakohde.

4. Akankangas

Pinta-ala: 32.2 ha
Kunta: Rääkkylä

Akankangas on vanhojen metsien suojelukohde (AMO070433). Alue kuuluu samannimiseen Natura-alueeseen.

5. Partiissuo

Pinta-ala: 364.8 ha
Kunta: Kitee

Partiissuo on soiden suojeluohjelman kohde (SSO070190). Alue kuuluu samannimiseen Natura-alueeseen.

4.13.3 Kalliosuojelukohteet

1. Pohjoisniemi

Pinta-ala: 9.2 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -
Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas kallio.

2. Hovimäki

Pinta-ala: 2.4 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas kallio.

3. Niemishovi

Pinta-ala: 24.6 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas kallio.

4. Suuri Jänissaari

Pinta-ala: 4.5 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: geo

Suuren Jänissaaren luodeosalla on arvokas rantakallio. Kohde sijoittuu Oriveden-Pyhäselän saaristot Natura-alueelle.

5. Havukkasaaren pohjois- ja eteläosa

Pinta-ala: 9.0 ha ja 5.2 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: MY/geo

Havukkasaaren pohjois- ja eteläosalla on arvokas kalliomuodostuma.

6. Kumpusaari

Pinta-ala: 11.5 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas kallio.

4.13.4 Arvokkaat moreenimuodostumat ja harjut

1. Anninkangas

Pinta-ala: 25,1 ha
Kunta: Kitee
Arvoluokka: kansallisesti arvokas (luokka 3)
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas moreenimuodostuma. Anninkankaan hyvin suuntautunut sukkulamainen drumliini sijoittuu Toisen Salpausselän proksimaalipuoliselle kumpu-
moreenivyöhykkeelle, Kerimäen-Rääkkylän drumliinikentän itäpäähän. Muo-
dostuma on lähes symmetrinen.

2. Sikosärkät-Neulaniemi

Pinta-ala: 67,1 ha
Kunta: Kesälahti
Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -
Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

3. Neulaniemi - Pienet Petäjäjärven harju

Pinta-ala: 18,4 ha
Kunta: Kesälahti
Arvoluokka: paikallisesti arvokas
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -
Maankäyttösuositus: MY/geo

Suuren Petäjäjärven ja Pienet Petäjäjärven halki menee harjujakso, jolla on
maisemallista arvoa. Kasvillisuus on suurelta osin kuivaa ja kuivahkoa
mäntykangasta. Harjua reunustavat rämeet.

4. Ansoniemi

Pinta-ala: 114,6 ha

Kunta: Kesälahti

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

Kuva 14. Pienet Petäjäjärven harjumaisema.

5. Jaamankangas

Pinta-ala: 302,5 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

6. Kieskangas

Pinta-ala: 264,6 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

7. Rapaharju-Hirsiniemi

Pinta-ala: 154,6 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

8. Multamäki-Kirkkovaara

Pinta-ala: 493,5 ha

Kunta: Kitee

Arvoluokka: kansallisesti arvokas (luokka 2)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

9. Leinovaaran harju

Pinta-ala: 44,0 ha

Kunta: Kitee

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

10. Jaakonkangas-Tiikonkangas

Pinta-ala: 122,5 ha

Kunta: Kitee

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

11. Laakiinkangas-Viilniemi

Pinta-ala: 192,0 ha

Kunta: Kitee

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

12. Veturinkangas

Pinta-ala: 98,3 ha

Kunta: Kitee

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

13. Salmenkangas

Pinta-ala: 50,7 ha

Kunta: Kitee

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

14. Akkamäki

Pinta-ala: 55,3 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

15. Leppälampi

Pinta-ala: 9,5 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

16. Koulunkangas

Pinta-ala: 41,0 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

17. Sangenlahdenkankaat

Pinta-ala: 90,2 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

18. Mäensalo A

Pinta-ala: 62,4 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

19. Mäensalo B

Pinta-ala: 11,9 ha

Kunta: Rääkkylä

Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:

Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

20. Vaaranmäki

Pinta-ala: 51,8 ha

Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

21. Kiieskangas

Pinta-ala: 104,4 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

22. Patamäki

Pinta-ala: 98,6 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: MY/geo

Arvokas harjumuodostuma.

23. Marjokangas

Pinta-ala: 124,8 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: geo Akankankaan Natura-alueella, muuten MY/geo

Arvokas harjumuodostuma. Länsiosapää sijoittuu Akankankaan Natura-alueelle.

24. Harjunlaita-Turpeela

Pinta-ala: 38,5 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: geo

Arvokas harjumuodostuma. Harju sijoittuu osittain Joki-Hautalampi Natura-alueelle.

25. Pieni Laitasaari

Pinta-ala: 3,7 ha
Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: geo

Arvokas harjumuodostuma. Harju sijoittuu Oriveden-Pyhäselän saaristot – Natura-alueelle. Osa alueesta on luonnonsuojelualuetta.

26. Iso Laitasaari

Pinta-ala: 24,0 ha

Kunta: Rääkkylä
Arvoluokka: paikallisesti arvokas (luokka 4)
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit:
Maankäyttösuositus: geo

Arvokas harjumuodostuma. Harju sijoittuu Oriveden-Pyhäselän saaristot - Natura-alueelle. Osa alueesta on luonnonsuojelualuetta.

4.13.5 Luonnonsuojelualueet

Kesälahden puolella ei ole luonnonsuojelualueita. Kiteen ja Rääkkylän luonnonsuojelualueet keskittyvät Natura-alueille.

Kiteen kaupungin alueella olevat luonnonsuojelualueet:

Hovinlammen-Ylälammen Natura-alueelle sijoittuvat:

- Hovinlammen-Ylälammen luonnonsuojelualue (YSA076880, Lsa-01 ja 10,9 ha)
- Hovinlammen-Ylälammen luonnonsuojelualue 1 (YSA076919, Lsa-02 ja 9,1 ha)
- Hovinlammen-Ylälammen luonnonsuojelualue 2 (YSA076920, Lsa-03 ja 6,4 ja)
- Hovinlammen-Ylälammen luonnonsuojelualue 3 (YSA076921, Lsa-04 ja 5,0 ha)
- Hovinlammen-Ylälammen luonnonsuojelualue 4 (YSA076931, Lsa-05 2,5 ha)
- Hovinlammen-Ylälammen luonnonsuojelualue 5 (YSA076932, Lsa-06 ja 9,1 ha)
- Hovinlammen-Ylälammen luonnonsuojelualue 6 (YSA076940, Lsa-07 ja 82,7 ha)
- Hovinlammen-Ylälammen luonnonsuojelualue 7 (YSA076960, Lsa-08 ja 39,4 ha)

Oriveden-Pyhäselän saaristot Natura-alueelle sijoittuvat:

- Niinisaaren luonnonsuojelualue 1 (YSA073244, Lsa-09 ja 11,5 ha)
- Niinisaaren luonnonsuojelualue 2 (YSA073245, Lsa-10 ja 6,8 ha)
- Selkä-Jaakon luonnonsuojelualue (YSA073242, Lsa-11 ja 4,6 ha)
- Metsäpirtin luonnonsuojelualue (YSA073150, Lsa-12 ja 5,0 ha)
- Ahmosaariston luonnonsuojelualue (YSA073220, Lsa-13 ja 73,2 ha)

Muut luonnonsuojelualueet:

- Heinoniemen Valkovuokkoalue (YSA072618, Lsa-14 ja 1,1 ha)
- Suuriluhdan luonnonsuojelualue (YSA202852, Lsa-15 ja 2,4 ha)
- Koivuniemen luonnonsuojelualue (YSA203565, Lsa-16 ja 3,4 ha)
- Koulumäen Valkovuokkoalue (luonnonsuojelualue) (YSA072630, Lsa-17 ja 1,6 ha)
- Leinävaaran luonnonsuojelualue (YSA071923, Lsa-18 ja 0,2 ha)

Rääkkylän kunnan alueella olevat luonnonsuojelualueet:

Joki-Hautalampi Natura-alueelle sijoittuvat:

- Joki-Hautalammen luonnonsuojelualue 1 (YSA203661, Lsa-19 ja 195,7 ha)

Jouhtenuslammen Natura-alueelle sijoittuvat:

- Jouhtenuslammen luonnonsuojelualue (YSA076868, Lsa-20 ja 3,3ha)
- Jouhtenuslammen luonnonsuojelualue 1 (YSA076935, Lsa-21 ja 53,1 ha)

- Jouhtenuslammen luonnonsuojelualue 2 (YSA076937, Lsa-22 ja 24,1 ha)
- Jouhtenuslammen luonnonsuojelualue 3 (YSA076939, Lsa-23 ja 9,2 ha)
- Jouhtenuslammen luonnonsuojelualue 4 (YSA076943, Lsa-24 ja 8,5 ha)
- Jouhtenuslammen luonnonsuojelualue 5 (YSA076964, Lsa-25 ja 5,6 ha)
- Jouhtenuslammen luonnonsuojelualue 6 (YSA200194, Lsa-26 ja 52,2 ha)
- Jouhtenuslammen luonnonsuojelualue 7 (YSA200193, Lsa-27 ja 1,9 ha)

Kiesjärven lintuvesisuojealueelle sijoittuvat:

- Kiesjärven luonnonsuojelualue 1 (YSA076971, Lsa-28 ja 150 ha)
- Kiesjärven luonnonsuojelualue 2 (YSA200192, Lsa-29 ja 49,2 ha)
- Kiesjärven luonnonsuojelualue 3 (YSA200191, Lsa-30 ja 4,4 ha)

Oriveden-Pyhäselän saaristot Natura-alueelle sijoittuvat:

- Laitasaaren luonnonsuojelualue (YSA073146 Lsa-31 ja 10,6 ha)
- Suuren Jänissaaren luonnonsuojelualue (YSA073488, Lsa-32 ja 85,8 ha)
- Suuren Jänissaaren luonnonsuojelualue (YSA073488, Lsa-33 ja 0,1 ha)
- Pienen Jänissaaren luonnonsuojelualue (YSA076857, Lsa-34 ja 22,4 ha)

Muut luonnonsuojelualueet:

- Kurkelan luonnonsuojelualue (YSA076917, Lsa-35 ja 6,6 ha)
- Niemishovin tervaleppäkorpi (LTA203562, Lsa-36 ja 0,4 ha) Luonnonsuojelulain mukainen suojeltava luontotyyppi.
- Rasivaaran luonnonsuojelualue 1 (YSA076897, Lsa-37 ja 4,4 ha)
- Rasivaaran luonnonsuojelualue 2 (YSA076903, Lsa-38 ja 2,8 ha)
- Sapilasmäen luonnonsuojelualue (YSA076929, Lsa-39 ja 2,3 ha)

4.13.6 Suomen tärkeät lintualueet - FINIBA

Alueelle sijoittuu **Orivesi-Pyhäselkä** FINIBA -alue (nro: 570393), joka on laaja ja yhtenäinen selkävesialue. Sen pinta-ala on 56 092 ha ja se sijoittuu Liperin, Rääkkylän kuntien, Kiteen, Joensuun ja Savonlinnan kaupunkien alueelle. Alueen kriteerilajina on selkälökki.

4.13.7 Muut arvokkaat luontokohteet

1. Oriveden luhtarannat

Pinta-ala: noin 380 ha

Kunta: Kitee, Rääkkylä ja Kesälahti

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: sisämaan tulvametsät (EN), metsäluhdet (VU)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti - maakunnallisesti arvokas, tulvametsät kansallisesti arvokkaita.

Selvitysalueella on laajasti ja useita (56 kpl) luhta-alueita, joiden kasvillisuus vaihtelee varsin vähän. Luhdet ovat pääosin joko ruovikkoluhtia tai saraluhdia, johon liittyy pajuluhtaosia sekä tulvavaltaisia metsiä tai metsäluhtiosia. kokonaisuudessa paikallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita luhtia noin 380 ha (tässä ei ole mukana linnustollisesti arvokkaat luhdet).

Luhtien ravinteisuus vaihtelee rehevistä keskiravinteisiin. Rehevillä osilla kasvaa mm. osmankäämiä ja myrkkyykeisoa. Keskiravinteisillä luhdilla lajisto on niukempaa. Ruovikkoluhdan lajisto on niukkaa, vain muutamasta lajista koostuva. Saraluhdilla kasvisto on monilajisempi kuin ruovikkoluhdilla. Tyypilliset lajit ovat terttualpi, kurjenjalka, rentukka, luhtavilla, viitakastikka, piukkasara, viiltosara, jousisara ja pullosara. Avoluhtien laitamilla on yleensä pajuluhtaa. Kiiltolehti- ja virpapaju ovat yleisimmät pajut.

Laajoja luhtia on erityisesti Kiteen Suopansaaren ympäristössä (Sinikkolahti, Hirvosenlahti, Riuhtonlahti, Salmilahti ja Syvälahti), missä tyypillistä on erityyppiset luhdet (avo-, paju- ja metsäluhta), laajat saraikot ja koivumäntyvaltaiset tulvametsät sekä pienet kangasmetsäsaarekkeet luhtien keskellä.

Luhdet ovat metsälain mukaisia erityisesti suojeltavia luontotyyppiä.

Kuva 15. Ruovikkovaltaista luhtaa.

Kuva 16. Luhdilla elää mm. ruskohukankorento, joka on Suomen yleisimpiä sudenkorentolajeja.

Kuva 17. Saravaltaista luhta Kiteen Saarenpään Sinikkolahdella.

2. Vanhahovin lehto

Pinta-ala: 2,7 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji, palokärki (DIR)

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Maankäyttösuositus: MY/luo

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Vanhan hovin itäpuolella rannan ja paikallistien 15518 välissä on rehevä rantalehto, jonka puustoa leimaa järeät kuuset ja alispuuna koivu, tuomi ja harmaaleppä. Länsiosassa on harmaaleppävaltaista lehtoa. Vanhojen kuusien joukossa kasvaa järeitä koivuja ja muutamia mäntyjä. Koivupökököt ovat ominaista metsäkuvassa. Lehto rajautuu itäosaltaan metsä-, sara- ja ruovikoluhtaan.

Kasvillisuus on käenkaali-oravanmarjatyyppin tuoretta lehtoa (OMaT) ja saniastyypin lehtoa (FT). Humalakasvustot ovat levittäytyneet lehtoon. Muista lajeista mainittakoon punaherukka, vadelma, hiirenporras, korpi-imarre, lehtokuusama, sudenmarja, metsäalvejuuri, nokkonen ja metsäkurjenpolvi. Tien laidassa on kaadetun rauhoitetun männyn kanto.

Lehdossa elää liito-orava, jonka papanapuita löydettiin kahdeksan. Kaikki papanapuut ovat järeitä kuusia, jotka sijoittuvat tien läheisyyteen. Palokärjen syönnösjälkiä on siellä täällä.

Lehdot ovat metsälain mukaisia erityisesti suojeltavia luontotyyppiä.

3. Kieliniemen lehto

Pinta-ala: 0,5 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kausikostean puronvarteen on kehittynyt lehtokasvillisuutta. Suurelta osin kasvillisuus on tuoretta lehtoa. Puusto on varttunutta ja se koostuu koivusta, tuomesta, pihlajasta, terva- ja harmaalepystä, männystä sekä kuusesta. Hiirenporras, käenkaali, mesiangervo ja metsäimarre ovat aluskasvillisuuden valtalajit. Muita lajeja ovat mm. sudenmarja, mustaherukka, oravanmarja,

ojakellukka, nuokkuhelmikkä ja nurmilauha. Paikoin on okarahkasammalmättäitä.

Lehdot ovat metsälain mukaisia erityisesti suojeltavia luontotyyppiä.

4. Vänntilän lehto

Pinta-ala: 0,3 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Pienialainen rantalehto Muljulanselän eteläosan rannalla. Lehto sijoittuu rannan ja paikallistien 15518 väliin. Lehto on koivuvaltainen ja sen aluskasvillisuutta leimaavat seuraavat lajit: hiirenporras, käenkaali, metsäimarre, metsäälvejuuri, ahomansikka, karhunputki ja oravanmarja. Lehdon laidalla kasvillisuus on lehtomaista kangasta.

5. Päivölän rantalehto

Pinta-ala: 7,3 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: sisämaan tulvametsät (EN), kuivat keskiravinteiset lehdot (EN), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: seudullisesti arvokas

Päivölän rantalehto laaja lehtipuuvaltainen lehto, johon liittyy kapealti tulvametsä- ja luhtaosia. Puusto on nuorta ja valtapuuna ovat harmaaleppä ja koivu. Näiden joukossa kasvaa tuomea, haapaa ja pihlajaa sekä rannan tuntumassa tervaleppää. Lehmuspensaita kasvaa siellä täällä. Kasvillisuus on suurelta osin tuoretta lehtoa ja paikoin on saniaislehtoa ja kuivaa lehtoa. Kohde ei ole täysin luonnontilainen vaan alueella on vanhoja oja ja kasvillisuudessa ilmenee kulttuurivaikutus. Kapealla tulva-alaisella rantaosalla kasvaa mm. pitkäpää- ja luhtasara. Ranta on luhtaista ja tiheä kiiltolehtipajupensaisto reunustaa rannan avoluhtaa.

Kasviston yleisimmät lajit ovat kielo, nokkonen, sormisara, vuohenputki, hiirenporras, käenkaali, metsäimarre, oravanmarja, metsäkastikka, metsäkurjenpolvi, paatsama, ja keväinen linnunherne. Lisäksi kohteella kasvaa useita vaateliaita lehtolajeja. Näitä ovat tesma, näsiä, mustakonnanmarja, lehtokuusama, sudenmarja ja syyläjuuri.

Kuva 18. Päivölän rantalehto.

6. Nimetön saari Hiekkalahdella

Pinta-ala: 0,3 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Tällä nimettömällä saarella pesii todennäköisesti uhanalainen laji.

7. Mustanojanlahti Paasselän itäosassa

Pinta-ala: 1,8 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: laulujoutsen (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Lahdella pesivät laulujoutsen, tavi, telkkä ja metsäviklo.

8. Kivikaarre Paasselän itäosassa

Pinta-ala: 5,4 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Kohteen pesimälinnustoon kuuluvat ainakin telkkä, kalalokki ja rantasipi, mahdollisesti myös tavi ja sinisorsa. Lokit käyttävät kivikkoista rantaa lepäilypaikkanaan. Käynnin aikaa paikalla lepäili 20 nauru-, 10 pikku- ja 10 kalalokkia.

9. Kyyrölahti

Pinta-ala: 12,0 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Ruovikkoinen järvenlahti. Tärkeimpänä lajina on kaulushaikara, jolla on reviiri lahdella. Vesilinnuista ainakin sinisorsa ja telkkä pesivät myös paikalla. Kalasääski käy saalistamassa lahdella ja joutsenia lepäilee paikalla.

10. Heinäluoto

Pinta-ala: 71 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT), ruskosuohaukka (NT) ja ruokailevana kalatiira (DIR) sekä uhanalainen laji.

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: seudullisesti arvokas

Saaren etelärannoilla ja itäpuolella on laajasti sara- ja ruovikkovaltaisia rantaniittyjä ja tiheet ruovikot. Järviruoko- ja saraluhdan kasvistoon kuuluvat mm. luhtavilla, jouhisara, luhtasara, piukkasara, viiltosara, järviruoko, kurjenjalka ja virpapaju. Merkittävimpiä pesimälajeja Heinäluodolla ovat kaulushaikara, ruskosuohaukka ja kuovi. Paikalla pesivät myös mm. härkälintu, sinisorsa ja rantasipi sekä runsaina esiintyvät ruokokerttunen ja pajusirkku.

Laajat ruovikot vetävät myös koko joukon lepäileviä ja sulkivia vesilintuja. Kesäkuun alussa paikalla oleili mm. 10–20 sinisorsaa ja n. 100 joutsenta. Myös ruokavieraille ja muuttolepäilijöille alue on sopiva. Muutolla lepäilevistä linnuista mainittakoon alueen itäpäässä havaitut 2 punajalkavikloa. Ruovikoiden yllä saalisteli uhanalainen laji, kymmeniä pikkulokkeja sekä useita kalatiiroja.

Kuva 19. Heinäluodon eteläosalla avautuu laaja luhtainen rantaniitty ja ruovikko, missä pesivät kaulushaikara ja ruskosuohaukka.

11. Taanislahden pohjukka, Kiviniemi

Pinta-ala: 7,0 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Kiviniemen tilan edustalla on kapeahko rantaluhta, jolla on iso, 150–200 parin loppukolonia, jonka seassa pesii myös 10–20 paria pikkulokkeja. Vesilinnuistakin pesivät varmasti tai todennäköisesti ainakin heinätavi, lapasorsa, haapana, punasotka ja silkkiuikku. Varpuslinnuista rannalla pesivät ruokokerttunen ja pajusirkku.

12. Haaporanta Heinoniemen koillisrannalla

Pinta-ala: 12,0 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Haaporanta on ruovikkoinen ja saravaltainen rantaosuus avoimen järvenselän rannalla. Alueella on myös neljä luotoa. Kohteen pesimälinnustoon kuuluvat kaulushaikara, laulujoutsen, haapana, sinisorsa, ruokokerttunen ja pajusirkku. Kalasääski käy alueella saalistamassa. Ranta on matalaa ja tulvaherkkää.

Kuva 20. Taanislahden pohjukka, Kiviniemi.

13. Iivonlahti

Pinta-ala: 6 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kaulushaikara, jolla on lahdella reviiri, on Iivonlahden merkittävin laji. Muita pesimälajeja ovat ainakin silkkiuikku (2 paria), sinisorsa, tukkakoskelo sekä pajusirkku. Ranta on pengerretty.

Kuva 21. Iivonlahti.

14. Lökkikallio Enanlahdella

Pinta-ala: 0,3 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kalatiira (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Pesimälintuina 2 kalatiiraparia ja 2 kalalokkiparia.

15. Kummelisaari - Kuussaari ja niiden länsipuolinen nimetön saari

Pinta-ala: n. 2 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: ei rakentamista, Kuussaari SL

Arvoluokka: Kuussaari kansallisesti arvokas, muut paikallisesti arvokas

Tämän pikkusaariryhmän alueella pesii silkkiuikku, sinisorsa, tukkakoskelo sekä harmaalokki. Kuussaarella on uhanalainen lajin pesäpaikka (1 pari).

16. Puhoksen nimetön luoto

Pinta-ala: 0,05 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji ja kalatiira (DIR)

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Pieni luoto, jolla on väylämerkki. Luodolla pesii lokki- ja tiirakolonia. Uhanalaisen lajin parimäärä on 10–15 paria, harmaalokin 1 pari sekä kalatiiran noin 10 paria.

17. Kiskolahden rantametsä

Pinta-ala: 1,2 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: metso (NT, DIR) ja viirupöllö

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kohteella tai sen läheisyydessä ovat pesimälajeina metso ja viirupöllö. Pesimäpaikkojen tarkkaa sijaintia ei ole tiedossa.

18. Lokkiluodonsaarten lounaispuolen kolme pikkusaarta

Pinta-ala: n. 1,0 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kuikka (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Saarten välisellä alueella havaittiin kuikka pienten poikasten kera. Pesäpaikka ei ole tiedossa mutta sijaitsee todennäköisesti näiden saarten alueella.

19. Niinisaaret ja Näreikkösaaret

Pinta-ala: n. 17 ha (vesi- ja maapinta-ala)

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kuikka (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Alueella havaittiin käytöksen perusteella jossain Niinisaaren pohjoisrannalla tai pohjoispuolen pikkusaarilla pesivä kuikka. Muita pesimälintuja ovat kalalokki ja mahdollisesti myös korppi.

20. Johno

Pinta-ala: 0,5 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Saarella pesii uhanalainen laji, ja jossain alueen pikkusaarilla todennäköisesti kuikka, mutta ei Johnolla.

21. Pohjasaaren luhta

Pinta-ala: 11,2 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: ruskosuohaukka (NT)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: seudullisesti arvokas

Luhdalla havaittiin kolme (3) ruskosuohaukkakoirasta. Pesiminen on mahdollista mutta sitä ei saatu varmistettua. Pohjoispuolen lahden pesimälintuja ovat silkkiuikku, sinisorsa ja telkkä.

22. Muljulanselän Vasikkasaaren pohjoispuolen nimetön pikkusaari

Pinta-ala: 0,1 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Luoto on todennäköinen uhanalainen lajin pesimäpaikka.

23. Jauhosaaret Muljulanselän eteläosassa

Pinta-ala: 0,4 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Jauhosaarilla pesi kaksi (2) uhanalaisen lajin paria, yksi (1) harmaa- ja 1 kalalokkipari.

24. Suurikivi Muljulanselän eteläosassa

Pinta-ala: 0,2 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji ja kalatiira (DIR)

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Hyvä loppuluoto, missä pesi uhanalainen laji (20 paria), kaksi (2) paria kalalokkeja ja 6-7 paria kalatiiroja.

25. Särkiniemen lehto

Pinta-ala: 0,2 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji, käki (NT)

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas (lehtokasvillisuus)/kansallisesti arvokas (valkoselkätikka)

Kohde on Särkilahden itärannalla oleva pienialainen tuore lehtokoivikko, jossa on siellä täällä lahopötkelöitä. Koivujen joukossa kasvaa järeää haapaa, hieman harmaaleppää ja tuomea sekä rannan tuntumassa on tervaleppää. Aluskasvillisuuden runsaimmat lajit ovat vuohenputki ja käenkaali. Muut lajit ovat mm. metsäkastikka, korpi-imarre, rätvänä, metsätähti, karhunputki, valkolehdokki, sudenmarja ja hiirenporras. Kosteilla osilla kasvaa mm. suokeltto ja korpikaisla.

Havaituista linnusta merkittävin on käki. Lehto on myös mahdollinen uhanalaisen lajin ruokailupaikka. Alueen pötkelöissä todettiin jonkin verran uhanalaisen lajin syönnösjälkiä. Metsä on myös pikkutikalle sopivaa ympäristöä.

26. Suoparsaaren Riihkonlahti

Pinta-ala: 36 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: laulujoutsen (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Riihkonlahti on rannoilta soistunut lähes lampimainen järvenlahti. Pesimälinnustoon kuuluvat mm. laulujoutsen, härkälintu ja sinisorsa.

27. Aukeasaaren metsä

Pinta-ala: 2,1 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Saaren luoteis- ja kaakkoispäät sekä koko koillispuolisko ovat oivallista uhanalaisen lajin elinympäristöä. Vanhoja lajin syönnöksiä pötkelöistä löytyy jonkin verran. Havaituista lajeista mainittavimmat ovat pyrstötiainen, käpytikka ja pesivä lehtokurppa perusvarpuslintujen lisäksi. Vesilinnuista telkkä pesii saarella.

28. Ikolansaaren Haapolahti

Pinta-ala: 12,0 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: laulujoutsen (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kasvillisuus- ja lintukohde. Joutsenen pesimälahti. Myös tavi ja telkkä pesivät lahdella. Kasvillisuutta leimaa ruovikko, luhtarannat ja siihen liittyvät rantasuot.

Kuva 22. Haapolahti.

29. Suuren Pehessaaren metsä

Pinta-ala: 2,4 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Uhanalaiset luontotyytit: keski-ikäiset lehtipuuvallaiset lehtomaiset kankaat (EN) ja keski-ikäiset sekapuustoiset tuoreet kankaat (NT)

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Suuren Pehessaaren länsirannalla on sekapuustoinen luonnontilainen ja varttuva koivikko, jossa lahopuita on kohtalaisesti. Paikoin kasvaa yksittäin kuusta, muutamia mäntyjä on paikoittain. Lisäksi kasvaa järeää ja järeähköä

haapa siellä täällä. Kohteella kasvaa myös muutamia nuoria metsälehmäksiä. Kasvillisuus on tuoretta ja lehtomaista kangasta.

Metsiköstä löydettiin uhanalaisen lajin pesä. Muu varpuslinnusto on tavallista: mm. käpytikka, punarinta, hippiäinen, kirjosiippo ja peippo.

Kohde on hyvin edustava metsäsuojelukohde.

30. Mustanselän Tirrikallio

Pinta-ala: 0,2 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kalliolla pesii 5-10 paria harmaalokkeja.

31. Mustanselän Laikkokallio

Pinta-ala: 0,2 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji ja kalatiira (DIR)

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Kallioluodolla pesii n. 50 paria uhanalaista lajia, joiden joukossa pesii myös 5 paria kalalokkeja ja 3-4 paria kalatiiroja.

32. Mustanselän nimettömät pikkusaaret

Pinta-ala: 0,6 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Papinsaaren luoteispuolella olevilla saarilla pesii todennäköisesti ainakin yksi uhanalaisen lajin pari.

33. Kiimasselän Pieni Kiimasaari

Pinta-ala: 0,2 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kalatiira (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Saarella on laivamerkin lisäksi 5-6 parin kalatiirakolonia ja 5 pesivää kalalokkiparia.

34. Hiekkalahauden kaksi nimetöntä pikkuluotoa

Pinta-ala: 0,2

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji ja kalatiira (DIR)

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Pikku luodot ovat tärkeitä loppuluotoja. Pesimälajit ovat uhanalainen laji (1-2 paria), harmaalokki (1 pari), kalalokki (2 paria) ja kalatiira 1 pari.

35. Asikkolammen pohjoisrannan rantaluhta ja kaksi pikkusaarta

Pinta-ala: 3,1 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Suuri lökkikolonia, jossa on noin 80 paria uhanalaista lajia ja noin 70 paria pikkulokkeja. Silkkiuikku pesii myös luhdalla.

Kuva 23. Naurulökkikolonia Asikkolammen pohjoisrannalla.

36. Asikkolammen nimetön saari

Pinta-ala: n. 0,4 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Saarella on noin 50 parin lökkikolonia.

Kuva 24. Asikkolammen nimetön saari.

37. Asikon Härkölampi

Pinta-ala: 18,0 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: ruskosuohaukka (NT)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas

Härkölammella pesii todennäköisesti ruskosuohaukka, ja reunametsässä kuhankeittäjä. Ruokokerttusia ja pajusirkkuja pesii lammella runsaasti. Muuten lammella oli niukasti linnustoa sopivan oloisesta biotoopista huolimatta. Kohde on 1. vaiheen maakuntakaavassa suojelualuetta (S - aluemerkinä).

38. Hietaniemen suo

Pinta-ala: 3,5 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kohde on Hietaniemen harjualueella oleva karu suurasaraneva, jolla on maisemallista arvoa. Suo on osa arvokasta Veturinkankaan harjualueesta. Suon läpi menee luontopolku.

39. Iso-Häkön lehto

Pinta-ala: 1,3 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Iso-Häkön saaren itärannalla oleva kulttuurivaikutteinen tuore lehto, missä kasvaa muutamia järeähköjä (5 kpl) ja nuoria (5 kpl) lehmuksia. Puusto on lehtipuuvaltainen, valtapuuna ovat harmaaleppä ja koivu. Puustoa on väljennetty. Lisäksi kasvaa pihlajaa. Kasvistoa leimaavat käenkaali, metsätähti, oravanmarja, hiirenporras, kielo, mansikka, metsäorvokki, kivikonalvejuuri, kultapiisku, karhunputki, punaherukka ja metsäimarre. Vaateliasta lajistoa ilmentävät mustakonnamarja ja sudenmarja.

Kohteella on vanhoja kivikasoja, jotka ilmentävät alueen vanhaa maatalouskäyttöä.

40. Pirttisaari, Katihkalahden metsä

Pinta-ala: 3,8 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: keski-ikäiset lehtipuuvalliset lehtomaiset kankaat (EN) ja tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: MY/luo

Arvoluokka: seudullisesti arvokas

Pirttisaaren keskiosalla Katihkalahden alueella on laajahko lehtipuuvaltainen metsä, jonka kasvillisuus on lehtoa ja lehtomaista kangasta. Kieloa kasvaa runsaana ja metsäalvejuuri- ja hiirenporraskasvustot ovat ominaista kasvillisuudelle. Muista yleisistä lajeista mainittakoon metsäkastikka, lillukka, ojakellukka, vadelma, puna-ailakki ja oravanmarja. Vaateliaita lehtolajeja ovat sudenmarja ja tesma, joiden kasvustoja on siellä täällä. Harmaalepän, koivun ja haavan lisäksi kasvaa yksittäin kuusia ja tuomea.

41. Palkanniemen lehto

Pinta-ala: 0,8 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kohde on Palkanniemen eteläpuolella oleva hieman vatimaton tuore lehto. Hiirenporras ja käenkaali ovat valtalajina. Puusto on lehtipuuvaltaista ja nuorta. Koivun lisäksi kohteella kasvaa kuusta. Lehdon läpi menee perattu puro.

Kuva 25. Palkanniemen lehto.

42. Kyyrölahti

Pinta-ala: 17,1 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT) ja laulujoutsen (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Ruovikkoinen järvenlahti. Tärkeimpänä lajina kaulushaikara, jolla on reviiiri lahdella. Vesilinnuista ainakin sinisorsa ja telkkä pesivät myös paikalla. Kalasääski käy saalistamassa lahdella ja joutsenia lepäilee paikalla.

43. Lapinlahden luhta ja tulvametsä

Pinta-ala: 4,3 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: sisämaan tulvametsät (EN), korpikämmet (VU)

Maankäyttösuositus: MY/luo

Arvoluokka: seudullisesti arvokas

Lapinlahden länsirannalla on hieskoivu- ja mäntyvaltainen tulvametsä, johon liittyy sararäme- ja rämekorpireunus. Tulvametsäosalla kasvillisuutta leimaa runsas järviruoko ja kastikkakasvusto. Lisäksi kohteen kasvistoon kuuluvat mm. ranta-alpi, kurjenjalka, suoputki, metsäkorte ja tähtisara. Laita-alueella kasvaa puiden tyvellä mm. puolukkaa ja mustikkaa. Edustalla on ruovikkoluhtaa.

Kohteella on myös hieman lehtokasvillisuutta ja pienalaisesti lettorämemaista kasvillisuutta, missä kasvaa mm. katajaa, siniheinää ja jouhisaraa. Reunaosan lehdolla puusto on vanhaa. Vaateliasta lajistoa edustavat lehtotähtimö, sudenmarja ja velholehti. Kohteen pohjoisosalla on oja.

44. Linderberginniemen lehto

Pinta-ala: 0,5 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kohde on pienialainen harmaaleppävaltainen tuore lehto. Varttuvan harmaaleppän lisäksi puusto koostuu pihlajasta ja yksittäisistä kuusista. Lahopuustoa on kohtalaisen niukasti, ja se on pääosin riukulahopuuta. Aluskasvillisuuden yleisimmät lajit ovat käenkaali, metsäalvejuuri, oravanmarja ja metsäimarre. Siellä täällä kasvaa metsäkastikkaa, sudenmarjaa, vadelmaa, kultapiiskua ja kevätpiippoa.

Lehdon läheisyydessä on juoksuhauta.

Kuva 26. Linderberginniemen lehdon kasvillisuudelle on ominaista runsas metsäalvejuuri.

45. Lintumäenniemen lehto

Pinta-ala: 0,7 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Suoparsaareen sijoittuva Lintumäenniemen lehto on harmaaleppävaltainen. Lisäksi puusto koostuu pihlajasta, koivusta ja tuomesta. Kotitarvehakkuut ovat väljentäneet osittain puustoa. Kasvillisuus on tuoretta lehtoa, jonka yleisimmät kasvit ovat metsäalvejuuri, sudenmarja, vadelma, metsätähti, sanajalka, oravanmarja, hiirenporras, nokkonen, tesma ja metsäkastikka. Kasvillisuus on kulttuurivaikutteista. Lehto ei sijoitu aivan rantaan vaan on kahden mökkitien välissä.

46. Lopolammen luhtaranta

Pinta-ala: 29,9 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Lopolammen pohjoisranta on valtaosin tiheää ruovikko ja ruovikkoluhtaa.

Kuva 27. Lopolammen pohjoisranta on valtaosin tiheää ruovikko ja ruovikkoluhtaa.

47. Haapavaaran nimetön lampi

Pinta-ala: 1,5 ha, lampi 0,1 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Alle 1 kokoinen pieni lampi, jonka ympärillä on lyhytkorsinevaa ja tupasvillärämettä. Kohde on suojeltu vesilain 5 a §:n nojalla.

48. Haapolammen luhta ja lehto

Pinta-ala: 1,3 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU) ja sisämaan tulvametsät (EN)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Haapolammen etelärannalla on ruovikkoluhta, johon liittyy tulvametsä ja pienialainen rantalehto. Lehdon puusto on nuora ja lehtipuuvaltaista. Valtalajeina ovat harmaaleppä, pihlaja ja koivu. Lehtipuiden joukossa on myös kuusta. Tuoretta lehtoa luonnehtivat metsäalvejuuri, hiirenporras metsäimarre, metsäkorte, metsäkastikka, käenkaali, kevätpiippo ja vadelma.

49. Katrinluhdanniemi

Pinta-ala: 10,0 ha

Kunta: Kitee

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

50. Karpanniemen metsä

Pinta-ala: 4,0 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

51. Havukkalan puronvarsilehto

Pinta-ala: 1,2 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU) ja kosteat runsasravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Puronvarsilehdon puusto koostuu järeästä kuusesta, harmaalepystä, tuomesta, haavasta ja koivusta. Aivan rannan tuntumassa kasvaa tervaleppää. Lehto rajautuu eteläpuolella loma-asuntoon ja pohjoispuolella varttuvaan taimikkoon. Kasvillisuudeltaan edustavin osa on puron yläjuoksulla.

Kuva 28. Havukkalan puronvarsilehto.

Puronvarsilehdon kasvillisuus on saniais- ja suurruohovaltaista lehtoa. Edustavan lehdon kasvistoon kuuluvat sukelto, sudenmarja, rentukka, suorvokki, käenkaali, hiirenporras, kultapiisku, oravanmarja, metsäalvejuuri, metsätähti, korpi-imarre, metsäimarre ja nokkonen. Lehtilahopuuta on kohtalaisen runsaasti. Uoma on luonnontilainen.

52. Aittakallion lehto

Pinta-ala: 1,0 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Aittakallion pohjoispuolelle sijoittuva lehdon puusto on nuorta. Valtapuuna on koivu ja niiden joukossa kasvaa kuusia. Tervaleppää on hieman rannalla. Kasvillisuutta leimaa mesiangervo, kultapiisku, oravanmarja, hiirenporras, korpi-imarre, metsäimarre, sudenmarja, karhunputki, ojakellukka ja käenkaali. Lehdossa on vanhoja ajojälkiä.

53. Kaurilanlahti

Pinta-ala: 3,7 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Louhikkoinen ja tulvaherkkä ranta.

54. Kypärälampi

Pinta-ala: 7,4 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kypärälammen rannat ovat ruovikkoa, paju- ja järviruoholuhtaa. Lammella kasvaa runsas upos- ja kelluslehtikasvillisuus. Kypärälammen pohjoisrannalla on lehto, missä on tihkupintaisia osia. Lehdon puusto on nuorta ja lehtipuuvaltaista. Runsaimpana on harmaaleppä, hieman vähemmän on tuomea ja haapaa. Kasvillisuutta leimaa karhunputki, oravanmarja, ojakellukka, lillukka, puna-ailakki, punaherukka, sudenmarja, hiirenporras, käenkaali ja metsäalvejuuri. Lehto on ollut joskus peltona, siitä jäänteinä ovat matalat ojat.

55. Taitimenjärven luhdet

Pinta-ala: 82 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Pitkä ja matala Taitimenjärvi on paikoin rannoiltaan ruovikoitunut ja sen veden pintaa on laskettu 1950 -luvulla. Tiheä ruovikko ja luhtakasvillisuutta on erityisesti järven eteläosissa Hirvi-, Karpan- ja Metsolahdella. Lisäksi Läävä- ja Mikinlahdella on rehevää ruovikkoa ja saraikkoa. Järven rehevöityminen ilmenee vesikasvillisuuden lisääntymisenä. Ruovikkorannat ovat ominaisia kaulushaikaralle ja ruskosuohaukalla. Kaulushaikara on tavattu järven eteläosista. Kartoitus hetkellä tuulinen ja sateinen sää esti näiden lajien toteamisen.

56. Takkasaaret

Pinta-ala: 2,1 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: Kuivat keskiravinteiset lehdot (EN) ja keski-ikäiset lehtipuuvaltaiset lehtomaiset (EN)

Maankäyttösuositus: MY/luo

Arvoluokka: seudullisesti arvokas

Pienempi saari on lehtipuuvaltainen ja puustoltaan luonnontilainen.

Isommassa saarella on varttunut luonnontilainen valoisa lehtipuusto. Valta- puuna ovat haapa ja koivu. Lahopuusto leimaa metsäkuvaa. Pensaskerros hyvin kehittynyt ja sen valtalajina on pihlaja. Paikoittain kasvaa katajaa. Kasvillisuus vaihtelee lehtomaisesta kankaasta kuivaan lehtoon.

Kuiva lehdon kasvillisuus on varsin edustavaa. Kenttäkerroksen kasvillisuutta luonnehtivat karhunputki, metsäkurjenpolvi, mustikka, puolukka, ahomansikka, kultapiisku, kielo, lillukka, aitivirna ja tesma. Metsäkastikka kasvaa runsaana.

Kuva 29. Isommalla Takkasaassa kasvillisuus on paikoin edustavaa kuivaa lehtoa.

57. Munakallio

Pinta-ala: 0,2 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji, kalatiira (DIR)

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Munaluodolla pesivät kalatiira (4 paria), harmaalokki (noin 10 paria), kalalokki (2 paria) ja mahdollisesti myös uhanalainen laji (1 pari).

58. Keratoslahti

Pinta-ala: 7 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Keratoslahdella pesii kohtalaisen runsas vesilinnusto. Todennäköisinä pesijöinä ovat tavi, sinisorsa, haapana sekä härkälintu. Rantaniityllä pesii töyhtöhyppä. Pikkulokkeja käy ruokailemassa lahdella.

59. Kallioluoto Sikiönsaarten koillispuolella

Pinta-ala: 1,2 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Kallioluodolla pesivät uhanalainen laji (1 pari), harmaalokki (noin 10 paria) ja kalalokki (2 paria). Lisäksi luodolla on todennäköinen kanadanhanhen pesintä.

60. Mölsänsaari

Pinta-ala: 0,4 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kuikka (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Saarella pesivät harmaalokki 1 pari ja kalalokki 3 paria. Kuikka pesii mahdollisesti saarella tai läheisellä mannerrannalla.

61. Luotoryhmä Arvinsalmen länsipuolella (Vääräluoto – Koivuluoto - nimetön luoto)

Pinta-ala: 0,8 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kalatiira (DIR)

Maankäyttösuositus: eri rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Alueeseen kuuluvat Vääräluoto, Koivuluoto ja niiden eteläpuolisen laivamerkkiluoto. Vääräluodolla todettiin kanadanhanhiparin ja harmaalokin pesintä (2 paria), Koivuluodolla pesi kaksi harmaalokkiparia. Tärkein luoto on niiden eteläpuolella (laivamerkki), jolla pesii 7-8 paria kalatiiroja sekä 2 paria kalalokkeja. Luotojen lähellä pesii myös kuikka, mutta todennäköisesti ei näillä luodoilla.

62. Ritosalmen länsiranta

Pinta-ala: 14 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Ritosalmen länsirannan tärkein laji on heinätavi, mutta pesintä epävarmaa (mahdollinen). Muita vesilintuja ranta-alueella pesivät ainakin tavi, sinisorsa ja telkkä. Myös kalalokki (2 paria) pesii lahdella.

Kuva 30. Ritosalmen länsiranta.

63. Koivuluoto-Petäjälouoto-Saariset-Päivisensaari

Pinta-ala: 11 ha (vesi- ja maapinta-ala)

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji, kuikka (DIR) ja nuolihaukka

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Kohde on rauhallinen, rakentamaton ryhmä pikkusaaria. Pesivinä todettiin uhanalainen laji (1-2 paria), harmaalokki (6 paria), kalalokki 1 (pari), kalatiira (1 pari), sekä todennäköisesti pesivä kuikkapari. Lisäksi nuolihaukkapari pesi Petäjälouodolla.

Kuva 31. Koivuluoto-Petäjälouoto-Saariset-Päivisensaari.

64. Nimettömät pikkusaaret Pakarilansaaren itäpuolella

Pinta-ala: 0,8 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Pohjoisemmalla saarella havaittiin pesivinä harmaalokki (3-4 paria) sekä kalalokki (2 paria) ja eteläisemmällä pesi yksi pari harmaa- ja kalalokkeja.

65. Ruukinlahti Lietteenperä

Pinta-ala: 8,5 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kalatiira (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Lietteenperä on Luhtainen ranta-alue, jonka pesimälinnustoon kuuluvat mm. sinisorsa, telkkä ja kalatiiroja (2 paria).

66. Ruukinlahden itä- ja koillisranta

Pinta-ala: 16,6 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT) ja laulujoutsen (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Isohko, ruovikkoinen rantakaistale, jonka tärkein pesimälaji on kaulushaikara. Muuta pesimälajistoa ovat mm. mahdollisesti pesivä joutsenpari (2-3 paria) taveja, haapana ja kalalokkeja (2 paria). Paikalta havaittiin myös kaksi suokukkoa, jotka eivät pesi alueella.

67. Varpasalon Kotalahti (Pitkäranta)

Pinta-ala: 15,5 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: laulujoutsen (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakastamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Tiheä ruovikko, jonka ranta on soistunut. Pesivänä lahdella on joutsenpari ja useita silkkiuikkuja. Muuten on vähän linnustoa.

68. Varpasalon Mökkelölahti-Hevosaidanlahti

Pinta-ala: 20,3 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: ruskosuohaukka (NT, DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Lahtea leimaa tiheä ruovikko. Merkittävin laji on silmälläpidettävä ruskosuohaukka. Muuta lajistoa: tavi, taivaanvuohi, valkoviklo, rantasipi, ruokokerttunen ja pajusirkku. Rantapelloilla pesivät töyhtöhyppä ja kuovi.

69. Ruokosalmi

Pinta-ala: 82 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji, kaulushaikara (NT), ruskosuohaukka (NT, DIR), luhtahuitti (DIR), laulujoutsen (DIR) ja mehiläishaukka (NT)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Monipuolinen lintupaikka. Alueella pesivät mm. laulujoutsen, kaulushaikara ja ruskosuohaukka, härkälintu ja silkkiuikku. Joinakin vuosina pesii rantakanoista ainakin luhtahuitti ja mehiläishaukalla on alueella reviiri. Nykyisin alue on melko umpeenkasvanut ja linnusto todennäköisesti vähentynyt mutta aiemmin paikalla pesi tavallisimmat sorsalinnut ja useina vuosina myös runsaasti pikku- ja naurulokkeja. Umpeenkasvun myötä ruokokerttunen ja pajusirkku ovat lisääntyneet voimakkaasti.

70. Suuri Kivilahti

Pinta-ala: 2,5 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: laulujoutsen (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Lahdella pesii laulujoutsenpari samoin kuin sinisorsa ja taivaanvuohi. Pajusirkku ja ruokokerttunen pesivät myös yleisinä.

71. Hämeenselän nimetön saari

Pinta-ala: 0,2

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Pesivät lajit ovat kalalokki (4-5 paria) ja harmaalokki (2 paria) sekä mahdollisesti sinisorsa.

72. Paskoluoto

Pinta-ala: 0,7 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Pesivinä luodolla ovat kalalokki (4-5 paria) ja harmaalokki (1 pari).

73. Varpasalon Apajalahden pohjukka

Pinta-ala: 6,9 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: ruskosuohaukka (NT), käki (NT) ja palokärki (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Heinikkoinen pieni lahden pohjukka. Lajistoa: ruskosuohaukka (pesiminen epävarmaa), heinätavi, haapana, sinisorsa, härkälintu, rantametsissä palokärki ja käki sekä joukko tavallista varpuslinnustoa.

74. Varpasalon Kohtalahti

Pinta-ala: 9,3 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Kohtalahti on ruovikkoinen lahti, jonka lajistona mm. sinisorsa, tavi, haapana, rantasipi ja metsäviklo. Pitkäniemen keskiosalla on luhtakasvillisuutta.

75. Samppaanselän Lehmonkalliot

Pinta-ala: 0,1 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kallioluoto, jolla pesii kolme harmaalokki- ja kaksi kalalokkiparia. Sijoittuu Oriveden-Pyhäselän saaristot Natura-alueelle.

76. Varpasalon Voiniemenlahti

Pinta-ala: 1,4 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: laulujoutsen (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Laulujoutsenen pesimälahti. Ei juuri muuta linnustoa.

77. Rakkaudenkallio

Pinta-ala:

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kalatiira (DIR)
Maankäyttösuositus: ei rakentamista
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kallioluoto, joka sijaitsee Varpasalon itärannalla sijaitsevan Reposaaaren eteläkärjen länsipuolella. Luodon pesimälintuina ovat kalalokki (1 pari) ja kalatiira (1 pari).

78. Voiniemen lehto

Pinta-ala: 0,6 ha
Kunta: Rääkkylä
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -
Uhanalaiset luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)
Maankäyttösuositus: luo
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Pienialainen puronvarsilehto, missä puusto on vanhaa ja kuusivaltaista. Kasvillisuus on tuoretta käenkaali-oravanmarjatyyppin (OMaT) lehtoa. Nililajien lisäksi lehdossa kasvaa mm. sudenmarjaa, ojakellukkaa, korpi-imarretta ja vadelmaa. Kohde ei ole täysin luonnontilainen: puustoa on väljennetty ja puroa on perattu.

79. Pyssyselän nimettömät luodot

Pinta-ala: 0,3 ha
Kunta: Rääkkylä
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -
Maankäyttösuositus: ei rakentamista
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Pienuhkö loppikolonia. Luodoilla pesivät harmaalokki (3 paria) ja kalalokki (5 paria).

80. Muljulanselän Vasikkakallio

Pinta-ala: 0,02 ha
Kunta: Rääkkylä
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kalatiira (DIR)
Maankäyttösuositus: ei rakentamista
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Tiiraluoto, jolla pesii seitsemän (7) paria kalatiiroja.

81. Taitimenjärven metsä

Pinta-ala: 18,5 ha
Kunta: Rääkkylä
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaksi uhanalaista lajia
Uhanalaiset luontotyypit: vanhat lehtipuuvallaiset lehtomaiset kankaat (EN), vanhat lehtipuuvallaiset tuoreet kankaat (EN) ja tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)
Maankäyttösuositus: SL
Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Taitimenjärven metsä on linnuston ja metsäluonnon kannalta erittäin merkittävä metsä. Lisäksi kohteella on huomattavia perinnemaisema-arvoja. Kohteella tietyvästi pesii ainakin uhanalainen laji ja havaintoja on myös toisesta uhanalaisesta lajista. Käynnin aikana ei lajeja havaittu. Varpuslinnusto on pääosin tavanomaista: musta-, laulu- ja punakylkirastas, metsäkivinen, harmaasiippo, sinitäinen, sirittäjä, pajulintu ja peippo sekä käpytikkaa.

Puusto on koivuvaltaista, siellä täällä kasvaa yksittäisiä kuusia ja haapa. Lahopuu on selvästi metsäkuvassa nähtävissä. Kasvillisuus on pitkälti tuoretta kangasta ja paikoin lehtomaista kangasta ja tuoretta lehtoa. Karja laiduntaa metsässä.

Kuva 32. Taitimenjärven tikkametsä.

82. Murronselän nimetön pikkuluotojen ryhmä

Pinta-ala: 2 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Luotoryhmällä on iso, uhanalaisen lajin, vähintään 150 parin kolonia, jonka suojissa pesii myös noin viisi (5) paria kalalokkeja, laulujoutsen ja sinisorsa.

83. Halkosaaren nimetön saari ja luoto

Pinta-ala: 0,6 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Melko suuri, n. 50 uhanalaisen lajin parin kolonia.

84. Ruunanniemen luhta

Pinta-ala: 3,5 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: ruskosuohaukka (NT)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Alueen pesimälajit ovat silkkiuikku ja todennäköisesti punasotka. Myös ruskosuohaukka oleskeli luhdalla mutta se saattaa pesiä toisaalla. Varpuslinnuista pesivät ainakin ruokokerttunen ja pajusirkku. Alueella on kasvillisuuden kannalta myös paikallisesti arvokas luhta.

85. Pitkäsaaren nimetön luoto

Pinta-ala: 0,06 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Luodolla oli 2009 kesällä pieni 10 parin uhanalaisen lajin kolonia. Lisäksi luodolla pesi kaksi (2) kalalokkiparia.

86. Sangenlahti-Purpanluhta

Pinta-ala: 37,6 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT), tuulihaukka, nuolihaukka, luhtahuitti (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: seudullisesti arvokas

Sangenlahti luhtineen on varsin monipuolinen lintupaikka. Tärkeimpänä pesimälajina on kaulushaikara. Vesilinnuista lahdella pesivät ainakin silkkiuikku, sinisorsa, haapana, tavi ja tukkasotka. Mahdollisesti pesii myös jousisorsa. Kahlaajista metsäviklo ja rantasipi kuuluvat Sangenlahden lajistoon samoin kuin rantapeltojen kuovit ja töyhtöhyypät. Petolinnuista sarvipöllö ja tuulihaukka pesivät myös rantavyöhykkeellä, ja nuolihaukkakin todennäköisesti lähimetsässä.

Yölaulajille Sangenlahden luhtarannat ja rantapensaikat tarjoavat hyvää biotooppia. Lahdella onkin viime vuosina tavattu yölaulajista ainakin luhtahuitti, satakieli, viita- ja luhtakerttunen sekä viita- ja pensassirkkalintu.

87. Kusiaiskallio ja kaksi nimetöntä luotoa

Pinta-ala: 0,1 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji, kalatiira (DIR)

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Kusiaiskalliolla n. 50 uhanalaisen lajin parin kolonia ja sen kaakkoispuolisella pikkuluodolla 3 kalalokkiparia ja 2 kalatiiraparia. Ilmeisesti Kauniinsaarella pesinee nuolihaukka.

88. Koivusaaren kolme nimetöntä pikkusaarta

Pinta-ala: 0,1 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Luodoilla pesii kalalokki- ja harmaalokkipari ja mahdollisesti uhanalainen laji.

89. Romuluodot Hautasaaren luoteispuolella

Pinta-ala: n. 1 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: laulujoutsen (DIR) ja kuikka (DIR)
Maankäyttösuositus: Ei rakentamista
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Laulujoutsen pesii Romuluodoilla, ja kuikka todennäköisesti jossain lähiluodoilla/-saarilla.

90. Takku-saaren nimetön pikkusaari

Pinta-ala: 0,1 ha
Kunta: Rääkkylä
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: laulujoutsen (DIR)
Maankäyttösuositus: Ei rakentamista
Arvoluokka: muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Laulujoutsenen pesimäsaari.

91. Aataminluoto

Pinta-ala: 0,04 ha
Kunta: Rääkkylä
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji
Maankäyttösuositus: SL
Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Uhanalaisen lajin pesimäluoto. Ainakin 4 uhanalaisen lajin paria pesi kesällä 2009 Aataminluodolla. Selkälökkien joukossa pesii 1-2 paria harmaalokkeja.

92. Rajalahti

Pinta-ala: 15,0 ha
Kunta: Rääkkylä
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT), ruskosuohaukka (NT) ja kurki (DIR)
Uhanalaiset luontotyypit: sisämaan tulvametsät (EN)
Maankäyttösuositus: ei rakentamista
Arvoluokka: seudullisesti arvokas

Rajalahdella pesinevät sekä kaulushaikara että ruskosuohaukka. Kesällä 2009 oli molemmilla ainakin reviiri lahdella. Muita pesimälajeja ovat mm. haapana ja taivaanvuohi. Kurjet käyvät rantapelloilla ruokailemassa. Alueella on myös kasvillisuuden kannalta arvoa. Rannat ovat ruovikkoluhtaa ja sen takana on tulvametsää.

93. Harkonsaaren Häiskynlampi

Pinta-ala: 25,7 ha
Kunta: Rääkkylä
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT), ruskosuohaukka (NT)
Maankäyttösuositus: ei rakentamista
Arvoluokka: seudullisesti arvokas

Alueella pesii kaulushaikara ja kuhankeittäjä. Alue on myös sopivaa elinympäristöä myös ruskosuohaukalle. Laji on todettu aikaisemmin lammelta, mutta 2009 maastokäynnin aikana lajia ei kuitenkaan havaittu. Vesilinnuista alueella pesivät ainakin silkkiuikku, sinisorsa, haapana ja telkkä. Pajusirkku ja ruokokerttunen esiintyvät runsaina.

Kuva 33. Harkonsaaren Häiskynlampi.

94. Anttilanlahti

Pinta-ala: 7,5 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Ruovikkoinen lahden perukka, jossa pesivät varmasti tai todennäköisesti puna- ja tukkasotka, silkkiuikku sekä telkkä. Pajusirkku ja ruokokerttunen pesivät myös ruovikoissa ja rantapajukoissa.

95. Harkonsaaren Tirinkallio

Pinta-ala: 0,05 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: luo

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Pienellä kallioluodolla pesii uhanalainen laji (kaksi paria).

96. Pötsönsaaren metsä

Pinta-ala: 1,8 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji, nuolihaukka

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Saaren eteläosassa uhanalaisen lajin syönnöksiä, mutta ei aivan tuoreita. Nuolihaukka lenteli saarella, joten pesiminen mahdollista.

97. Uistinsalmen nimetön luoto

Pinta-ala: 0,02 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Luodolla pesi uhanalainen laji .

98. Pötsönlahden Suurilahden pohjukka

Pinta-ala: 1,3 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kaulushaikara (NT)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Lahdella on kaulushaikarareviiri ruovikkoalueen pienuudesta huolimatta. Pikku- ja naurulokkeja käy lahdella saalistamassa.

99. Kattilasaaren luhta

Pinta-ala: 9,7 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji, kaulushaikara (NT) ja heinätavi

Uhanalaiset luontotyypit: sisämaan tulvametsät (EN)

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: kansallisesti/maakunnallisesti arvokas

Kattilasaaren rannoilla pesivät härkälintu ja isokoskelo. Luhdalla pesii sinisorsa ja mahdollisesti myös heinätavi. Mahdollisiin pesijöihin kuuluu myös uhanalainen laji, jonka pesä on luhdan etelärannalla olevalla kalliolla. Lisäksi alueelta on tavattu kaulushaikara. Runsaasti pikkulokkeja käy luhdalla hyönteispyynnissä mutta laji ei pesi paikalla. Varpuslinnuista pajusirkut asuttavat luhtaa. Luhta on myös kasvillisuudeltaan arvokas. Luhtaa reunustaa tulvametsä, missä on lahoppua kohtalaisesti.

100. Samppaanselän nimetön luoto Pötsönlahdella

Pinta-ala: 0,3 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: SL

Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Luodolla on uhanalaisen lajin kolonia (n. 20 paria), joiden mukana pesii yksi harmaalokkipari.

101. Louhikkoinen ranta Hiekkalahden luoteispuolella

Pinta-ala: 2,1 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Suojaisa, kivikkoinen ja heinikkoinen pikku lahti, jossa pesii 10–20 paria pikkulokkeja sekä 2 kalalokkiparia.

102. Leppälampi ja Pieni Leppälampi

Pinta-ala: 22,0 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: Ruskosuohaukka (NT), laulujoutsen (DIR) ja hiirihaukka (DIR)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Pienen Leppälammen puolella pesii laulujoutsen ja todennäköisesti ruskosuohaukka. Vesilinnuista lammilla pesivät ainakin telkkä ja tavi. Hiirihaukalla on myös alueella reviiri mutta pesä voi olla kaukanakin lammista. Alueella on myös kasvillisuusarvoa.

103. Varpasalo, Litmanlahden nimetön pikkuluoto

Pinta-ala: 0,05 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Luodolla pesivät kalalokki (4 paria) ja harmaalokki (1 pari).

104. Muljulanselän eteläinen Täitimensaari

Pinta-ala: 0,3 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: tuulihaukka

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Saarella pesinee tuulihaukka.

105. Pohjukka I

Pinta-ala: 10,3 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

106. Pohjukka II

Pinta-ala: 5,6 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

107. Nieminen

Pinta-ala: 4,7 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

108. Savikko

Pinta-ala: 5,9 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

109. Kompakka

Pinta-ala: 2,0 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

110. Haapaniemi

Pinta-ala: 11,8 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

111. Luhdansaari

Pinta-ala: 11,9 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

112. Okkulanniemi

Pinta-ala: 18,1 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

113. Taivalnurmi

Pinta-ala: 6,6 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji)

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

114. Hirvola

Pinta-ala: 7,2 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY

Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

115. Päivilä

Pinta-ala: 3,0 ha

Kunta: Rääkkylä

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji

Maankäyttösuositus: MY
Arvoluokka: Kansallisesti arvokas

Arvokas metsä.

116. Tetrisaari

Pinta-ala: 0,6 ha
Kunta: Kesälahti
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: uhanalainen laji
Maankäyttösuositus: MY
Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Mahdollisesti selkälokkiparin pesimäluoto, jolla pesii myös 2 harmaalokkiparia. Saareen on rakennettu laavu.

117. Lokkiluoto-Aidansaari

Pinta-ala: 4,3 ha
Kunta: Kesälahti
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: kalatiira (DIR)
Maankäyttösuositus: MY
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Lokkiluodolla pesii 4-5 paria kalatiiroja ja 5 paria kalalokkeja. Aidansaarella ja viereisillä pikkusaarilla puolestaan 4 kalalokkiparia. Aidansaaren ympäristöön kokoontuu sulkivia vesilintukoiraista. Käynnin aikaan paikalla oli 2 haapanaa, 10 tavia sekä 6 sinisorsaa, kaikki koiraita. Alueella on myös maisemallista arvoa.

118. Ansolammen hiekkaranta

Pinta-ala: 0,4 ha
Kunta: Kesälahti
Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -
Uhanalaiset luontotyypit: järvien hiekkarannat (VU)
Maankäyttösuositus: sl
Arvoluokka: kansallisesti arvokas

Ansolammen lounaspuolella on luonnontilainen hiekkaranta, joka on 280 metrin pitkä ja 10 metriä leveä. Hiekkarannan takana Ansolammen kannaksella on kaksi loma-asuntoa. Erityisesti rannan keskiosalla kasvillisuus on hiekkarannoille tyyppillistä eikä kasvillisuus ole täysin sulkeutunut. Hiekalla kasvaa runsaana hietikkotierasammalta ja poronjäkälää. Siellä täällä kasvaa matalaa harmaaleppää ja mäntyjä. Sianpuolukkapatjoja on laiteella. Maa-aines on hietää tai hiekkaa. Kohde on mahdollisesti luonnonsuojelulain mukainen suojeltava luontotyyppi, luonnontilainen hiekkaranta (LsL 29§ ja LsA 10§).

Kuva 34. Ansolammen hiekkaranta.

119. Pahatsunlahden Tiira

Pinta-ala: 0,6 ha

Kunta: Kesälahti

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: muut luonnonsuojellisesti arvokkaat kohteet

Tiira sijaitsee Paasselän eteläosassa ja kalliosaarella pesii kalalokki (3-4 paria), rantasipi ja västäräkki.

Kuva 35. Pieni Heinälammen maisemaa.

120. Suuren Heinälammen ja Pieni Heinälammen luhta- ja ruovikkorannat

Pinta-ala: 67 ha

Kunta: Kesälahti

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: laulujoutsen (DIR)

Uhanalaiset luontotyypit: sisämaan tulvametsät (EN)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Pieni ja Suuri Heinälampi ovat rannoiltaan pitkälti suorantaa. Heinälampien välinen lasku-uoma ja lahtien pohjukat ovat ruovikko-, sara- ja pajuluhtaa. Avoluhtien takana on metsäluhtaa tai tulvakoivikkoa. Luhtien tyypilliset lajit ovat vehka, viiltosara, jokapaikansara, pullosara, kurjenjalka, isokarpalo, suoputki, vaivero ja terttualpi. Rajaukseen kuulu Pieni Heinälammen osalla kangasmetsäsaarekkeita ja luonnontilaisia rämeitä. Paikoin suorantoja on ojitettu.

Linnustollisesti erityisesti Suuri Heinälampi on potentiaalista ympäristöä muullekin vesilinnustolle, mutta käynnin aikana havaittiin ainoastaan pesivä laulujoutsenpari (lammen lounaisrannalla) sekä sinisorsa. Alueella elää majava.

121. Pahatsunlampi

Pinta-ala: 51 ha

Kunta: Kesälahti

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: sisämaan tulvametsät (EN)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Lammen rantoja leimaa ruovikko- ja saraluhta sekä saravaltainen rantaniitty. Valtalajina ovat viiltosara ja järviruoko. Muista lajeista mainittakoon jouhisara, luhtavilla, kurjenjalka ja viitakastikka. Tuhkapajupensaita kasvaa siellä täällä. Rantametsät ovat tulva-alaisia koivikoita.

122. Kaarteenlahden luhta

Pinta-ala: 0,8 ha

Kunta: Kesälahti

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: -

Uhanalaiset luontotyypit: sisämaan tulvametsät (EN) ja tuoret keskiravinteiset lehdot (VU)

Maankäyttösuositus: ei rakentamista

Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Kasvillisuuskohte. Kaarteenlahden pohjukassa on sara- ja pajuluhtaa ja tulvakoivikkoa. Lisäksi pohjoisosassa on tuoreen lehdon kasvillisuutta. Tulvakoivikon aluskasvillisuutta leimaa laajat kastikkakasvustot ja siellä täällä olevat rahkasammalpatjat. Yleisimmät rahkasammaleet ovat oka-, korven- ja rämerahkasammal. Kulttuurivaikutteisessa lehdossa kasvaa mm. mesiangervo, hiirenporras, vadelma, metsätähti, metsäkastikka, nokkonen, karhunputki ja metsäimarre.

5 MAISEMA JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ

5.1 Maisema

Selvitysalue rajautuu idässä II Salpausselkään ja alueen halki kulkee lukuisia länsiluoteeseen suuntautuvia harjujaksoja, jotka erottuvat erityisesti kapeina nieminä ja saarina. Maaston painanteissa on jonkin verran pienialaisia savikoita. Maaperä on pääosin moreenia, Maaston korkokuva on melko pienipiirteisesti vaihtelevaa kankaremaata.

Maisema-aluetyöryhmän maisemaseutujaossa alue sijoittuu Pohjois-Karjalan järvisseudulle. Pohjois-Karjalan maisematyyppiassa selvitysalue kuuluu Keski-Karjalan kumparemaa-alueeseen ja Pyhäselän saaristoon.

Keski-Karjalan kumparemaan korkokuva on vaihteleva, soistuneista laaksoista ja painanteista kohoaa pehmeäpiirteisiä seläniteitä ja kumpujonoja metsäisinä, paljaskallioisina tai viljeltyinä. Kasvipeitteessä on erityisesti Puhoksen seudulla eteläisiä piirteitä. Sortavalan lehtokeskuksen vaikutus ulottuu tänne saakka.

Pyhäselän ja Oriveden välissä on kaksi suurta saarta, Oravisalo ja Varpasalo. Ne ovat maastoltaan loivan matalia, laajasti asuttuja ja viljeltyjä. Tiiviit kyläkeskukset puuttuvat, asutus sijoittuu harvana tieverkoston varsille tai rannan tuntumaan. Hieman esiintyy myös rinne- ja mäki-asutusta. Saarten asutus keskittyy pienialaisten savikoiden ympärille. Merkittävin kylämaisema on Voiniemen hovi. Rääkkylässä ja saarilla on hyvin rakentamiselle sopivia rantoja.

Kuva 36. Etualalla vasemmalla Rääkkylän puoleista rantaa, joka on luonto- ja maisema-arvollisesti herkkää aluetta. Oikealla Oravisalo, jonka rannoilla ei ole erityisiä luonto- tai maisema-arvoja. Taaempänä Varpasalo.

Kuva 37. Etualalla Varpasalo ja sillan toisella puolella Oravisalo.

Kuva 38. Oriveden keskiosan pienipiirteistä saaristoa.

Kuva 39. Kallioinen kapea saari Oriveden keskiosissa.

Kuva 40. Tyypillistä Oriveden itäosan maisemaa.

Oriveden maisemaa luonnehtivat erityisesti länsipuolen suuret järvenselät ja toisaalta keski- ja itäpuolen pienten saarten väliset kapeikot. Mantereen ja suurimpien saarten rannat ovat yleisesti ottaen suuripiirteisempää maisemaa paikallisia erityiskohteita lukuun ottamatta. Rannoilla suurten avokallioiden tai

laajojen ruovikoiden yhteyteen rakentaminen häiritsee helposti maisemaa. Mantereen pohjoisrannoille on jo rakennettu runsaasti, etelärannoilla on enemmän vapaita rakentamiselle soveltuvia rantoja. Oriveden keski- ja itä-osan kapeat saaret kiinnittävät huomion ja niiden maisemakuva on herkkä.

Liitteessä 1 on maisematilakartta, missä selvitysalue on jaettu seuraaviin maisematilaan: harjuvesimaisema, lahti-väylävesimaisema, lahtivesimaisema, ruovikkorantainen vesimaisema, saari-selkävesimaisema ja selkävesimaisema sekä väylävesimaisema.

5.2 Luonnonmaisemakohteet

Luonnonmaisemaltaan kansallisesti ja maakunnallisesti merkittävät alueet keskittyvät rantojensuojelualueelle. Lisäksi selvitysalueella on useita kymmeniä paikallisesti arvokkaita luonnonmaisema-alueita. Näitä ovat pieniä lehtipuu-, kallio- tai männikkösaaria, harjuniemiä ja -saaria, vesimaisemasta erotuvia niemiä ja rantakallioita. Erityisesti huomionarvoisa ovat Kiimaselän ja Mustaselän kapeat harjusaaret. Maisemakohteet on hyvä merkitä kaavassa MY-alueiksi.

Kesälahden luonnonmaisemakohteet:

- Aidansaari
- Jänissaari, Pahtsunlahti
- Keittäjäniemi
- Koppalanniemi
- Lamminsaari, Suuri Heinälampi
- Lökkiluoto
- Pitkäniemi, Petäjäjärvet
- Selkälahdenniemi
- Selkälahdenniemi
- Tetrisaari
- Tiira
- Viitaniemi

Kiteen luonnonmaisemakohteet:

- Avainsaaret, Tuomarisaaari
- Enanniemi
- Haapasaaret
- Häikkä-Nuiju
- Hiekkalahti
- Hietaniemi
- Hoikka
- Hoikkaluoto
- Homppananniemi, Homppanansaari
- Ikolansaari
- Jääskensaari
- Jaatsinniemi
- Johno
- Jyrkänsaaret
- Käärmeasaari
- Kakkari
- Kaksoset
- Kalliosaari
- Katrinluhdanniemi
- Koivuluoto
- Koivusaari
- Kolkonluoto
- Kontti
- Kotasaari
- Kusiaissaaret
- Kuivalatva
- Kultakallio
- Kuusisaari
- Laitasaari, Supunlahti, Suoppu
- Lapinsaari
- Lautakannan nimetön saari
- Louhikkoniemi
- Louhiluoto
- Louhisaari
- Majasaaret
- Majasaari
- Maneenasaaret
- Mäntysaari
- Näreikkösaaret
- Näreikkösaaret
- Niinisaaret
- Nivatso
- Onkisaari
- Pääkkö
- Papinsaaret
- Pieni-Lappi
- Pieni-Matari
- Pyhäsaari
- Räseikkö
- Salopaanniemi
- Selkäranta
- Selkäsaaren nimettömät saaret
- Siksonniemi
- Soukanlahti
- Taavetinsaari
- Tapparasaaret
- Ukko-Nulju
- Ukonsaari
- Varkkosaari
- Varviniemi
- Venesaari, Halkosaari ja Mustikka-
- Verkkosaaret, Haasiasaari

- Lautakannanniemen edustan saari
- Lautakannansaari
- Lauttasaari
- Lehmisaari
- Yrjönsaari
- Lokkikallio
- Lokkiluodonsaaret

Rääkkylän luonnonmaisemakohteet:

- Aataminluoto
- Aunonsalmen nimetön saari
- Hauta-Sötsö
- Havukkasaari
- Hietasaari
- Honkasaari, Pekkaluoto, Verkkopyörä,
- Hypönniemi
- Jänissaaret
- Jokiniemi
- Kalliosaaret, Koivusaari
- Karjalansaari
- Kasinlinna
- Kaunissaari
- Kinnarinlahti
- Koivuluodot
- Koivuluoto
- Kokonsaari
- ovalahti
- Kuivaniemi
- Kummeli-Karhatsi
- Kumpusaari
- Kupelinniemi
- Suurristi
- Kurikka
- Kurjenluoto
- Kusiaissaari
- Kusiaissaaret
- Lampisaari
- Lämpsänsaari, Luikkusaari
- Laplio
- Laplio
- Laukkasaaret
- Leppälampi
- Leveälampi
- Metsosaari
- Mölliköt, Majasaari
- Mölsänsaari
- Pajaluodot
- Pohjoisniemi
- Porso
- Pötsönsaaret
- Pyöreä-Karhatsi
- Rakkaudenkallio
- Reposaaren eteläkärki
- Reposaaren nimetön saari
- Reposaari
- Ripasensaari
- Ruostelahti
- Saariset
- Salkosaari
- Saunalahti
- Saunaniemi
- Saunasaaret
- Savisaari
- Selkä-Sötsön nimettömät saaret
- Serpanluodot
- Sikiösaaret
- Silmäkivet ja Lehmosaari
- Soukkeensaari, Laitasaari
- Suursaari, Mikonsaari, Siimeslahti ja
- Teeriluoto
- Terva-Sötsö
- Tervalammimäki
- Tikkasenniemi
- Tölkki
- Vasaralampi
- Vasikkasaari, Laitasaari, Koivusaari
- Vonka
- Pajaluodot
- Papinsaari
- Pienetkalkkuset
- Pienijänissaari
- Pienisaari-Sikiönsaari
- Pitkälahti
- Pitkäsaari, Heinäsaari

5.3 Kulttuurimaisemakohteet

1. Voiniemen hovin alue

Pinta-ala: 725 ha

Kunta: Rääkkylä

Maankäyttösuositus: ma

Arvoluokka: valtakunnallisesti arvokas

Voiniemen hovin alue on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö. Voiniemen hovi sijaitsee Oriveteen pistävän niemen kupeessa. Puinen päärakennus on vuodelta 1864. Pihapiiriin kuuluu vierashuone 1830-luvulta. Voiniemen suuri, luonnonkivistä muurattu navetta on vuodelta 1851. Lisäksi tilalla on vanha luhtiaitta, tuulimylly vuodelta 1859, paja sekä vilja-aitta. Tien eteläpuolella on hovin oma hautausmaa. Hovin ympäristö on puistomaista ja

tilakeskukseen johtaa lehmuskuja. Voiniemi on myös maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema.

2. Kiteen Puhoksen teollisuusalue, kartano ja kylä

Pinta-ala: 725 ha

Kunta: Kitee

Maankäyttösuositus: ma

Arvoluokka: valtakunnallisesti arvokas

Kiteen Puhoksesta ja Joensuun Utrasta kehittyi 1800-luvulla Pohjois-Karjalan teollisuuden keskukset. Puhoksen alue on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö. Ruukinalueen teollinen perinne ulottuu 1770-luvulle ja telakkatoiminta käynnistyi alueella 1829. Vanhan saha-alueen tienoilla on säilynyt mylly. Puhoksen satama muodostaa arvokkaan miljöokohteen.. 1900-luvun alkupuolella syntyi Puhoksen seudulle oma kylä.

3. Kiteen Muljula kulttuurialue

Pinta-ala: 725 ha

Kunta: Kitee

Maankäyttösuositus: ma

Arvoluokka: Maakunnallisesti arvokas

Pysyvä asutus on vakiintunut 1600- luvulla ja alueella on runsaasti todisteita esihistoriallisen ajan elämästä. Alueelta on löydetty vanhoja asuinpaikkoja, pyyntikuoppia, hautaraunioita ja ortodoksikalmisto. Lisäksi nähtävissä on myös vanhoja tienpohjia ja kivisillan pengermät. Rääkkylään johtava tie noudattaa edelleen vanhaa tienlinjausta, ja siellä tiedetään olleen Kiteen ensimmäisiä tietulleja.

Muljula on ollut hallinnollinen keskus ja veronkeruupaikka, kun sinne perustettiin hovi 1600-luvun alkupuolella. Vanhahovi oli yksi kolmesta Ruotsin vallan aikaisesta hovista Kiteellä. Avarien peltojen ympäröimä, loivaan rantarinteeseen sijoittuva Vanhahovi näkyy kauas. Siellä on ollut myös kestikievarista.

Lisäksi alueella on toisen maailmansodan aikaisia linnotteita. Maastossa on nähtävissä panssariesteiden, juoksuhautojen ja korsun jäännöksiä. Mäen laella sijaitseva kyläkoulu on sekä maisemallisesti että toiminnallisesti nykyisen kylän keskus.

4. Kiteen Suorlahden kylämaisema

Pinta-ala: 806 ha

Kunta: Kitee

Maankäyttösuositus: ma

Arvoluokka: Maakunnallisesti arvokas

Kiteen pitäjän keskus on ollut 1600 -luvulla Suorlahdessa, jossa sijaitivat ensimmäiset luterilaiset kirkot ja pappila Ne tuhottiin ns. ruptuurisodan aikana. Vanha Hovin päärakennus on peräisin 1600-luvulta, jolloin se on rakennettu Flemingin voutien virkataloksi. Suorlahden Vanha Hovi on harvinainen, maakunnallisesti merkittävä kohde.

Alue on 1. vaiheen maakuntakaavassa osoitettu merkinnällä ma-2.

Vesimaisemaan avautuvia paikallisesti arvokkaita kulttuurimaisema-alueita ei ole monta. Näitä alueita ovat:

5. Kiviniemi, Lahtela

Pinta-ala: 23,0 ha
Kunta: Kitee
Maankäyttösuositus: MA
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Peltomaisema, joka erottuu vesimaisemasta. Rannat ovat ruovikko- ja sarakasvillisuutta.

6. Sälöniemi

Pinta-ala: 15 ha
Kunta: Kitee
Maankäyttösuositus: MA
Arvoluokka: paikallisesti arvokas
Peltomaisema, joka erottuu vesimaisemasta. Tilan rakennukset erottuvat hyvin vesimaisemassa.

7. Immola

Pinta-ala: 12,0 ha
Kunta: Kitee
Maankäyttösuositus: MA
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Peltomaisema tilarakennuksineen, joka erottuu vesimaisemasta. Maisematilaan kuuluvat Pajalan ja Immolan tilat.

8. Lepolahti

Pinta-ala: 8,5 ha
Kunta: Kitee
Maankäyttösuositus: MA
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Lepolahden tilan pellot ja rakennukset erottuvat vesimaisemaan, mutta ei selvästi kaikilta suunnilta.

9. Niinikumpu

Pinta-ala: 33,2 ha
Kunta: Rääkkylä
Maankäyttösuositus: MA
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Niinikummun peltomaisema erottuu vesimaisemasta Hevosaidanlahdelle.

10. Rasinsaari

Pinta-ala: 3,2 ha
Kunta: Rääkkylä
Maankäyttösuositus: MA
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Peltomaisema, joka erottuu Hattulahden vesimaisemasta.

11. Tervola

Pinta-ala: 3,6 ha
Kunta: Rääkkylä
Maankäyttösuositus: MA
Arvoluokka: paikallisesti arvokas

Peltomaisema, joka erottuu vesimaisemasta vain Karjalansaaren suuntaan.

5.4 Perinnemaisemat

Perinnemaisemat ovat perinteisten maankäyttötapojen synnyttämiä maisematyyppejä. Perinnebiotooppeja ovat erilaiset niityt, kedot, ahot, kaskimetsät, hakamaat, nummet ja metsälaitumet.

Alueella ei ole valtakunnallisesti merkittäviä perinnemaisemakohteita. Merkittävimpin perinnemaisemakohte on maakunnallisesti arvokas Metsäpirtin laitumet Kiteen Ikolansaassa. Rääkkylässä on viisi paikallisesti arvokasta perinnemaisemakohtetta ja kaikki sijaitsevat Oravisalossa.

1. Metsäpirtin laitumet

Pinta-ala: 3,8 ha

Kunta: Kitee

Maankäyttösuositus: pma

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas

Ikolansaassa oleva Metsäpirtin laitumet on selvitysalueen ainoa merkittävä perinnemaisemakohte. Ikolansaaren Ähkäjänlahteen rajoittuu harmaaleppävaltainen hakamaa, jonka eteläreunassa on kapea lajistoltaan arvokas ketomainen niittykaistale. Itäosassa on märkää, nurmilauhapohjaista tiheää hieskoivikkoa ja aivan rannassa on rahkoittunut, vetinen avoin alue. Tien ja hakamaan välissä on kapea niittykaistale. Aluetta on laidunnettu perinteisesti vähintään useita vuosikymmeniä, mahdollisesti yli 100 vuotta.

2. Kuivamäen metsälaidun

Pinta-ala: 4,3 ha

Kunta: Rääkkylä

Maankäyttösuositus: pma

Arvoluokka: paikallisesti arvokkaat

Hypönniemen kylätien eteläpuolisella mäellä on kivinen ja paikoin avokallioiden metsälaidun. Metsälaidun on varttunut kuivahkoa mäntykangasta, seassa kasvaa niukasti koivua. Pensaskerroksessa on katajaa. Kenttäkerroksessa vallitsevat heinät ja ruhot, mm. ahomansikka, ahusolaheinä, ahorvokki, tuoksusimake, ruusuruoho ja jänönsara.

3. Päivärinnan haka ja metsälaidun

Pinta-ala: 3,3 ha

Kunta: Rääkkylä

Maankäyttösuositus: pma

Arvoluokka: paikallisesti arvokkaat

Oravisalon eteläosassa, Laajalahden tuntumassa on kaksi toisistaan hieman erillään olevaa laidunalueita. Lammaslaitumen puuston muodostavat nuoret männyt, ylispuina on muutamia hieskoivuja. Pensaskerroksessa kasvaa niukasti katajaa ja harmaaleppää. Aluskasvillisuudessa vallitsevat lehtomaisen kangasmetsän lajit, seassa on runsaasti myös niittykasveja.

4. Virmanmäen Holapan keto

Pinta-ala: 0,7 ha

Kunta: Rääkkylä

Maankäyttösuositus: pma

Arvoluokka: paikallisesti arvokkaat

Virmanmäen itään viettävässä rinteessä on aikoinaan laidunnettu kivinen keto.

5. Kinnulassa hevoshaka

Pinta-ala: 0,4 ha

Kunta: Rääkkylä

Maankäyttösuositus: pma

Arvoluokka: paikallisesti arvokkaat

Pienruuhoniittyä luonnehtivat mm. ahopukinjuuri, ruusuruoho, päivänkakkara, nurmirölli ja siankärsämö. Niityllä on muutamia kivikasoja ja vanhaa kiviaitaa.

5.5 Muinaisjäännökset

Kivikautiset asuinpaikat ovat selvitysalueen yleisin muinaisjäännöstyyppi. Ne sijoittuvat useimmiten muinaisten vesistöjen rantaviivan tuntumaan. Alueella on myös historiallisen ajan muinaisjäännöksiä. Näitä ovat ortodoksiset kalmistot, rajakivet, merkkikivet, kivirauniot ja sota-aikaiset varustukset.

Muinaisjäännökset keskittyvät selvitysalueella harjujaksoille. Erityisesti Rääkkylän Kiteen maantien varteen Jaamankankaan noin 10 km pitkällä harju muodostuma-alueelta tunnetaan useita kymmeniä kivikautista asuinpaikkaa, yksi lapinraunio sekä yli kymmenen pyyntikuoppakohdetta. Taulukkoon 5 ja 6 on koottu Kiteen ja Rääkkylän tunnetut muinaisjäännökset. Kesälahden kunnan puolella on yhdeksän muinaisjäännöspaikkaa (taulukko 7).

Täyssinän rauhan (1595) raja on mennyt Oriveden poikki. Raja merkittiin maastoon tärkeimmille rajapaikoille. Yksi rajapaikoista on Kiteen Oriveden Rajasaari, missä muutamia kiviin on hakattu rajamerkinnet.

Kuva 41. Rajasaaren kallion on hakattu Täyssinän rauhan rajamerkkejä.

Kuva 42. Alueella on mm. toisen maailmansodan aikaisia rakenteita. Kuvassa on juoksuhautoja Kiteen Puhoksen Linderberginniemessä. Kohde ei ole virallisella muinaismuistolistalla.

Taulukko 5. Kiteen kaupungin alueelle sijoittuvat muinaisjännökset.

Hiekkakaarre	ajoittamaton	työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuoppa 1 on halkaisijaltaan 5 m ja syvyydeltään yli metrin. Pyyntikuoppa 2 on halkaisijaltaan noin 2 m ja syvyys noin metrin. Pyyntikuoppa 3 on halkaisijaltaan noin 2 m ja syvyydeltään noin 0,7 m.
Hietaniemi	ajoittamaton	työ- ja valmistuspaikat	Kohteessa on 5 kuoppaa noin 100 m matkalla niemen päässä. Kuopat ovat halkaisijaltaan noin 2 m ja syvyydeltään 50–70 cm. Pyyntikuoppa sijaitsee niemen itäkärjessä, muut kuopat siitä länteen niemessä.
Kyöpelinvuori 2	ajoittamaton	työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuoppa. Pyyntikuopat sijaitsevat Kitee-Rääkkylä -maantien eteläpuolella.
Ropposenlahti	ajoittamaton	työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat sijaitsevat Parpeinlammen Ropposenlahden ja Oriveden Muljonselän välisellä kapealla harjulla.
Salmenkangas	ajoittamaton	Salmenkangas	Pyyntikuopat on kaivettu harjun laelle.
Suorlahti Viilniemi	ajoittamaton	kivirakenteet	Röykkiö sijaitsee Oriveteen pistävän Viilniemen kärjessä, mäntyä kasvavan harjanteen korkeimmalla kohdalla. voi olla lapinraunio
Sarvisuo	asuinpaikat	asuinpaikat	Asuinpaikka jatkuu yli 700 m:n pituisena, tien suuntaisena särkkämäisenä harjuna aina Rääkkylän rajalle saakka

Suorlahti Pajalahti	asuinpaikat	asuinpaikat	Asuinpaikka. Löydöt on tehty pelto-lohkolta. Löytöpaikka on järven rannasta 50–100 m päässä.
Heinoniemi Evers-tinkangas	historiallinen	hautapaikat	Hautapaikka. Kohde on osittain tuhoutunut. Alueella on myös kaksi kiviaitaa.
Jaamansalmi	historiallinen	kivirakenteet	kiviaidat. Osittain kalliopohjalla on 30 metrin pituinen poikkeuksellisen huolellisesti rakennettu kiviaita.
Muljula Hiekkakaare	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Rääkkylä-Kitee paikallistien eteläpuolella, Hovinlammen etelärannan pienellä metsäsaarekkeella pellon ja teiden välisellä alueella on tervahauta.
Muljula Hietaniemi	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Hietaniemen koillispuolella, niemen itäpuolisen soistuneen lahden koillirannassa on tervahauta.
Muljula Kyöpelinvuori tervahauta	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Rääkkylä-Kitee tien pohjoispuolella, kapealla kannaksella tervahauta.
Muljulan kalmisto	historiallinen	hautapaikat	Varsinainen kalmistoalue levittäytyy mäen päälle noin 60 x 20 m suuruisena alueena, jonka koillispuolelle laskeutuu jyrkkä rinne ja lounaispuolella taas on peltoja.
Suorlahti Kalmioniemi	historiallinen	hautapaikat	Niemekkeellä on 30 x 40 m kokoinen kumpare, joka on todennäköisin kalmiston paikka. Alueelta on löydetty perimätiedon mukaan pääkalloja ja käsivarsia.
Muljula Kyöpelinvuori	historiallinen	puolustusvarustukset	Hovilammen ja Kyöpelinvuoren välisellä alueella on suuri määrä erilaisia puolustusvarustuksia, panssariesteitä ja juoksuhautoja.
Rajasaari	historiallinen	Rajamerkki	Täyssinän rauhan (1595) raja on mennyt Kiteen Rajasaaren poikki.
Koivurinne	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka-alue on hiekkaisella peltokumpareella
Siliänkangas	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikkalöytöjä on metsäautoiteiden ja polkujen pinnalta, talon pihamaalta ja hiekkakuopan seinämästä noin 350 metrin pituisella ja lähes 100 metrin levyisellä alueella Karistajanjoen pohjoisrannalla. Lisäksi kankaalla on kaksi mahdollista pyyntikuoppaa
Karistaja	kivikautinen	asuinpaikat	Löytöjä on poimittu hiekkakuopan reunoilta, tien pientareelta sekä tien molemmin puolin olevilta metsäau-rausalueilta.
Karistaja 2	kivikautinen	asuinpaikat	Kohde on pieni metsä-äestetty kumpare Karistajanjoen rantaan johtavan tien itäpuolella.
Musta Majalahti	kivikautinen	asuinpaikat	Pintalöytöjen perusteella asuinpaikan laajuus on noin 60 x 80 metriä.
Lopola	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikkalöydöt ovat tulleet esille Lopolan talon pihamaalta ja hiekkaiselta pellolta. Lisäksi löytöjä on rantasaunan läheltä metsässä olevan pienen hiekkakuopan leikkauksista.
Lovonranta 1	kivikautinen	asuinpaikat	Alueella on runsaasti löytöjä: tyypillistä kampakeramiikkaa ym. Lisäksi talon vieressä olevan vajan lounaispuolella ehjällä mäntykankaalla on asumuspainanne, halkaisijaltaan n. 4 m.
Lovonranta 2	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikalta saatiin löytöjä koe-kuopista, jotka tehtiin nuorehkoon tiheään sekametsään muinaisen rantatörmän päälle ja samalla törmällä, mutta mäntykankaalla sijait-

			sevaan asumuspainanteeseen. Paikalla on ainakin 30 x 100 metrin laajuinen kivikautinen as
Lovonranta 3	kivikautinen	asuinpaikat	Tien molemmanpuolin. Tie kulkee asuinpainanteen halki. Tien pohjoispuolella on kaksi asuinpainannetta.
Hovinlampi	kivikautinen	asuinpaikat	Paikalta on löytynyt muutama kvartsi-iskos louhikkoiselta, mutta hiekkapohjaiselta metsänäestysalueelta.
Kyöpelinvuori 5	Kivikautinen	asuinpaikat	Paikalla on havaittu viisi kuoppaa, joista osa saattaa olla pyyntikuoppia.
Kyöpelinvuori 1	kivikautinen	asuinpaikat	Löytöjä on poimittu muutaman kymmenen metrin matkalta. Tällä kohdin harju on vain noin 1-6 m leveä
Kyöpelinvuori 3-4	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikan rantaterassi on vain noin 10 m leveä, mutta sillä sijaitsee kolme asumuspainannetta
Kyöpelinvuori 5	Kivikautinen	asuinpaikat	Paikalla on havaittu viisi kuoppaa, joista osa saattaa olla pyyntikuoppia.
Makkola	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikkaa ei ole pystytty myöhemmin aivan tarkasti paikallistamaan. Löydöt, 2 palaa asbestisekoitteista keramiikkaa, on löydetty matalasta hiekkakuopasta.
Myllynluhta 1	kivikautinen	asuinpaikat	Kvartsilöydöt löytyivät yhdestä rypästä hieman louhikkoiselta äestetyltä alueelta.
Kumpuniemensuo	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikalla on kolme erillistä asumuspainannealuetta täysin ehjässä mäntykangasmaastossa kahdella eri korkeudella olevalla mui- naisrantaterassilla.
Kiukuunniemi	pronssi- ja/tai rautakautinen	hautapaikat	lapinrauniot . Röykkiö on matala ja osin aikoinaan pengottu.
Kalliolahti	pronssikautinen	kivirakenteet	Lapinraunio sijaitsee Pyhäjärvestä Oriveteen laskevan Karistajanjoen suulla.
Viilniemi	pronssikautinen	asuinpaikat	Ensimmäisestä löytökohdasta on löydetty muutama saviastian pala- nen ja iso kvartsikimpale. Toinen löytökohta sijaitsee edellä mainitusta kohdasta lounaaseen, pienen nyppylän rannanpuoleisella rinteellä. Tältä kohdalta on löydetty kvartsi-iskoksia.
Kilolahti	pyyntikuopat	työ- ja valmistuspaikat	Kohteessa on yksi pyyntikuoppa, jonka halkaisija on noin 2 m ja syvyys noin 40 cm. Pyyntikuoppa on yhden kesämökin piha-alueella. Kohteessa on myös kaksi hiilimiilua
Kangassaari	varhaismetallikautinen	asuinpaikat	Kangassalmen rannalla, on isohko hiekkakuoppa, jonka reunalle tehdystä koekuopasta on tullut pala rautakuonaa hienon hiekan seasta
Simonniemi	varhaismetallikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikkalöydöt ovat tulleet alhaalta, suhteellisen läheltä Ylälammen suorantaa parista keskittymästä. Lisäksi ehjässä metsässä on halkaisijaltaan n. 3 -metrinen kuoppa.
Uitonkangas	varhaismetallikautinen	asuinpaikat	suhteellisen pieneltä alalta, n. 20 x 30 metrin laajuiselta alalta keramiikkaa ja kvartsia, mm. tasakan- taisen nuolenkärjen teelmän katkelma.
Viilniemenkärki	varhaismetallikauti-	asuinpaikat	Pieneltä alueelta mökkkien itäleik-

	nen		kauksesta on löytynyt kvartseja. Korkeutensa perusteella asuinpaikka lienee varhaismetallikautinen.
--	-----	--	---

Taulukko 6. Rääkkylän kunnan alueelle sijoittuvat muinaisjäännökset.

Kivilamminsuo 2	ajoittamaton	työ- ja valmistuspaikat	Paikalla on selkeä, 6 x 4 m kokoinen ja 1,6-1,8 m syvä pyyntikuoppa, joka näkyy maantielle.
Kääppäniemi	ajoittamaton	kivirakenteet	Röykkiö sijaitsee Jänisselän Piimälahden etelärannalla, Pakarilan talosta noin 200 m pohjoiseen, hiekkankaalla. Röykkiö on halkaisijaltaan noin 10 m, epämääräinen, matala ja maatunut. Vuoden 2004 inventoinnissa röykkiötä ei pystytty paikallistamaan.
Piimä	ajoittamaton	työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuoppa sijaitsee Jänisselän Piimälahden Huuronniemen johtavan tien pohjoispuolella
Rantala 2	ajoittamaton	työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuoppa sijaitsee Rääkkylä-Kitee -maantien koillispuolella
Timola	ajoittamaton	maarakenteet	Hiekkaisella mäntykankaalla, noin 30 metriä risteyksestä, on laaja, ulkomitoiltaan 10 x 12 m suuruinen painanne, jossa on selkeät reunavallit.
Ylälamminsuo	ajoittamaton	työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuoppa sijaitsee Rääkkylä-Kitee -maantien varrella, Jaamankankaan koillisreunalla, Jaamankankaan hiekkakuopille menevän metsäautotien pohjoispuolella ja Ylälamminsuon lounaisrannalla.
Louhikaari	esihistoriallinen	asuinpaikat	Mahdollinen esihistoriallinen asuinpaikka sijaitsee Oriveden Sampansaanelän länsirannalla, Pötsönlahdesta Pyssysalolle vievän tien länsipuolella, pienen hiekkatien varrella noin 250 - 400 m nykyisestä rannasta.
Malila	esihistoriallinen	työ- ja valmistuspaikat	Kohde sijaitsee Jaamankankaan lounaisreunalla, pienten hiekkateiden risteyksessä, Malilan talosta noin 0,6 km pohjoiskoilliseen, muinaisella rantaterassilla. Paikalla on muodoltaan pyöreä, halkaisijaltaan noin 2 m ja syvyydeltään noin 0,5 m oleva kuoppa,
Ruotinniemi 1	esihistoriallinen	työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuoppa-alue sijaitsee Ruotinniemessä
Ruotinniemi 2	esihistoriallinen	työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilu on mitoiltaan 10 x 5 m, sen keskellä on pieni kannas, joka jakaa kuopan kahtia.
Haapasalmi Murto-saari	historiallinen	kivirakenteet	säilytyskuoppa eli purnu.
Huuronniemen kalmisto	historiallinen	hautapaikat	Ortodoksikalmisto on Jouhtenuslammelta laskevan Piimäjoen suussa.
Härkäkangas	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Kaskirauniokohde. Alueella havaittiin useita kymmeniä kiviraunioita, halkaisijaltaan 2-10 m ja korkeudeltaan noin 1 m.
Jaama Mikinsärkkä	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Rääkkylä-Kitee tien lounaispuolella, Mikinsärkän talon tilustien haarasta 120 m kaakkoon on pieni suppukuoppa, jonka reunoilla on kaksi kuoppaa, jotka ovat mahdollisesti hiilimiiluja tai tervahautoja.
Kääppäniemen tervahauta	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Tervahauta on ränniäinen ja halkaisijaltaan noin 10 m.

Majasalmi	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Listekatiskan puut
Malilankallio	historiallinen	kultti- ja tarinapaikat	Kallion pinnassa on useita epämääräisiä kuvioita. Hakkaukset lienevät historialliselta ajalta peräisin. Perimätiedon mukaan viisikannalla olisi mm. lepytetty haltioita
Myllymäen kappeli ja hautausmaa	historiallinen	kirkkorakenteet	Kiteen kappeli (v. 1666 lähtien) on luterilainen kirkko hautausmaineen sijainnut Myllymäellä. Ihmisluita on löydetty rakennustöissä pitkänomaiselta luode-kaakko-suuntaiselta kaistalta Kinnulantien pohjoispuolelta.
Oravilahti Pitkäniemi	historiallinen	hautapaikat	Paikalta on soranotossa löydetty pääkalloja ja luuta; perimätiedon mukaan niemeä on käytetty pako- paikkana. Alueelta on löydyntä myös kivikautinen taltta (KM 22791).
Oravisalo Kiieskangas	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	useita kymmeniä viljelysraunioita pienen 50 m x 50 m pellon laidilla ja sen länsipuolisen hakamaan pohjoispuolella
Piimälahti Hietaniemi	historiallinen	kivirakenteet	Piimälahteen pistävässä Hietaniemessä, pellon reunassa ja 15 m rannasta on pyöreä kivikasa, jonka halkaisija on n. 10 m
Rasivaaran kalmisto	historiallinen	hautapaikat	Nykyisen Rasivaaran koulun paikalla on mahdollisesti sijainnut ortodoksimalmisto
Rääkkylän 4. (väliaikainen) kirkko	historiallinen	kirkkorakenteet	Noin 100 m nykykirkosta länteen rakennettiin väliaikainen lautakirkko 14 vuodeksi eli kunnes nykyinen (järjestyksessä 5.) kirkko rakennettiin v. 1851 ilmeisesti palaneen 3. kirkon paikalle
Sangenlahti Purpanniemi	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	ranta-alueella on lukuisia kiviröykkiöitä, joista osa on ilmeisesti resentejä - sekä kivikellarin jäännökset. Paikalta on löydetty myös kivikautinen kirves.
Siimeslahti	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Kohde sijaitsee Varpasalon saaresa. Iistekatiskaryhmä.
Täitimenniemi Anninkangas	historiallinen	muinaisjäännösryhmät	Anninkangas -nimisellä niemikumpareella on viljelysrauniokohde.
Täitimenniemi Anninkankaansuo	historiallinen	puolustusvarustukset	harjulla on II maailmansodan aikaisia puolustusvarustuksia, juoksuhautoja ja tykki-asemia yms. Lähes koko harjun pituudelta
Täitimenniemi Metsolahti	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	muutamia viljelysraunioita.
Täitimenniemi Pörrinmökki	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Jaaman ja Huotinniemen tien risteyksessä sekä Huotiniementien varressa, n. 100 m päässä toisistaan on kaksi tervahautaa.
Täitimenniemi Ylälamminsuu	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Tervahauta.
Vänskänsalmi	historiallinen	työ- ja valmistuspaikat	Listekatiskan jäänteet.
Huotinniemi	kivi- ja/tai pronssikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Jaamankankaan eteläpuolella, Muljulanselän Huotinlahden pohjukassa, Huotinniemen tilan länsipuolella, viljelysmaalla. Maaperä on hiekkaista multa
Kirjavanniemi	kivi- ja/tai pronssikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka, kohteen laajuus ole tiedossa.
Lappalaissuo 1-2	kivi- ja/tai pronssikautinen	muinaisjäännösryhmät	Paikalla on kivi- ja varhaismetallikautinen asuinpaikka (Lappalaissuo 1) sekä neljä kiviröykkiötä ja yksi kivilatomus (Lappalaissuo 2). Asuin-

			paikkalöytöjä koko mäen alueelta, metsänaurusvaosta. Paikalta on löytynyt kampa-, asbesti- ja tekstiilikeramiikkaa.
Mehonlahti 1	kivi- ja/tai pronssikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Jaamankankaan alueella, Kiteelle vievän maantien lounaispuolella, Multalan taloon vievän tien varressa. Asuinpaikkalöytöjä on poimittu tien vierestä, sorakuopalta risteykseen asti, parin sadan metrin matkalta.
Mehonlahti 2	kivi- ja/tai pronssikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Jaamankankaan lounaispäässä, Multalan tien varressa.
Pörrinmökki	kivi- ja/tai pronssikautinen	muinaisjään- nösryhmät	Asuinpaikka-alue sijoittuu Saimaan muinaisille rantaterasseille. Asuinpaikan vanhempi asutusvaihe on 83,5–84,5 m mpy ja ajoittuu Vuoksen puhkeamisen aikaan (5000 BP) ja nuorempi, alemmalle terassille sijoittuva asutusvaihe.
Rantala 1	kivi- ja/tai pronssikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikalla on havaittu kaksi eri löytötasoa, joista ylempi on noin 82,5 m mpy, tien koillispuolella.
Salmentie	kivi- ja/tai pronssikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Rääkkylä-Kitee-maantien koillispuolella olevalla hiekkapohjaisen harjun rinteellä.
Anninkangas	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Kiteelle vievän maantien koillispuolella, lähellä kunnanrajaa. Anninkangas on soiden väliin pistävä niemikumpare. Asuinpaikka on sen etelälaidassa, metsätien varressa, noin 200 m kaakkoon ortodoksisesta hautausmaasta
Jouhtenuslampi	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Rääkkylän kirkonkylän itäpuolella, Jänisselän Piimälahden etelärannalla, soistuneen Jouhtenuslammen pohjoisrannalla.
Kapakanmäki	kivikautinen	asuinpaikat	Löydöt on kerätty viljelyspellolta, suppealta alalta pellon koillisnurkasta.
Kapakkaselkä 1	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Jaamankankaan luoteispäässä, Rääkkylä-Kitee-maantien koillispuolella, Mikinsärkän tiestä noin 200 m päässä olevaa peltoa vastapäätä.
Kapakkaselkä 2	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Jaamankankaan luoteispäässä, Rääkkylä-Kitee-maantien koillispuolella. Asuinpaikka sijaitsee kahden harjanteen välisessä laaksossa muinaisella rantaterassilla.
Karpanlahti	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Jaamankankaan harjun etelä- tai lounaisrinteellä, metsäautotien varrella
Kaunisniemi	kivikautinen	asuinpaikat	Maanpinnasta on löytynyt kvartsia ja palanutta luuta.
Kivilamminsuu	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Rääkkylä-Kiteen maantien koillispuolella, hiekkaperäisellä, loivasti koilliseen suuntautuvalla niemekkeellä. Löydöt on poimittu äestysjäljistä.
Kivilampi	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Rääkkylä-Kitee-maantien koillispuolella, metsäauratulla ja osin puuntaimille istutetulla, lounaseen viettävällä hiekkaisella harjun rinteellä. Löytöjä on poimittu pitkin tien reunaa ja koekuopista sekä metsänaurusvaosta
Kotilansalo	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee rannasta noin

			100 m. Vuosien 2002 ja 2003 kausilöytöinä tuli esille mm. varhais- ta asbestikeramiikkaa.
Kumpulantie	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Kitee-Rääkkylä- maantien koillispuolella, noin 50 m luoteeseen Kumpulalan talon tienhaa- rasta.
Laakianlahti	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Oravisalon eteläosassa,
Laminsalonkan- gas	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Sängenlahteen ja Haapasalmelle vievän tien itäpuo- lella, mäntykankaalla. Alueella on runsaasti pieniä hiekanottoaikoja. Lisäksi paikalla on kaksi hiekka- kuoppaa, joista läntisempi (suurem- pi) on aivan tien varressa.
Läivälahdensuo	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Jaamankan- kaan lounaisreunalla, Rääkkylä- Kitee -maantiestä noin 300 m lou- naaseen.
Mikinlahti	kivikautinen	asuinpaikat	Keramiikkalöydöt ovat varhaista asbestikeramiikkaa. Asuinpaikkaa lienee käytetty varhaisasbestikera- miikan ajalta aina kivikauden lopul- le, mahdollisesti pitempäänkin.
Mikinsuo	kivikautinen	asuinpaikat	Mikinsuo 1: Kapakan taloon vievän tien itäpuolella. Löytöjä on poimittu etenkin sen eteläosasta. Mikinsuo 2: Edellä mainitusta kohdasta noin 50 m on poimittu löytöjä. Mikinsuo 1 ja 2 ovat todennäköisesti samaa, yhte- näistä asuinpaikkaa.
Pitkäniemi	kivikautinen	löytöpaikat	Paikalla ilmeisesti ollut historiallisen ajan hautausmaa on myös kokonaan tuhoutunut.
Päivärinta	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Oriveden Ruu- kinlahteen laskevan Kylmäpohjanjo- en suun eteläpuolella, Hammaslah- teen vievän maantien länsipuolella. Alueelta on tilan ulkorakennusten nurkalta ja noin 100 m talosta länsi- lounaaseen olevalta pelloilta poimittu löytöjä.
Suurisärkkä 1	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Jaamankan- kaan länsireunalla, Multalan talosta noin 300 m koilliseen, metsäauto- tien varressa. Asuinpaikalla on kol- me erillistä löytöaluetta ja lisäksi maanpinnalle näkyvinä rakenteina kolme asumuspainannetta
Suurisärkkä 2	kivikautinen	asuinpaikat	Aluetta halkovan hiekkatien leikka- uksesta on löytynyt kvartsi-iskoksia. Alue on Jaamankankaasta länteen pistävän harju-ulokkeen luoteispää- tä.
Yläjoki	kivikautinen	asuinpaikat	Maasto on mäntyvaltaista kangasta. Löydöt on poimittu hiekkakuopan reunamilta. Alueella on myös kaksi mahdollista asumuspainannetta.
Ylälamminsuo 2	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Rääkkylän keskustaan johtavan maantien var- rella
Ylälampi-Sarvisuo 1-2	moniperiodinen	muinais- jäännösryhmät	Asuinpaikkalöydöt on poimittu tie- leikkauksista, hiekkakuopan seinä- mistä, kannoista sekä koekuopista. Tien koillispuolisella harjanteella on ainakin yksi asumuspainanne.
Rasivaaran koulu	rautakautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Rasivaaran koulun puutarhassa. Löydöt on poi- mittu muokatusta puutarhamaasta. Paikalta on löytynyt rautakautista

			keramiikkaa, savitiivistettä ja kvartseja. Löydöt saattavat liittyä myös paikalla mahdollisesti olleeseen ortodoksikalmito.
Harila	rautakautinen ja/tai keskiaikainen	asuinpaikat	Löydöt on löytyneet Harilan pääraukenuksesta noin 20 m päästä, pelolta, viemäritöiden yhteydessä
Tervalampi	varhaismetallikautinen	asuinpaikat	Kohde sijaitsee Jänisselän kaakkoisrannalla, Niemisen Ruotinniemiessä. Alueella on vanhoja hiekkakuoppia ja asuinpaikka. Alueella on lisäksi syvä kuopanne sekä tervahauta.

Taulukko 7. Kesälahden kunnan alueelle sijoittuvat muinaisjäännökset.

Nimi	Ajoitus	Tyyppi	Kuvaus
Hautakangas	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Villalan-Vihtavaaran tien varressa, Pienen Heinälammen luoteisrannalla.
Koppananniemi 1	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka on harjun länsirinteellä, n. 90 m Paasselän rannasta. Asuinpaikan ja rannan välistä kulkee tie Koppananniemeen.
Koppananniemi 2	asuinpaikat	asuinpaikat	Asuinpaikka on harjun länsirinteellä, suurelta osin metsäauratulla hakkuuaukealla, mutta löytöjä on myös alueen halki kulkevalta tieltä.
Koppananniemi 3	kivikautinen	kivikautinen	Asuinpaikka on harjun länsirinteellä, jossa on havaittavissa useita peräkäisiä, heikosti erottuvia rantaterasseja.
Leppälahti	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Oriveden Paasselän Pahatsunlahden pohjoisrannalla, Leppälahden pohjukasta koilliseen, Pahatsun talosta 430 m kaakkoon, Leppäluhdanniemelle johtavan mökkien varrella.
Nuottisillanjoki	asuinpaikat	asuinpaikat	Eteläosasta on löytynyt runsaasti varhaista asbestikeramiikkaa kuopan kuoritulta reunalta ja leikkauksesta n. 100 m matkalta
Parrikangas	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikka sijaitsee Villasenjärven ja Mustalammen välisessä maastossa. Asumuspainanne.
Uitonjoensuu	kivikautinen	asuinpaikat	Asuinpaikat ovat Taipaleenmäen lounaisrinteiden muinaisrantaterasseilla. Alueella on useita hiilimiilun pohjia.
Viitaniemi	varhaismetallikautinen	hautapaikat	Lapinraunio sijaitsee Oriveden Paasselän rannalla.

6 SUOSITUKSET

Oriveden selvitysalue on luonnon arvoiltaan ja maisemaluonteeltaan Pohjois-Karjalan yksi arvokkaimmista vesistöalueista. Selvitysalueella on useita kansainvälisesti, kansallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita luontokohteita sekä useita kymmeniä paikallisesti arvokkaita kohteita. Lisäksi alueella on merkittäviä maisemallisia arvoja. Rantarakentamis- ja mitoitusvyöhykesuosituksessa on pyritty huomioimaan nämä arvot. Mitoitusvyöhykesuosituskartta on liitteessä 4. Mitoitusvyöhykesuositukseen on vaikuttanut luonto- ja maisemiarvojen sijoittuminen ja rantojen maisemaekologinen kapasiteetti.

Mitoitusvyöhykkeet ovat

1. Erityisiä luonto- ja maisema-arvoja. Alueelle sijoittuu merkittäviä luonto- ja maisema-arvoja: Natura-alue, erityisesti suojeltavan lajien

lisääntymisalueita ja useita uhanalaisia lajien esiintymiä. Tällä alueella rakentamismitoitus on oltava mahdollisimman alhainen.

2. Luonto- ja maisema-arvallisesti herkkä alue. Alueella on laajasti seudullisesti tai paikallisesti arvokkaita luontokohteita, arvokkaita maisema-alueita ja -kohteita ja useita uhanalaisten lajien esiintymiä. Tällä alueella luonto- ja maisema-arvot on huomioitava mitoituksessa.
3. Vähäisiä luonto- ja maisema-arvoja. Alueella on siellä luontokohteita ja uhanalaisten lajien esiintymiä. Soveltuu hyvin rantarakentamiseen ja mitoitus voi olla keskimääräinen.
4. Ei erityisiä luonto- ja maisema-arvoja. Tällä alueella rantarakentamismitoitus voi olla normaalia korkeampi.

Rantarakentamissuosituskartta on liitteessä 5.

FCG Finnish Consulting Group Oy

Hyväksynyt:

Timo Leskinen
Aluetoimistonpäällikkö, DI

Laatinut:

Jari Kärkkäinen
Projektipäällikkö, FK